

Spis treści

1.WPROWADZENIE.....	3
2.CELE I ZADANIA OKREŚLONE W PROGRAMIE OCHRONIE ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO.....	6
3.CELE DOTYCZĄCE POLITYKI EKOLOGICZNEJ OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO.....	16
13.KRAJOWE I WOJEWÓDZKIE LIMITY RACJONALNEGO WYKORZYSTANIA ZASOBÓW ŚRODOWISKA.....	22
14.CELE POLITYKI EKOLOGICZNEJ POWIATU.....	25
15.ANALIZA SWOT.....	36
16.OGÓLNE INFORMACJE O POWIECIE.....	39
17.1.POLOŻENIE POWIATU KOŁOBRZEG.....	39
17.2.UŻYTKOWANIE GRUNTÓW.....	39
17.3.DEMOGRAFIA I ZATRUDNIENIE.....	40
17.4.PRZEMYSŁ.....	40
17.5.KOMUNIKACJA.....	40
17.6.ROLNICTWO.....	40
17.7.SCHRONISKA DLA ZWIERZĄT.....	41
17.8.WARUNKI NATURALNE.....	41
17.8.1Klimat.....	41
17.8.2Charakterystyka fizjograficzna.....	42
17.8.3Geologia i rzeźba terenu.....	42
17.8.4Gleby.....	42
17.8.5Bogactwa naturalne.....	42
17.8.6Szata roślinna.....	44
17.8.7Łowiectwo.....	46
17.8.8Parki, zadrzewienie i pomniki przyrody.....	46
17.8.9Flora.....	46
17.8.10Fauna.....	47
17.8.11Korytarze i bariery ekologiczne.....	47
18.OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE.....	48
18.1.OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU.....	48
18.2.UŻYTKI EKOLOGICZNE.....	48
18.3.POMNIKI PRZYRODY.....	48
18.4.OBSZARY PLANOWANE DO PRAWNEJ OCHRONY.....	51
18.4.1Rezerваты.....	51
18.4.2Obszar chronionego krajobrazu.....	51
18.4.3Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.....	51
18.4.4Użytki ekologiczne.....	51
18.4.5Pomniki przyrody.....	52
18.5.PODSUMOWANIE I WNIOSKI.....	52
19.STAN ŚRODOWISKA.....	54
19.1.OCENA JAKOŚCI POWIETRZA.....	54
19.2.OCENA JAKOŚCI WÓD.....	56
19.3.RZEKI.....	56
19.3.1Parseta.....	58
19.4.WODY PODZIEMNE.....	60
19.5.HALAS.....	60
19.6.POLE ELEKTROMAGNETYCZNE.....	61
20.INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	63
20.1.GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA.....	63
20.1.1Zaopatrzenie w wodę.....	63
20.1.2Odprowadzanie ścieków.....	64
20.2.ENERGETYKA CIEPLNA.....	65
20.3.ZAOPATRZENIE W GAZ.....	65

20.4. ELEKTROENERGETYKA.....	66
20.5. TELEKOMUNIKACJA.....	66
20.6. STOSUNKI WODNE I MELIORACJA.....	67
20.6.1. Hydrogeologia.....	67
20.6.2. Wody powierzchniowe.....	67
20.6.3. Wody płynące.....	67
20.6.4. Zbiorniki wodne.....	67
20.6.5. Melioracje i urządzenia wodne.....	67
20.6.6. Zabezpieczenie przeciwpowodziowe.....	68
20.7. PRIORYTETOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA Z ZAKRESU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.....	68
11. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII (DĄŻENIE DO SAMOWYSTARCZALNOŚCI ENERGETYCZNEJ POWIATU).....	70
21.1. ENERGIA WIATROWA	70
21.2. ENERGIA WODNA.....	71
21.3. ENERGIA BIOMASY.....	71
21.4. ENERGIA GEOTERMALNA.....	72
22.1. ENERGIA OTOCZENIA.....	73
22.2. KOJARZENIE ŹRÓDEŁ ENERGII	73
22.3. MOŻLIWOŚCI WYKORZYSTANIA NIEKONWENCJONALNYCH I ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII.....	75
22.3.1. Strategia rozwoju energetyki niekonwencjonalnej w powiecie kołobrzeskim.....	75
23. EDUKACJA EKOLOGICZNA.....	78
24. ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM.....	80
24.1. INSTRUMENTY PRAWNE.....	80
24.2. INSTRUMENTY FINANSOWO - PRAWNE.....	81
24.3. INSTRUMENTY SPOŁECZNE.....	82
25. MONITORING ŚRODOWISKA.....	84
26. SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU W LATACH 2004-2007”.....	86
27. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA GMINNYH PROGRAMÓW ŚRODOWISKA.....	90
28. LITERATURA.....	93
29. WYKAZ TABEL.....	96
30. WYKAZ RYSUNKÓW.....	97
31. INDEKS SKRÓTÓW.....	98
32. SŁOWNICZEK.....	99

1. WPROWADZENIE

W celu zapobieżenia postępującej degradacji środowiska przyrodniczego konieczne stało się skoordynowanie wszelkiego rodzaju działań w skali globalnej, regionalnej i lokalnej. Taki sposób funkcjonowania obecnie środowiska przyrodniczego został nazwany zrównoważonym rozwojem. W systemie prawnym kraju zasada zrównoważonego rozwoju została zapisana w art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w następującej formie:

„Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolność i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”.

Zrównoważony rozwój (ekorozwój – oba pojęcia są tożsame) to rodzaj rozwoju społeczno – gospodarczego, który stwarza szansę równego dostępu do środowiska dla poszczególnych społeczeństw lub obywateli. W wyniku realizacji zrównoważonego rozwoju regionów następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, gwarantujących zachowanie równowagi przyrodniczej. Ochrona środowiska jest jednym z podstawowych obowiązków władz publicznych i całego społeczeństwa.

Jedne z podstawowych działań na skalę międzynarodową, które stanowią punkt wyjścia dla tworzenia programów lokalnych, znalazły odbicie podczas Konferencji Narodów Zjednoczonych „Środowisko i Rozwój”, która odbyła się w czerwcu 1992 r. w Rio de Janeiro.

Dla tworzenia lokalnych programów środowiska podstawowym dokumentem opracowanym podczas Konferencji jest „Agenda 21”. Dokument ten zawiera program działań, jakie należy popierać na rzecz ekorozwoju w skali globalnej, krajowej, regionalnej i lokalnej. „Agenda 21” zaleca budowanie kompleksowych programów ekorozwoju na poziomie kontynentów, krajów, gmin oraz miejscowości. Ich celem jest określenie warunków dla wszechstronnego rozwoju oraz harmonijnej koegzystencji człowieka i przyrody. Opracowane według zaleceń „Agendy 21” programy będą szczególnie pomocne dla wyodrębnienia indywidualnych cech danego regionu i określenia jego specjalnych uwarunkowań oraz kierunków rozwoju. Zrównoważony rozwój regionu oznacza nowe podejście do wąsko rozumianego rozwoju gospodarczego. Podstawy zrównoważonego rozwoju (ekorozwoju) to:

- rozwój społeczno – gospodarczy zharmonizowany ze środowiskiem;
- systematyczny rozwój społeczno – gospodarczy dokonujący się z poszanowaniem i racjonalnym wykorzystaniem dóbr przyrody;
- prowadzenie wszelkiej działalności gospodarczej w taki sposób, aby nie spowodować w środowisku przyrodniczym nieodwracalnych zmian;
- szeroko rozumiana ochrona środowiska naturalnego;
- zbiór celów społecznie nadrzędnych, a mianowicie:
- dobrobyt (materialny i społeczny);
- sprawiedliwość;
- bezpieczeństwo.

„Agenda 21” to program działań na rzecz zrównoważonego rozwoju w XXI wieku, który zmierza w kierunku wprowadzenia i integracji ładów:

- ekologicznego;
- społecznego;
- ekonomicznego;
- przestrzennego.

Ukierunkowanie procesów rozwojowych w powiecie na zrównoważony rozwój może pomóc w uzyskaniu:

- aktywnego włączenia się mieszkańców w sprawy ochrony środowiska;

- ochrony lokalnych zasobów przyrody;
- harmonijnego rozwoju gospodarczego z wykorzystaniem istniejących zasobów przyrody;
- sposobów lepszego wykorzystania zasobów przyrodniczych w powiecie;
- środków finansowych na ekorozwój powiatu;
- polepszenia warunków zdrowotnych mieszkańców;
- poprawy warunków życia;
- poprawy nastrojów społecznych.

W celu stworzenia warunków niezbędnych do ochrony środowiska weszło w życie nowe Prawo ochrony środowiska (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r.). W dziale III tej ustawy określono politykę ekologiczną państwa. Polityka ekologiczna państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska (art. 13). Polityka ekologiczna państwa, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:

- cele ekologiczne;
- priorytety ekologiczne;
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych;
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno – ekonomiczne i środki finansowe.

Politykę ekologiczną państwa przyjmuje się na 4 lata, z tym że przewidziane w niej działania w perspektywie obejmują kolejny 4-letni okres (art. 14). W art. 17 ustawy zapisano, że w celu realizacji polityki ekologicznej państwa zarządy wojewódzkie, powiatowe i gminne sporządzą programy ochrony środowiska, uwzględniając wymagania, o których mowa w art. 14.

Powiatowy program ochrony środowiska to instrument długofalowego zarządzania środowiskiem. Niezależnie od zmieniających się układów politycznych program ten powinien stanowić element ciągłości i trwałości w działaniach władz powiatowych na rzecz ochrony i zrównoważonego rozwoju środowiska. Program opracowany został zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska oraz zgodnie z wytycznymi do sporządzania powiatowych programów ochrony środowiska, zawartymi w wojewódzkim programie ochrony środowiska (2002–2006 r.).

Wytyczne do sporządzania powiatowych programów ochrony środowiska:

Programy powiatowe powinny składać się z trzech części:

- zadań własnych powiatu (przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji powiatu);
- zadań koordynowanych (pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie powiatu, ale podległych bezpośrednio organom wojewódzkim lub centralnym);
- szczegółowych wytycznych do sporządzania programów gminnych, które muszą zostać w pełni wprowadzone do programu powiatowego.

Zadania własne powinny być w programie ujęte z pełnym zakresem informacji niezbędnej do kontroli ich realizacji (opis przedsięwzięcia, terminy realizacji, instytucja odpowiedzialna, koszty, źródła finansowania). Zadania koordynowane powinny być w programie ujęte z takim stopniem szczegółowości, jaki jest dostępny na terenie powiatu. W tym ostatnim przypadku rozumie się, że są to powiatowe organy samorządu terytorialnego, samorządu gospodarczego (jeśli istnieją na terenie powiatu) i ekologicznych organizacji pozarządowych (jeśli prowadzą swoje agendy na terenie powiatu).

Powiatowy program ochrony środowiska powinien być skoordynowany ze sporządzanymi na szczeblu powiatu programami sektorowymi (np. programem gospodarki leśnej, programem ratowniczo – gaśniczym sporządzonym przez powiatowe komendy państwowej straży pożarnej, itp.), powiatowymi programami rozwoju infrastruktury, (jeśli są): mieszkalnictwa, transportu, zaopatrzenia w wodę, itd., powiatowym planem gospodarowania odpadami, sporządzonym zgodnie z ustawą o odpadach, a także obejmującym obszar powiatu programem ochrony powietrza, programem ochrony środowiska przed hałasem i programem ochrony wód, (jeżeli programy takie dla obszarów obejmujących dany powiat lub jego część zostały lub są opracowywane w związku z wymaganiami wynikającymi z ustawy Prawo ochrony środowiska).

Ponadto powiatowe programy ochrony środowiska powinny uwzględniać:

- zadania wynikające z ustawy o ochronie przyrody, tj. uwzględnienie rejestru pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych użytków ekologicznych oraz zespołów przyrodniczo – krajobrazowych;
- zadania wynikające z ustawy Prawo geologiczne i górnicze w zakresie ochrony złóż kopalin i rekultywacji terenów poeksploatacyjnych;
- zadania wynikające z ustawy o przeznaczeniu gruntów leśnych do zalesienia w zakresie wyznaczenia obszarów do zalesienia;
- zadania wynikające z ustawy Prawo ochrony środowiska i ustawy o wprowadzeniu ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw w zakresie programu działań dotyczącego m.in.:
- problematyki hałasu – opracowanie map akustycznych;
- gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej;
- rolnictwa ekologicznego;
- edukacji ekologicznej;
- rozwiązania wynikające ze strategii rozwoju województwa oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
- założenia z gminnych programów branżowych.

Dokumenty, które były podstawą opracowania Programu ochrony środowiska dla powiatu Kołobrzeg to:

- „Strategia rozwoju województwa zachodniopomorskiego do roku 2015”;
- „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego”;
- „Program ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego”;
- Plan gospodarki odpadami w województwie zachodniopomorskim;
- „Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2002 – 2006”;
- Strategie rozwoju gmin;
- „Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim w roku 2000”;
- „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin”;
- „Waloryzacja przyrodnicza gmin”;
- Inne, wykazane w pkt. Bibliografia.

2. CELE I ZADANIA OKREŚLONE W PROGRAMIE OCHRONIE ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Cele i zadania określone w PGOWZ, a których realizacja będzie miała istotny wpływ na środowisko powiatu Kołobrzeg:

Cel 1. „Gorące punkty”

Lista przedsięwzięć priorytetowych w skali województwa na lata 2002 – 2006

Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Podział realizacji zadań
1	2	3	4	5	6
Dawne bazy stacjonowania wojsk radzieckich: – Bagicz Działania rekultywacyjne	Rozpoznanie stopnia zagrożenia i rekultywacja terenu	Wojewoda Samorządy terytorialne	2006	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Budżet państwa	B
Mogilniki – likwidacja zagrożenia środowiska przed środkami ochrony roślin i ich opakowań	Likwidacja wszystkich mogilników	Wojewoda Samorządy terytorialne	2006	NFOŚiGW, WFOŚiGW,	B, C
Opracowanie programu ochrony przed powodzią		RZGW ZZMiUM	2004	Budżet państwa	B
Opracowanie i zatwierdzenie dokumentacji obszarów „NATURA 2000”		Ministerstwo Środowiska, Wojewoda	Grudzień 2002	WFOŚiGW, budżet państwa	B

Cel 2. Gospodarka wodna

Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Podział realizacji zadań
1	2	3	4	5	6
Budowa Systemu Informacyjnego Gospodarki Wodnej z uwzględnieniem katastru wodnego		RZGW Szczecin, RZGW Poznań	2003-2006	Ministerstwo Środowiska NFOŚiGW, WFOŚiGW	A, B

Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kołobrzeskiego

Reorganizacja systemu monitoringu i oceny jakości wód powierzchniowych oraz podziemnych na obszarze województwa		WIOŚ Szczecin, RZGW Szczecin, PIG	2003-2006	Ministerstwo Środowiska, NFOŚiGW, WFOŚiGW	A, B
Realizacja programu „małej retencji”	Odbudowa urządzeń piętrzących, budowa małych zbiorników retencyjnych głównie na bazie jezior.	ZZMiUW Szczecin	2003- 2015	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, NFOŚiGW, WFOŚiGW	A, C
Program ochrony przeciwpowodziowej woj. zachodniopomorskiego	Celem programu jest stworzenie spójnego systemu ochrony przed powodzią w oparciu o plany zagospodarowania przestrzennego	RZGW Szczecin, WZMiUM Szczecin	2003-2004	Ministerstwo Środowiska, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, NFOŚiGW, WFOŚiGW	A, B

Cel 3. Gospodarka odpadami

Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Podział realizacji zadań
1	2	3	4	5	6

Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kołobrzeskiego

<p>Wg programu: „Duńska Współpraca na Rzecz Ochrony Środowiska w Europie Wschodniej” (DANCEE), realizowanego w ramach działań Duńskiej Agencji Ochrony Środowiska</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) opracowanie kompleksowego programu gospodarki odpadami w celu osiągnięcia standardów europejskich, b) opracowanie i wdrożenie selektywnej zbiórki i zagospodarowania odpadów w każdej gminie województwa, c) budowa zakładu termicznej utylizacji odpadów niebezpiecznych, d) budowa składowisk odpadów przemysłowych dla drobnych wytwórców odpadów uciążliwych i niebezpiecznych, e) zmniejszenie ilości produkowanych odpadów przez wprowadzenie proekologicznych systemów produkcji, f) gospodarcze wykorzystanie odpadów przemysłowych: popiołów, fosfogipsów, siarczanu żelazowego itp., g) utworzenie zakładu utylizacji odpadów przemysłowych, h) właściwe zagospodarowanie odpadów komunalnych, i) wdrożenie programu unieszkodliwiania wraków samochodowych i zużytego ogumienia, j) opracowanie i sukcesywna realizacja programu rekultywacji istniejących składowisk odpadów płynnych i stałych, k) realizacja programu rekultywacji istniejących mogiłników l) opracowanie programu składowania, zagospodarowania i utylizacji odpadów portowych i osadów z kanałów oraz basenów portowych. 	<p>Gminy, związki gmin, powiaty, przedsiębiorstwa komercyjne</p>	<p>2003 2010</p>	<p>Fundusze pomocowe UE, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, Środki własne</p>	<p>B, C</p>
		<p>Wojewoda Przedsiębiorstwa komercyjne</p>		<p>Budżet państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Środki własne</p>	

Cel 4. Poprawa jakości środowiska (powietrze, hałas, promieniowanie elektromagnetyczne)

Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kołobrzeskiego

Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Podział realizacji zadań
1	2	3	4	5	6
Utworzenie bazy danych o emisji zanieczyszczeń do powietrza	Inwentaryzacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza: a) punktowe źródła emisji (o wysokości komina powyżej 10 m i mocy źródła powyżej 10 MW), b) emisja powierzchniowa związana z bytowaniem ludzi i indywidualnym zapotrzebowaniem na ciepło, c) emisja liniowa związana z korzystaniem ze środków transportu.	Wojewoda, WIOŚ, Samorządy, Użytkownicy środowiska	2003	Budżet państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW	B
Wyodrębnienie obszarów naruszeń standardów jakości powietrza z określeniem zakresu naruszeń	Bieżąca ocena jakości powietrza	Wojewoda, WIOŚ	Proces ciągły od 2003	WFOŚiGW	B

Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kołobrzeskiego

Poprawa jakości powietrza na terenie województwa zachodniopomorskiego	Opracowanie na podstawie programów powiatowych programu ochrony powietrza, z uwzględnieniem przedsięwzięć inwestycyjnych niezbędnych do zachowania standardów jakości powietrza	Wojewoda	2003	Budżet państwa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Środki własne przedsiębiorstw Fundusze pomocowe UE	B
Aktualizacja informacji o emisji hałasu do środowiska	Inwentaryzacja źródeł emisji hałasu do środowiska, zwłaszcza hałasu komunikacyjnego i przemysłowego	WIOŚ, Samorządy powiatowe, Wojewoda	Od 2003	Budżet państwa Budżety powiatów, WFOŚiGW	B, C
Ocena stanu akustycznego środowiska i obserwacja zmian	Wprowadzenie systemu monitoringu hałasu	WIOŚ, Wojewoda	2003 ciągle	Budżet państwa, WFOŚiGW	B
Ograniczenie emisji hałasu do środowiska	Opracowanie programów ograniczenia lub wyeliminowania emisji hałasu do środowiska oraz ochrony przed hałasem z uwzględnieniem: <ul style="list-style-type: none"> - budowy obwodnic drogowych, - poprawy nawierzchni dróg, - optymalizacji płynności ruchu pojazdów, - stosowania maszyn, urządzeń i pojazdów o obniżonej hałaśliwości, - budowy ekranów akustycznych i zabezpieczeń antywibracyjnych podtorzy tramwajowych, - zakładania pasów zieleni ochronnej (izolacyjnej) 	Wojewoda, Samorząd powiatowy	Rok po wykonaniu mapy akustycznej	Budżet państwa, Budżet województwa, Budżety powiatów	A, B
Promieniowanie elektromagnetyczne					
Ocena zagrożenia	Inwentaryzacja i kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego. Wyodrębnienie obszarów i prowadzenie rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku: <ul style="list-style-type: none"> - kontrola promieniowania elektromagnetycznego w rejonach jego wystąpienia, - cykliczna aktualizacja rejestrów, - wyznaczanie obszarów ograniczonego użytkowania 	Wojewoda, WIOŚ, Przedsiębiorstwo Energetyczne, Samorządy powiatowe, Operatorzy sieci telefonii komórkowej	2006	WFOŚiGW, Budżet państwa, Środki własne przedsiębiorstw	B, C

Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kołobrzeskiego

Ograniczenie emisji promieniowania do środowiska	Opracowanie programu ograniczenia emisji do środowiska promieniowania pochodzącego przede wszystkim z urządzeń elektromagnetycznych i radiokomunikacyjnych	Samorząd wojewódzki, Przedsiębiorstwa energetyczne	2006	WFOŚiGW, Środki własne przedsiębiorstw	B
--	--	--	------	--	---

Cel 5. Racjonalizacja użytkowania surowców

Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Podział realizacji zadań
1	2	3	4	5	6
Ochrona złóż kopalin przed trwałym zainwestowaniem i zalesianiem oraz niekontrolowaną eksploatacją	Weryfikacja stanu zagospodarowania złóż kopalin	Wojewoda Samorządy terytorialne	2006	NFOŚiGW Budżet państwa	B, C
Opracowanie programu zmniejszenia materiało- i energochłonności gospodarki		Wojewoda Przedsiębiorstwa	2006	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Przedsiębiorstwa	B
Opracowanie programu rozwoju energetyki opartej o surowce odnawialne		Samorząd województwa, Samorządy gminne	2006	WFOŚiGW, Przedsiębiorstwa	A, C

Cel 6. Ochrona powierzchni ziemi i ochrona wybrzeża

Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Podział realizacji zadań
1	2	3	4	5	6
Rekultywacja gleb zdegradowanych	Inwentaryzacja degradacji gleb Opracowanie programu rekultywacji gleb	Wojewoda Samorządy terytorialne	2006	Środki pomocowe UE AWRSP AR i MR	A, B, C
Ochrona gleb przed niewłaściwą agrotechniką i nadmierną intensyfikacją produkcji rolnej oraz nadmiernym stosowaniem środków ochrony roślin i nawozów	Opracowanie zasad doprowadzania zasobności gleb do wartości optymalnych Upowszechnienie stosowania KDPR	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi Wojewoda Stacje Chemiczno-Rolnicze	Ciągły	Środki pomocowe UE AWRSP AR i MR Budżet państwa	B

Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kołobrzeskiego

Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych aktualnie eksploatowanych w granicach ich oddziaływania z uwzględnieniem zasady ochrony i racjonalnego użytkowania różnorodności biologicznej	Inwentaryzacja terenów poeksploatacyjnych oraz terenów zdegradowanych w otoczeniu wyrobisk górniczych na skutek eksploatacji kopalin; opracowanie programu rekultywacji Opracowanie i wdrażanie planów rekultywacji terenów aktualnie eksploatowanych	Wojewoda Samorządy terytorialne Przedsiębiorstwa	2006	NFOŚiGW Budżet państwa Środki własne	B, C
---	--	--	------	--	------

Cel 7. Racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych

Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Podział realizacji zadań
1	2	3	4	5	6
Dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych	Opracowanie programu udostępnienia oraz zagospodarowania lasów do celów rozwoju turystyki i wypoczynku, regeneracji zdrowia, edukacji ekologicznej	Wojewoda, Samorządy powiatowe, Lasy Państwowe	Ciągły	WFOŚiGW, Środki własne LP, PFOŚiGW	B, C
Zalesienia gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego	Opracowanie zasad dotyczących zalesienia gruntów porolnych z uwzględnieniem potrzeb ochrony różnorodności biologicznej oraz zachowania korytarzy ekologicznych	Wojewoda, Samorządy powiatowe, Lasy Państwowe	Ciągły	WFOŚiGW, Środki własne LP, PFOŚiGW	B, C
Wyznaczenie obszarów do europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000 Uwaga: Sieć ekologiczna NATURA 2000 obejmuje część istniejących i proponowanych obszarów chronionych	Opracowanie i zatwierdzenie dokumentacji obszarów NATURA 2000	Ministerstwo Środowiska Wojewoda	grudzień 2002	WFOŚiGW Budżet państwa	B

Cel 8. Przeciwdziałanie poważnym awariom

Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kołobrzeskiego

Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Podział realizacji zadań
1	2	3	4	5	6
Zwiększenie bezpieczeństwa przewozów substancji niebezpiecznych	Kontrola przewozów substancji niebezpiecznych, stanu technicznego pojazdów oraz czasu pracy kierowców. Wyznaczenie optymalnych tras przewozu substancji niebezpiecznych oraz stworzenie stanowisk postojowych i parkingów dla pojazdów przewożących substancje niebezpieczne	Policja, Inspekcja Transportu Drogowego, Samorządy terytorialne, Zarządcy dróg, Wojewoda	Ciągły 2010	Budżet państwa Budżet państwa, Budżety samorządów terytorialnych	A A, B, C
Informowanie i ostrzeganie społeczeństwa	Stworzenie systemu informowania społeczeństwa o możliwości wystąpienia poważnych awarii i ostrzegania w sytuacji wystąpienia zagrożenia	Ministerstwo Środowiska, Komendant Wojewódzki PSP, Wojewoda	Dwa lata po wejściu przepisów wykonawczych do ustawy	Budżet państwa, WFOŚiGW	B

Cel 9. Zwiększenie świadomości ekologicznej – edukacja ekologiczna

Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Podział realizacji zadań
1	2	3	4	5	6
Utworzenie w urzędach administracji publicznej systemów gromadzenia i upowszechniania informacji o środowisku	Tworzenie systemów elektronicznych baz danych. Opracowanie systemu udostępniania danych społeczeństwu	Wojewoda, Samorządy terytorialne, WIOŚ	Ciągły 2015	Budżet państwa, WFOŚiGW, Budżety samorządów terytorialnych	A, B, C
Prowadzenie szkoleń, konkursów, promocja wydawnictw w zakresie edukacji ekologicznej		Wojewoda, Samorządy terytorialne	Ciągły 2015	Budżet państwa, Fundacje i fundusze ekologiczne, WFOŚiGW, Budżety samorządów terytorialnych	A, B, C

Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kołobrzeskiego

Opracowanie programu badawczo – obserwacyjnego najbliższego otoczenia	Działalność w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Praktyczne zapoznanie się z zasadami ochrony środowiska	Kuratorium Oświaty, Samorządy gminne i powiatowe	Ciągły 2015	WFOŚiGW, Budżety samorządów terytorialnych	B, C
Medialna promocja rzemiosła artystycznego i rolnictwa	Zmiana wizerunku zawodów w środowisku	Samorządy terytorialne, Organizacje rolnicze, Cech Rzemiosł Różnych	Ciągły 2015	Fundusze pomocowe UE, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, GFOŚiGW	A, B, C
Stworzenie internetowej mapy problematyki dotyczącej ochrony środowiska	Racjonalne korzystanie z oferty edukacyjnej	Samorządy terytorialne	Ciągły 2015	WFOŚiGW, Budżety samorządów terytorialnych	A, B, C
Wprowadzenie „Małych projektów ekologicznych”	Rozstrzygnięcia problemów lokalnych w gminach	Samorządy terytorialne	Ciągły 2015	Budżety samorządów terytorialnych	A, C
Rozwój sieci regionalnych ośrodków edukacji ekologicznej		Samorządy lokalne	Ciągły	Budżety samorządów, WFOŚiGW	A, C
Szkolenia	Opracowywanie wniosków w celu uzyskania funduszy pomocowych. Budowa i realizacja programu ochrony środowiska	Samorządy terytorialne	2002/ 2003	WFOŚiGW, Budżety samorządów	A, C
Informowanie społeczeństwa o stanie środowiska	Rozpowszechnianie informacji objętych państwowym monitoringiem środowiska za pośrednictwem publicznych sieci telekomunikacyjnych - Internet	Wojewoda, WIOŚ, Samorządy terytorialne	Ciągły	Budżet państwa, WFOŚiGW, Budżety powiatów	B, C

Cel 10. Monitoring środowiska

Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Podział realizacji zadań
1	2	3	4	5	6
Monitoring i ocena jakości powietrza	System monitoringu emisji zanieczyszczeń do środowiska	Wojewoda, WIOŚ, Użytkownicy środowiska	od 2003	Budżet państwa, Fundusze pomocowe UE, WFOŚiGW, Przedsiębiorstwa	B

Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kołobrzесьkiego

Monitoring i ocena jakości wód powierzchniowych i podziemnych	System monitoringu zanieczyszczeń odprowadzanych do wód	WIOŚ, Użytkownicy środowiska, RZGW	od 2003	Budżet państwa, Fundusze pomocowe UE, WFOŚiGW	B
Monitoring hałasu	Wprowadzenie monitoringu zjawisk akustycznych od terenów specjalnych	Ministerstwo Obrony Narodowej	2006	Budżety powiatów, Budżet państwa	B, C
Monitoring przyrody	Opracowanie i wdrożenie monitoringu dla różnych form przyrody	IOŚ, WIOŚ, Dyrekcje Parków Narodowych, Krajobrazowych, Samorządy terytorialne, Wojewoda	2010	Budżet państwa, WFOŚiGW, Budżety samorządów terytorialnych, NFOŚiGW	B

- A zadania własne województwa (pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków budżetowych i pozabudżetowych będących w dyspozycji samorządu województwa)*
- B zadania koordynowane (pod zadaniami koordynowanymi należy rozumieć pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla centralnego, bądź instytucji działających na terenie województwa, ale podległych bezpośrednio organom centralnym, część tych zadań może być koordynowana przez organy samorządu wojewódzkiego)*
- C zadania realizowane przez inne niż wojewódzkie organy samorządu terytorialnego w tym związki komunalne – wytyczne do powiatowych programów ochrony środowiska*

3. CELE DOTYCZĄCE POLITYKI EKOLOGICZNEJ OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

W „Strategii rozwoju województwa zachodniopomorskiego” zostały sformułowane cztery cele strategiczne, a mianowicie:

- poprawa konkurencyjności województwa zachodniopomorskiego,
- powszechna dostępność dóbr, usług i informacji,
- stworzenie warunków do rozwoju zasobów ludzkich,
- podniesienie jakości życia.

W ramach tych celów sformułowano następnie cele pośrednie, operacyjne oraz określono priorytety. Cele te i priorytety w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego to:

4.

Cel	Strategiczny: Poprawa konkurencyjności województwa zachodniopomorskiego	
	Cel operacyjny:	5. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich
	Priorytet 1	Tworzenie obiektów gospodarki wodnej i melioracji dla zaspokojenia potrzeb zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i zabezpieczenia przed powodzią. Efekty: <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa stosunków wodnych zmeliorowanych gruntów, zwiększenie retencji wodnej oraz poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego. • Obserwowane od kilku lat zmiany w warunkach klimatycznych regionu oraz wzrost poziomu morza, powodujące zmianę reżimu wodnego rzek i poziomu wód terenów związanych, powinny znaleźć odzwierciedlenie w budowie wielofunkcyjnych zbiorników retencyjnych, stanowiących ochronę przed powodzią oraz bilansujących potrzeby wodne dla produkcji rolniczej w okresie lat suchych. • Elementem poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego jest poprawa warunków przepływu wód w rzekach i kanałach, budowa i rekonstrukcja istniejących obwałowań, regulacja rzek.
	Priorytet 2	Zalesianie gruntów marginalnych i mało przydatnych dla rolnictwa Efekty: Zagospodarowanie gruntów nie użytkowanych rolniczo, wzrost powierzchni lasów, poprawa bilansu wodnego, likwidacja bezrobocia oraz wzrost dochodów.

6.	Cel operacyjny:	Poprawa warunków życia i pracy ludności wiejskiej ze szczególnym uwzględnieniem obszarów popegeerowskich
	Priorytet 1	Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich. Efekty: <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa jakości życia i pracy na terenach wiejskich. • Działania podejmowane w dziedzinie poprawy infrastruktury technicznej mają decydujące znaczenie dla podniesienia atrakcyjności wsi jako miejsca zamieszkania i inwestowania w przedsięwzięcia tworzące miejsca pracy.
		<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich (w tym rozwój sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, składowisk odpadów, oczyszczalni ścieków, dróg, rozwój komunikacji i sieci telekomunikacyjnej) zapewni mieszkańcom wsi odpowiedni standard życia. Realizacja tych działań oznacza wdrożenie standardów ochrony środowiska., higieny oraz jakości produkcji zgodnie z <i>acquis communautaire</i>.
	Cel operacyjny:	Rozwój turystyki w ścisłej korelacji z ochroną środowiska naturalnego
	Priorytet 1	Racjonalne zagospodarowanie i wykorzystanie w celach turystycznych zasobów naturalnych województwa w połączeniu z przeciwdziałaniem ich degradacji. Rewaloryzacja cennych obiektów przyrody jako elementów rozwoju turystyki. Efekty: <ul style="list-style-type: none"> • Zrównoważony rozwój turystyki na terenach cennych przyrodniczo, w obrębie których występują ograniczenia rozwoju przemysłu i innej uciążliwości dla środowiska działalności gospodarczej. Poprawa jakości środowiska w obrębie terenów o dużej koncentracji zasobów turystycznych. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska naturalnego dla potrzeb turystyki, w szczególności otulin parków narodowych i krajobrazowych. Powstanie leśnych kompleksów promocyjnych, ścieżek dydaktycznych.

Cel	strategiczny:
7.	Powszechna dostępność dóbr, usług i informacji
	<i>Cel pośredni:</i>
	<i>Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej</i>
Cel operacyjny:	Zgodnie ze standardami Unii Europejskiej zapewnienie zaopatrzenia w energię (EE, EC, gaz)
Priorytet 1	<p>Alternatywne źródła dostawy gazu do regionu zachodnio-pomorskiego Gaz dostarczony do Polski, a poprzez system gazociągów do regionu, w 70% jest importowany z Rosji (od Gazpromu). Dostarczając gaz z innego źródła uniezależniamy się od jednego dostawcy.</p> <p>Alternatywy: Dostawa gazu rurociągiem z Niemiec do Polski w okolicach Szczecina – główny inwestor „Inwestycyjna Spółka Energetyczna IRB” – Warszawa, Dostawa gazu z Norwegii, gazociągiem pod dnem Bałtyku do polskiego wybrzeża na wysokości Niechorze – główny inwestor - Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo – Warszawa, Terminal LNG – dostawa gazu skroplonego do terminalu w porcie Zakładów Chemicznych Police lub w Zespole Portowym Szczecin – Świnoujście – inwestor Konsorcjum „Zachodniopomorski Terminal LNG”</p> <p>Efekty: Poprawa zaopatrzenia regionu zachodniopomorskiego w dostawę gazu. Uniezależnienie dostaw gazu od jednego dostawcy. Stworzenie dodatkowych miejsc pracy po oddaniu inwestycji do użytku.</p>
Priorytet 2	Modernizacja proekologiczna systemów grzewczych (ciepłych).
Priorytet 3	Gazyfikacja województwa.
Priorytet 4	<p>Produkcja energii ze źródeł ekologicznie przyjaznych środowisku, zabezpieczająca dostateczną ilość i niezawodność dostaw.</p> <p>Efekty: Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza, produkcja energii elektrycznej w coraz większym stopniu wykorzystująca paliwa przyjazne środowisku: gaz z przetworzenia węgla, odnawialne źródła energii, zintegrowane gospodarstwa rolne, Likwidacja przestarzałych źródeł, podłączenie obiektów do sieci ciepłowniczych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie paliw mniej uciążliwych dla środowiska (oleje, gaz), zmiana systemu opalania kotłowni lokalnych, zwłaszcza w pasie nadmorskim.

8 .	Cel operacyjny:	Zabezpieczenie w wodę konsumpcyjną o odpowiedniej jakości i ilości całego obszaru województwa zachodniopomorskiego
9.	Priorytet 1	<p>Budowa nowych i modernizacja istniejących ujęć wody, stacji uzdatniania i magistrali przesyłowych.</p> <p>Efekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niezawodność dostaw wody na cele konsumpcyjne, • Zbilansowanie potrzeb wodnych, zabezpieczenie ilości i jakości wody na cele konsumpcyjne, • Zaopatrzenie w wodę także dla celów przemysłowych i rolnych, • Modernizacja i budowa stacji uzdatniania wody według współczesnych technologii, • Modernizacja i przebudowa sieci wodociągowych magistralnych i rozdzielczych (zwłaszcza wymiana sieci azbestowo-cementowych, prowizorycznych).
		10.

11. Cel operacyjny:	Opracowanie zintegrowanego programu gospodarki ściekowej, osiągnięcie wysokiego stopnia oczyszczania ścieków
Priorytet 1	Stworzenie systemu oczyszczania ścieków komunalnych i przemysłowych wraz z pełną przeróbką osadów pościekowych.
Priorytet 2	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej. Efekty: <ul style="list-style-type: none"> • Uregulowanie gospodarki odpadami z oczyszczalni ścieków, • Uregulowanie gospodarki ściekowej w pasie nadmorskim, Ochrona zlewni poprzez budowę sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni dla gmin w obszarze zlewni.
Cel operacyjny:	Utworzenie sprawnego, kompleksowego systemu zarządzania gospodarką odpadami
Priorytet 1	Opracowanie i wdrożenie selektywnej zbiórki i zagospodarowania odpadów w każdym mieście i gminie województwa.
Priorytet 2	Budowa międzyregionalnego zakładu termicznej utylizacji odpadów niebezpiecznych, w tym pomedycznych i weterynaryjnych.
Priorytet 3	Utworzenie zakładu utylizacji odpadów przemysłowych, w tym odpadów z zakładów mięsnych, przetwórstwa ryb, zwierząt padłych.
12.	
Cel operacyjny:	Stworzenie przyjaznego dla środowiska systemu ochrony przeciwpowodziowej
Priorytet 1	Rewizja i modernizacja sieci obwałowań przeciwpowodziowych, zwłaszcza dla wód ze spiętrzeń sztormowych.
Priorytet 2	Rozbudowa systemu magazynowania wód (poldery, wylewiska, zbiorniki retencyjne).
Priorytet 3	Monitoring jakości i stanów zagrożenia z uwagi na wysokie wody, monitoring rozprzestrzeniania zanieczyszczeń.
Priorytet 4	Realizacja celów dotyczących ochrony przeciwpowodziowej zawartych w „Programie dla Odry 2006”. Efekty: Poprawa stanu sieci obwałowań przeciwpowodziowych, zwłaszcza dla wód ze spiętrzeń sztormowych, Zwiększenie możliwości magazynowania wód, Uzyskanie informacji o jakości i stanach zagrożenia z uwagi na wysokie wody, Realizacja celów zawartych w „Programie dla Odry 2006”.

Cele ekologiczne określone w programie ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego

- Cel 1. „Gorące punkty” - minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko w skali województwa, działania realizujące ten cel obejmują zarówno ochronę powietrza, powierzchni ziemi, zasobów wodnych.
- Cel 2. Gospodarka wodna - zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód, racjonalizacja zużycia wody, zwiększenie zasobów w zlewniach oraz ochrona przed powodzią.
- Cel 3. Gospodarka odpadami - zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów oraz wdrożenie nowoczesnego systemu ich wykorzystania i unieszkodliwiania.

- Cel 4. Poprawa jakości środowiska (powietrze, hałas, promieniowanie elektromagnetyczne) - zapewnienie wysokiej jakości powietrza, redukcja emisji gazów cieplarnianych i niszczących warstwę ozonową, zminimalizowanie uciążliwego hałasu i ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.
- Cel 5. Racjonalizacja użytkowania surowców - racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów wraz ze wzrostem udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych.
- Cel 6. Ochrona powierzchni ziemi i ochrona wybrzeża - ochrona przed degradacją, rekultywacja terenów zdegradowanych oraz ochrona wybrzeża Morza Bałtyckiego i Zalewu Szczecińskiego.
- Cel 7. Racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych - zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności oraz rozwoju zasobów leśnych.
- Cel 8. Przeciwdziałanie poważnym awariom - ochrona przed poważnymi awariami oraz sprostanie nowym wyzwaniom, czyli zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego.
- Cel 9. Zwiększenie świadomości społecznej - edukacja ekologiczna.
- Cel 10. Monitoring środowiska - zbudowanie systemu monitoringu i oceny środowiska, dostosowanego do wymagań i standardów UE.

13. KRAJOWE I WOJEWÓDZKIE LIMITY RACJONALNEGO WYKORZYSTANIA ZASOBÓW ŚRODOWISKA

W „Programie ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego” określono, w oparciu o wytyczne z „II Ekologicznej polityki państwa”, wojewódzkie limity związane z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i poprawą stanu środowiska. Zapisy dotyczące tych limitów brzmią:

Zasoby wodne

Krajowy limitostał ustalony w zakresie zmniejszenia wodochłonności produkcji o 50 % w stosunku do 1990 r. (w przeliczeniu na PKB i wartość sprzedaną w przemyśle).

Limit wojewódzki szacuje się na wielkość 20 % w zakresie zmniejszenia wodochłonności w produkcji. Jest to podyktowane średnio oszczędnymi technologiami stosowanymi w produkcji i nie przewiduje się w najbliższym czasie, czyli do 2010 r., nagłego zmniejszenia zużycia produkcji.

Materiałochłonność

Na poziomie krajowym przyjmuje się zmniejszenie materiałochłonności produkcji o 50 % w stosunku do roku 1990, w taki sposób, aby uzyskać średnie wskaźniki państw OECD (w przeliczeniu na PKB).

W województwie wskaźnik ten zakłada się na poziomie 30 %. Jest to związane z restrukturyzacją parku maszynowego i zmianami w asortymentach produkcji, które to czynniki systematycznie się zmieniają na korzyść środowiska.

Energia

Założenia polityki energetycznej państwa przewidują ograniczenie zużycia energii o 25 % w stosunku do roku 2000 (w przeliczeniu na jednostkę produkcyjną lub PKB).

Na poziomie regionalnym również zakłada się zmniejszenie zużycia energii elektrycznej o 25%. Jest to podyktowane wprowadzeniem nowych rozwiązań technologicznych o znacznie mniejszym zużyciu energii. Przedsiębiorstwa energetyczne zobowiązane są do zwiększenia udziału ilości energii elektrycznej wytworzonej w źródłach niekonwencjonalnych i odnawialnych do 7,5 % w 2010 r. w wykonanej całkowitej rocznej sprzedaży energii elektrycznej (Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 grudnia 2000 r.). W założeniach do „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego” przedstawiono uwarunkowania prowadzenia polityki w zakresie niekonwencjonalnych źródeł energii, z których to wynika, iż na obszarze województwa zachodniopomorskiego można ten „wskaźnik udziału” osiągnąć w szybkim tempie, a nawet go znacznie przekroczyć.

Odpady przemysłowe

Na poziomie krajowym przyjmuje się dwukrotne zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie wykorzystywanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych w porównaniu ze stanem w 1990 r.

Uwzględniając dotychczasowe tendencje, w województwie zakłada się zwiększenie wykorzystania odpadów przemysłowych do celów gospodarczych do 90 % (bez uwzględnienia fosfogipsów).

Surowce wtórne

Na poziomie krajowym zakłada się odzyskanie i powtórne wykorzystanie, co najmniej 50 % papieru i szkła oraz odpadów komunalnych.

W województwie wskaźnik ten powinien wynosić ponad 60%, przy założeniu objęcia selektywną zbiórką 80 % gospodarstw domowych.

Ładunki zanieczyszczeń do wód

Na poziomie krajowym w 2010 roku zakłada się pełne (100%) likwidacje zrzutów ścieków nie oczyszczonych z miast i zakładów przemysłowych.

W regionie wskaźnik ten może wynieść około 93 % ze względu na duże zaniedbania w tych inwestycjach, a w szczególności konieczność objęcia modernizacją istniejące oczyszczalnie

niepełniające wymogów Unii Europejskiej. Zakłada się, iż proces modernizacji zakończy się w 2010 r.

Na poziomie krajowym przyjmuje się zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych w stosunku do roku 1990 z przemysłu o 50 %, z gospodarki komunalnej (miasta i wsie) o 30 % oraz ze spływów powierzchniowych o 30 %.

Na poziomie wojewódzkim utrzymuje się odpowiednio wszystkie wskaźniki krajowe, a w stosunku do gospodarki komunalnej zmniejszenie ładunku o 80 %, uwzględniając ograniczanie zanieczyszczeń obszarowych w wyniku upowszechniania stosowania kodeksu dobrej praktyki rolniczej (KDPR).

Emisja substancji do powietrza

Na poziomie krajowym przyjmuje się ograniczenie emisji pyłów o 75 %, dwutlenku siarki o 50 %, tlenków azotu o 31%, nie metanowych lotnych związków organicznych o 4% i amoniaku o 8 % w stosunku do stanu z roku 1990.

Na poziomie wojewódzkim przyjmuje się wskaźniki krajowe, za wyjątkiem dwutlenku siarki – 30 % i tlenku azotu 20 %. Jest to podyktowane rozproszonymi źródłami emisji i starymi technologiami w zakładach przemysłowych. Poziom zanieczyszczeń powietrza ze źródeł komunikacyjnych będzie również mała, przy założeniu udroźnienia sieci komunikacyjnej oraz wsparcia działań na rzecz rozwoju transportu publicznego.

Paliwa

Poziom krajowy zakłada do końca 2005 r. wycofanie z użytkowania etyliny i przejście na benzyny bezołowiowe.

Poziom regionalny przyjmuje to założenie w całości i jednocześnie zakłada się wprowadzenie ograniczenia użytkowania etyliny bezołowiowej kosztem produkcji i zastosowania biopaliw. Zakłada się również odchodzenie od uciążliwych instalacji na paliwa stałe na rzecz „czystszych” technologii.

Limity dla powiatu

Proponuje się, aby limity racjonalnego wykorzystania zasobów środowiska były na takim poziomie jak limity przyjęte dla województwa zachodniopomorskiego. Zakłada się, że zużycie zasobów naturalnych i zmniejszenie zanieczyszczeń do 2010 roku wyniesie:

- Zasoby wodne – 20 % zmniejszenie wodochłonności produkcji w stosunku do 1990 r.,
- Materiałochłonność – 30 % zmniejszenia materiałochłonności w stosunku do 1990 roku,
- Energia – 25 % zmniejszenia zużycia energii w stosunku do 2000 roku
 - zwiększenie energii elektrycznej wytwarzanej ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych – do 7,5 %,
- Odpady przemysłowe – 90 % wykorzystania odpadów przemysłowych do celów gospodarczych,
- Surowce wtórne:
 - objęcie selektywną zbiórką odpadów komunalnych – 80 % gospodarstwa domowych,
 - odzyskanie i ponowne wykorzystanie surowców wtórnych – 60 %,
- Ładunki zanieczyszczeń do wód – 93 % likwidacja zrzutów ścieków komunalnych i przemysłowych.

Zgodnie z wymaganiami – Prawo wodne, koniecznym jest w zlewni Morza Bałtyckiego, nie tylko do zapewnienie do 2015 roku 75% redukcji ładunku substancji biogenych ze ścieków komunalnych, ale także zaprzestanie do 2006 roku odprowadzania do Bałtyku substancji niebezpiecznych oraz istotne ograniczenie zrzutów pozostałych substancji tego typu, a także niedopuszczenie do przyrostu ładunku azotu ze źródeł rolniczych.

- Emisja substancji do powietrza - 75 % ograniczenia emisji pyłów,
 - 30 % ograniczenie emisji dwutlenku siarki,

% ograniczenie emisji tlenków azotu,

- 30

- 7 % ograniczenie emisji lotnych związków organicznych,

% ograniczenie emisji amoniaku
w stosunku do roku 1990.

- 8

- Paliwa – wycofanie z użytkowania do końca 2005 roku etyliny i przejście na benzyny bezołowiowe oraz zwiększone stosowanie biopaliw.

14. CELE POLITYKI EKOLOGICZNEJ POWIATU

Polityka ekologiczna powiatu kołobrzeskiego określona jest przez następujące cele priorytetowe:

CEL 1. „GORĄCE” PUNKTY

CEL 2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

CEL 3. GOSPODARKA ODPADAMI

CEL 4. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA

CEL 5. ROZWÓJ ENERGETYKI OPARTEJ O ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

CEL 6. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I OCHRONA WYBRZEŻA

CEL 7. RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH

CEL 8. EDUKACJA EKOLOGICZNA

CEL 9. MONITORING ŚRODOWISKA

Cel 1. „Gorące punkty”

Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Podział realizacji zadań
1	2	3	4	5	6
Dawne bazy stacjonowania wojsk radzieckich: – Bagicz Działania rekultywacyjne	Rozpoznanie stopnia zagrożenia i rekultywacja terenu	Wojewoda Samorządy terytorialne	2004-2006	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Budżet państwa	B
Mogilniki – likwidacja zagrożenia środowiska przed środkami ochrony roślin i ich opakowań	Likwidacja wszystkich mogilników	Wojewoda Samorządy terytorialne	2004-2006	NFOŚiGW, WFOŚiGW,	B, C

Cel 2. Gospodarka wodna

Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Podział realizacji zadań
1	2	3	4	5	6

Budowa nowych i modernizacja istniejących ujęć wody, stacji uzdatniania oraz sieci wodociągowych	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie programów gospodarki wodno-ściekowej dla gmin; • opracowanie niezbędnych projektów technicznych; • zbilansowanie w ramach powiatu potrzeb w zakresie zaopatrzenia w wodę pitną, a także dla celów przemysłowych i rolnych; • pozyskiwanie środków finansowych na realizację inwestycji związanych z zaopatrzeniem w wodę; • systematyczna realizacja poszczególnych zadań inwestycyjnych; • prowadzenie akcji informacyjnych i uświadamiających społeczność lokalną o celowości oszczędnego gospodarowania wodą. 	Samorządy gminne	2004-2009	WFOŚiGW, Budżety gmin, Fundusze pomocowe UE	B, C
Uporządkowanie gospodarki ściekowej w gminach.	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie w poszczególnych gminach projektów technicznych dla systemów gospodarki ściekowej; • realizacja kompleksowego rozwiązania gospodarki ściekowej w gminach; • pozyskiwanie środków finansowych na realizację inwestycji z zakresu gospodarki ściekowej; • systematyczne realizowanie zadań inwestycyjnych z zakresu gospodarki ściekami. 	Samorządy gminne	2004-2009	WFOŚiGW, Budżety gmin, Fundusze pomocowe UE	B, C

Cel 3. Gospodarka odpadami

Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Podział realizacji zadań
1	2	3	4	5	6

Kompleksowe uporządkowanie w powiecie gospodarki odpadami.	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie niezbędnych projektów technicznych; • propagowanie i wdrażanie technologii produkcyjnych bezodpadowych i mało odpadowych; • wdrażanie technologii produkcji nawozów z organicznych odpadów komunalnych i osadów pościekowych; • systematyczne prowadzenie działalności informacyjnej i szkoleniowej w zakresie gospodarki odpadami. 	Gminy, Powiat, Przedsiębiorstwa komercyjne	2004-2009	NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, Środki własne przedsiębiorstw, Fundusze pomocowe UE	B, C
Utylizacja i przerób osadów pościekowych oraz osadów wydobywanych podczas rekultywacji zbiorników i cieków wodnych.	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie programu zintegrowanej utylizacji i przeróbki osadów pościekowych oraz osadów wydobywanych podczas pogłębiania i cieków wodnych; • opracowanie niezbędnych projektów technicznych; 	Gminy, Powiat	2004-2010	NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, Środki własne przedsiębiorstw, Fundusze pomocowe UE	B, C
Rekultywacja nieczynnych składowisk odpadów oraz tzw. dzikich wysypisk znajdujących się na terenie powiatu.		Gminy, Powiat	2004-2006	NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, Środki własne przedsiębiorstw, Fundusze pomocowe UE	B, C

Cel 4. Poprawa jakości środowiska

Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Podział realizacji zadań
1	2	3	4	5	6
Utworzenie bazy danych emisji zanieczyszczeń do powietrza na podstawie przeprowadzonej szczegółowej inwentaryzacji.	<ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzenie na terenie całego powiatu inwentaryzacji źródeł emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza atmosferycznego 	Wojewoda, WIOŚ, Samorządy, Użytkownicy środowiska	2004-2005	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Budżet państwa	B, C

Realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych mających na celu ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, między innymi poprzez modernizację nieefektywnych systemów grzewczych.	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie gminnych planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, z uwzględnieniem odnawialnych źródeł energii 	Gminy, Przedsiębiorstwa komercyjne	2004-2012	NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety gmin, Środki własne przedsiębiorstw, Fundusze pomocowe UE	B, C
Przeprowadzenie gazyfikacji we wszystkich miejscowościach, w których zamieszkuje powyżej 300 osób.	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie niezbędnych projektów technicznych 	Gminy, Przedsiębiorstwa komercyjne	2004-2012	NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety gmin, Środki własne przedsiębiorstw, Fundusze pomocowe UE	B, C
Realizacja przedsięwzięć mających na celu ograniczenie zużycia energii, między innymi poprzez modernizację systemów oświetlenia na mniej energochłonne oraz prowadzenie termomodernizacji budynków.	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie gminnych programów modernizacji oświetlenia drogowego 	Gminy, Zakłady Energetyczne, Przedsiębiorstwo komercyjne	2004-2012	NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety gmin, Środki własne przedsiębiorstw, Fundusze pomocowe UE	B, C
Realizacja przedsięwzięć mających na celu ograniczenie hałasu, w tym hałasu komunikacyjnego.	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie programu ograniczenia lub wyeliminowanie emisji hałasu do środowiska oraz ochrony przed hałasem; • wykonanie mapy akustycznej dla miasta Kołobrzeg i dla obszaru drogowego wzdłuż drogi krajowej nr 6 na odcinku położonym na terenie powiatu; • opracowanie niezbędnych projektów technicznych; • wprowadzenie stałego monitoringu hałasu; • budowa ekranów akustycznych przy drodze nr 11; • zakładanie pasów zieleni izolacyjnej. 	Wojewoda, Samorząd powiatu, Samorządy Gminne, Zarządcy dróg, Użytkownicy środowiska, WIOŚ	2004-2012	NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety gmin, Środki własne przedsiębiorstw, Fundusze pomocowe UE	A, B, C

Cel 5. Racjonalizacja użytkowania surowców

Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Podział realizacji zadań
---------	----------------------	----------------------------------	------------------	---------------------	--------------------------

1	2	3	4	5	6
Uprawa roślin z przeznaczeniem na cele energetyczne.	<ul style="list-style-type: none"> zakładanie plantacji roślin z przeznaczeniem ich na cele energetyczne 	Gminy, Przedsiębiorstwa komercyjne	2004-2012	NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety gmin, Środki własne przedsiębiorstw, Fundusze pomocowe UE	B, C
Wykorzystanie energii wiatru.	<ul style="list-style-type: none"> wyznaczanie w miejscowych planach przestrzennego zagospodarowania obszarów, na których mogą być budowane elektrownie wiatrowe 	Gminy, Przedsiębiorstwa komercyjne	2004-2012	NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety gmin, Środki własne przedsiębiorstw, Fundusze pomocowe UE	B, C
Wykorzystanie energii wód płynących do wytwarzania energii elektrycznej w małych elektrowniach wodnych.	<ul style="list-style-type: none"> przeprowadzenie oceny możliwości wykorzystania istniejących cieków wodnych dla potrzeb energetyki wodnej umieszczenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego miejsc przeznaczonych do budowy elektrowni wodnych 	Gminy, Przedsiębiorstwa komercyjne	2004-2012	NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety gmin, Środki własne przedsiębiorstw, Fundusze pomocowe UE	B, C
Wykorzystanie w przyszłości energii geotermalnej.	<ul style="list-style-type: none"> określenie zasobów wód geotermalnych oraz przeprowadzenie oceny możliwości ich wykorzystania dla celów grzewczych 	Gminy, Przedsiębiorstwa komercyjne	2006-2012	NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety gmin, Środki własne przedsiębiorstw, Fundusze pomocowe UE	B, C
Wykorzystanie energii otoczenia, zwłaszcza energii zawartej w jeziorach i w wodach Bałtyku, poprzez stosowanie pomp ciepła.		Gminy, Przedsiębiorstwa komercyjne	2006-2012	NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety gmin, Środki własne przedsiębiorstw, Fundusze pomocowe UE	B, C

Wykorzystanie energii powstającej w wyniku kojarzenia źródeł energii odnawialnej.		Gminy, Przedsiębiorstwa komercyjne	2006-2012	NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety gmin, Środki własne przedsiębiorstw, Fundusze pomocowe UE	B, C
Wykorzystanie gazu wysypiskowego do produkcji energii cieplnej i elektrycznej na składowiskach	• opracowanie niezbędnych projektów technicznych	Gminy, Przedsiębiorstwa komercyjne	2006-2012	NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety gmin, Środki własne przedsiębiorstw, Fundusze pomocowe UE	B, C
Budowa na terenie powiatu zakładu brykietowania i granulacji drzewa opałowego i odpadowego pochodzącego z eksploatacji lasów oraz z upraw energetycznych.	• opracowanie niezbędnych projektów technicznych	Gminy, Przedsiębiorstwa komercyjne	2006-2012	NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety gmin, Środki własne przedsiębiorstw, Fundusze pomocowe UE	B, C

Cel 6. Ochrona powierzchni ziemi i ochrona wybrzeża

Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Podział realizacji zadań
1	2	3	4	5	6
Rekultywacja gleb zdegradowanych	Inwentaryzacja degradacji gleb Opracowanie programu rekultywacji gleb	Wojewoda Samorządy terytorialne	2006	Środki pomocowe UE AWRSP AR i MR	A, B, C
Ochrona gleb przed erozją	Program zalesień dla gleb erodowanych	Samorządy terytorialne	2006	Środki pomocowe UE AWRSP AR i MR	A, C

Ochrona strefy brzegowej i zaplecza brzegów morskich Dźwirzyno-Ustronie Morskie	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymanie linii brzegowej według stanu w 2000r. • System przesyłowy, sztuczne zasilanie odcinków wydmy (odbudowa podbrzeża, plaż, wydmy), wznoszenie budowli wspomagających sztuczne zasilanie. • Utworzenie przyczółków. • Modernizacja korony opasek, okładzin, murów oporowych. • Budowa wałów ochronnych wzdłuż brzegu morskiego. • Budowa wałów przeciwpowodziowych wzdłuż przetok oraz odlądowego lub odmorskiego brzegu jezior przybrzeżnych. • Uporządkowanie gospodarki wodnej na klifach. 	Urzędy Morskie, Wojewoda	2004-2010 Ciągły	Budżet państwa NFOŚiGW Środki pomocowe UE	B, C
---	--	--------------------------	---------------------	---	------

Cel 7. Racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych

Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Podział realizacji zadań
1	2	3	4	5	6
Zalesianie gruntów o małej przydatności rolniczej.	<ul style="list-style-type: none"> • wyznaczanie obszarów pod zalesienie; • zakładanie tzw. lasów energetycznych; 	Wojewoda, Samorząd powiatowy, Samorządy gmin, Lasy państwowe, Właściciele gruntów	Ciągły	WFOŚiGW, PFOŚiGW, Środki własne LP, Środki własne właścicieli gruntów	B, C
Rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych kruszyw mineralnych i torfu.	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie projektów rekultywacji wyrobisk znajdujących się na terenie powiatu • wykonanie rekultywacji wyrobisk 	Samorząd powiatowy, Samorządy gmin, Użytkownicy wyrobisk	2004-2012	WFOŚiGW, PFOŚiGW, Fundusze pomocowe UE, Środki własne	B, C
Ochrona i realizacja przedsięwzięć mających na celu poprawę jakości wód powierzchniowych.	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie programu rekultywacji zanieczyszczonych wód powierzchniowych 	RZGW, WZMiUW, Samorząd powiatowy, Samorządy gmin	2004-2012	WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżet państwa, Fundusze pomocowe UE	B, C

Ochrona ziemi, między innymi poprzez nie przeznaczanie pod budownictwo gruntów I, II i III klasy bonitacyjnej.	<ul style="list-style-type: none"> • upowszechniać zakładanie gospodarstw ekologicznych. 	Samorząd powiatowy, Samorządy gmin, Właściciele gospodarstw rolnych	2004-2012	WFOŚiGW, PFOŚiGW, Fundusze pomocowe UE, Środki własne	B, C
Zakładanie lasów ochronno – izolacyjnych w miejscach o dużej uciążliwości dla środowiska (hałas, odory, emisja zanieczyszczeń do atmosfery).	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie programu zadrzewień i zakładania roślinnych pasów ochronnych, zwłaszcza wzdłuż ciągów komunikacyjnych; • prowadzić zalesienie pasmowe nieużytków śródpolnych 	Samorząd powiatowy, Samorządy gmin, Zarządcy dróg, Użytkownicy środowiska	2004-2012	WFOŚiGW, PFOŚiGW, Środki zarządców dróg, Fundusze pomocowe UE, Środki własne użytkowników środowiska	B, C
Ochrona złóż kopalin przed trwałym zainwestowaniem i zalesieniem oraz niekontrolowaną eksploatacją.	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie Programu ochrony złóż kopalin • ograniczyć liczby polowań w obrębie stref faunistycznych 	Samorząd powiatowy, Samorządy gmin, Lasy Państwowe	2004-2012	WFOŚiGW, PFOŚiGW,	B, C

Cel 9. Edukacja ekologiczna

Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Podział realizacji zadań
1	2	3	4	5	6
Utworzenie Powiatowego Centrum Edukacji Ekologicznej.	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja i adaptacja odpowiednich pomieszczeń na Powiatowe Centrum Edukacji Ekologicznej; • wyznaczenie osób odpowiedzialnych za utworzenie Centrum; • zorganizowanie i uruchomienie Centrum; • opracowanie programu edukacyjnego; • przygotowanie i rozpowszechnienie informacji reklamowych o zasadach funkcjonowania Centrum; • prowadzenie, co najmniej dwa razy w roku, całodziennych zajęć praktyczno – dydaktycznych z wybranymi klasami szkół podstawowych z całego powiatu; • pozyskiwanie środków finansowych na edukację ekologiczną. 	Samorząd powiatowy,	2004-2006	WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżet powiatu, Fundusze pomocowe UE	B, C
Utworzenie w Starostwie Powiatowym i w urzędach poszczególnych gmin systemu gromadzenia i upowszechniania informacji o środowisku.		Samorząd powiatowy, Samorządy gmin, WIOŚ,	2004-2005 Ciągły	WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety samorządów, Fundusze pomocowe UE	B, C
Organizowanie cyklicznych szkoleń i akcji informacyjnych o stanie środowiska w powiecie.		Samorząd powiatowy, Samorządy gmin, WIOŚ,	Ciągły	WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety samorządów, Fundusze pomocowe UE	B, C
Stworzenie strony internetowej, na której zamieszczone będą informacje dotyczące ochrony środowiska w powiecie.	<ul style="list-style-type: none"> • systematyczne umieszczanie informacji o tematyce ekologicznej i stanie środowiska w powiecie na stronie internetowej 	Samorząd powiatowy, Samorządy gmin, WIOŚ,	2004-2005 Ciągły	WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety samorządów, Fundusze pomocowe UE	B, C
Realizowanie idei partnerstwa dla ekorozwoju.	<ul style="list-style-type: none"> • powołanie tzw. Ekoforum (idea partnerstwa dla ekorozwoju) – międzysektorowej koalicji, w której udział będą brały przedstawiciele wszystkich organizacji z terenu powiatu 	Samorząd powiatowy, Samorządy gmin, WIOŚ,	2004-2005 Ciągły	WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety samorządów, Fundusze pomocowe UE	B, C

Prowadzenie stałej akcji informacyjno – reklamowej poprzez współpracę z lokalnymi mediami.	<ul style="list-style-type: none"> przekazywanie informacji poprzez lokalne środki masowego przekazu, np. redagowanie wkładki o tematyce ekologicznej w lokalnej prasie 	Samorząd powiatowy, Samorządy gmin, WIOŚ	Ciągły	WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety samorządów, Fundusze pomocowe UE	B, C
--	--	--	--------	--	------

Cel 10. Monitoring środowiska

Zadania	Opis przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Okres realizacji	Źródła finansowania	Podział realizacji zadań
1	2	3	4	5	6
Monitoring hałasu	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie niezbędnych map akustycznych; aktualizacja obszarów hałasu drogowego i kolejowego wprowadzenie monitoringu w strefie uzdrowskiej w Kołobrzegu 	Samorząd powiatowy, Samorządy gmin, IOŚ i WIOŚ, Wojewoda	2005-2012	WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety samorządów, Fundusze pomocowe UE	A, B, C
Monitoring przyrody	<ul style="list-style-type: none"> wyznaczenie obszarów i form przyrodniczych do prowadzenia monitoringu wdrożenie monitoringu dla różnych form ochrony przyrody 	Samorząd powiatowy, Samorządy gmin, IOŚ i WIOŚ, Wojewoda	2006-2010 Ciągły	WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety samorządów, Fundusze pomocowe UE, Budżet państwa	A, B, C
Monitoring wybrzeża	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie programu ochrony wybrzeża na odcinku Dźwirzyno-Ustronie Morskie, systematyczne monitorowanie wybrzeża, a zwłaszcza odcinków zabezpieczonych przed zniszczeniem 	Samorząd powiatowy, Samorządy gmin, IOŚ i WIOŚ, Wojewoda	2004-2006 Ciągły	WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety samorządów, Fundusze pomocowe UE, Budżet państwa	A, B, C
Monitoring odczuć społecznych	Systematyczne prowadzenie badań społecznych	Samorząd powiatowy, Samorządy gmin, Organizacje społeczne	od 2005 Ciągły	WFOŚiGW, PFOŚiGW, Budżety samorządów, Fundusze pomocowe UE	B, C

A zadania własne województwa (pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków budżetowych i pozabudżetowych będących w dyspozycji samorządu województwa)

- B zadania koordynowane (pod zadaniami koordynowanymi należy rozumieć pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla centralnego, bądź instytucji działających na terenie województwa, ale podległych bezpośrednio organom centralnym, część tych zadań może być koordynowana przez organy samorządu wojewódzkiego*
- C zadania realizowane przez inne niż wojewódzkie organy samorządu terytorialnego w tym związki komunalne – wytyczne do powiatowych programów ochrony środowiska*

15. ANALIZA SWOT

Uwarunkowania zewnętrzne

Szanse rozwoju	Zagrożenia rozwoju
<ul style="list-style-type: none">▪ Położenie w atrakcyjnej strefie przyrodniczo – krajobrazowej obejmującej obszary o wysokich walorach środowiska naturalnego, umożliwiającej rozwój rekreacji i turystyki (w tym specjalistycznej) oraz lecznictwa uzdrowiskowego.▪ Możliwości aktywnej współpracy transgranicznej▪ Potencjalne możliwości polepszenia dostępności komunikacyjnej w celu rozwijania pożądanego zagranicznego ruchu turystycznego (połączenia promowe w Kołobrzegu, modernizacja połączeń drogowych i kolejowych▪ Aktywna i skuteczna działalność na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych w ramach Zielonego Pierścienia Bałtyku.▪ Możliwości wykorzystania środków pomocowych UE (ISPA, SAPARD, PHARE i inne które będą dostępne po akcesji).▪ Umacnianie się roli samorządów terytorialnych- zgodnie z obowiązującymi ustaleniami prawa energetycznego – podmiotów odpowiedzialnych za racjonalną gospodarkę energią ciepłą oraz paliwami gazowymi.	<ul style="list-style-type: none">▪ Niekorzystny przebieg procesów dostosowawczych w rolnictwie (w rezultacie przygotowań do członkostwa w UE – zbyt skromne środki i trudno dostępne na restrukturyzację).▪ Brak strategicznych rozwiązań w zakresie restrukturyzacji obszarów wiejskich.▪ Niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych).▪ Brak polityki ponadregionalnej w zakresie zarządzania zasobami wodnymi.▪ Pogarszający się system drogowych i kolejowych powiązań komunikacyjnych z krajem i regionem.▪ Brak instytucjonalnych rozwiązań i regulacji w zakresie wspierania przedsiębiorczości.

Uwarunkowania wewnętrzne

Mocne strony	Słabe strony
---------------------	---------------------

- Bogactwo i różnorodność walorów i zasobów środowiska przyrodniczego w naturalnym układzie ekologicznym zlewni rzek: Czerwonej Parsęty, Błotnicy i Morza Bałtyckiego w atrakcyjnych strefach nadmorskiej i pojeziernej.
- Dobrze zachowana naturalna struktura przestrzenna utworów powierzchniowych ziemi i brak silnych zagrożeń dla nieożywionych elementów środowiska przyrodniczego.
- Zróżnicowana struktura krajobrazowa stanowiąca o atrakcyjności obszaru.
- Zróżnicowane warunki klimatyczne o dużych walorach od mikroklimatu nadmorskiego (jod, aerozol) po leśny
- Wysoka stabilność hydrologiczna rzek
- Wysoka różnorodność biologiczna obszaru.
- Zwarte kompleksy leśne o dużej wartości produkcyjnej i przyrodniczej, które są ostojami zwierzyny, przede wszystkim grubej – jeleni, saren, dzików, co pozwala na rozwój łowiectwa
- Podejmowanie wspólnych inicjatyw dotyczących ochrony przyrody, przez lokalne władze samorządowe, jak tworzenie zespołów przyrodniczo – krajobrazowych i ustanawianie nowych obiektów chronionych.
- Upadek dotychczasowych, często niekorzystnych dla środowiska gałęzi przemysłu oraz struktur rolnictwa, zmniejszający dotychczasowe zagrożenia.
- oraz stwarzający szansę na świadomie kształtowany ekorozwój.
- Bogactwo i różnorodność walorów kulturowych – imponujący wykaz obiektów zabytkowych.
- Zauważalny trend do ciągłego podnoszenia świadomości ekologicznej wśród mieszkańców i aktywna działalność organizacji ekologicznych
- Przewidywane inwestycje doprowadzające drogi krajowe do stanów normatywnych.
- Istniejąca infrastruktura z zakresu komunikacji stanowiąca podstawę
- Lokalna degradacja utworów powierzchniowych i form morfologicznych w postaci odkrywek, wysypisk śmieci, szkód budowlanych itp.
- Lokalnie występująca degradacja mechaniczna, np. w strefie wyrobisk, oraz chemiczna wzdłuż tras komunikacyjnych, wokół dzikich wysypisk śmieci, na obszarach rolniczych(związane ze stosowaniem nawozów, środków ochrony roślin czy gnojowicy, zrzutami ścieków.
- Brak spójnego przestrzennie, hierarchicznego systemu ochrony krajobrazu przy różnorodności i bogactwie form przyrodniczo – krajobrazowych.
- Średni lub zły stan wód powierzchniowych, zanieczyszczenie niektórych odcinków rzek szczególnie Parsęty.
- Brak dostatecznej ochrony torfowisk
- Brak dostatecznej ochrony brzegu morskiego i przyległego pasa wyd. m.
- Negatywne skutki upadku rolnictwa. Duże obszary odłogowane, zachwaszczone, postępująca degradacja struktur glebowych, postępująca erozja gleb na stromych zboczach wzniesień morenowych.
- Silna presja na zbiorniki wodne ze strony hodowców ryb oraz użytkowników ośrodków turystyczno – rekreacyjnych i domków letniskowych.
- Nadmierna pasmowa zabudowa miejscowości nadmorskich (Dźwirzyno, Grzybowo) i ekspansywny rozwój budownictwa letniskowego bez właściwego uzbrojenia terenu.
- Ciągłe jeszcze niska świadomość ekologiczna dużej części społeczeństwa, którego zachowania zagrażają środowisku.
- Niedostateczne nakłady finansowe na ochronę przyrody.
- Duże szkody w zwierzynie łownej i rybach spowodowane kłusownictwem.
- Niekorzystny przebieg dróg przez tereny zabudowane powoduje

- Duże zasoby wód podziemnych.
- Woda wysokiej jakości.
- Wysoki odsetek gospodarstw domowych korzystających z wodociągów.
- Powstanie wysokosprawnych oczyszczalni ścieków w większych miejscowościach.
- Brak znaczących źródeł zanieczyszczenia wód- niski poziom zurbanizowania i uprzemysłowienia.
- Stosunkowo niewielkie (małe obszarowo) zagrożenie powodziowe.
- Świadomość władz administracji publicznej o konieczności tworzenia programów gospodarki wodnej, szczególnie w dziedzinie budowy lub modernizacji systemów wodociągowo- kanalizacyjnych.
- Zapoczątkowanie procesu selektywnej zbiórki odpadami.
- Objęcie zorganizowanym odbiorem odpadów większości gospodarstw domowych.
- Budowa dużego składowiska odpadów stałych na potrzeby powiatu w gminie Rymań.
- Kompostownia odpadów stałych o dużej zdolności przerobowej w Kołobrzegu.
- Prowadzona edukacja ekologiczna w szkołach.
- Brak dużych emitorów zanieczyszczających atmosferę.
- Dobry stan czystości powietrza na terenie miejskim i wiejskim.
- Duże możliwości wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii (słońca, wiatru, wody i biomasy).
- Możliwość poprawienia stanu gazyfikacji.
- Zainteresowanie gmin problemami termorenowacji budynków

- Zmniejszenie się funkcji portowej w Kołobrzegu z uwagi na utrudnienie nawigacyjne (bardzo trudne – wąskie wejście do portu), ograniczenia w możliwości przeładunków drobnicowych.
- Niedoinwestowana baza jachtowa.
- Utrudniony dojazd do portu drogą lądową (przejazd kolidujący z funkcją uzdrowską miasta). Zła organizacja gromadzenia odpadów (w tym niewielki udział odpadów zbieranych w sposób selektywny).
- Nie spełnianie przez większość składowisk wymagań ochrony środowiska.
- Brak ewidencji odpadów.
- Zbyt wysoki koszt wywozu odpadów.
- Nie egzekwowanie kar za nieodpowiednie (w niedozwolonych miejscach) składowanie odpadów.
- Brak rozwiązań w zakresie utylizacji padłych zwierząt.
- Niedostateczna edukacja ekologiczna w zakresie postępowania z odpadami niebezpiecznymi.
- Niewykorzystane możliwości kompostowni w Kołobrzegu.
- Zbyt wysoki udział małych źródeł energii opalanych paliwem stałym szczególnie na obszarach wiejskich.
- Brak dobrze rozwiniętych systemów ciepłowniczych (poza miastem Kołobrzeg).
- Niewystarczająca liczba urządzeń do redukcji emitowanych do powietrza zanieczyszczeń.
- Konieczność modernizacji w Kołobrzegu węzłów ciepłowniczych i kotłowni w celu przystosowania do spalania innego paliwa niż tradycyjny miał węglowy.

16. OGÓLNE INFORMACJE O POWIECIE

17.

17.1. Położenie powiatu Kołobrzeg

Powiat Kołobrzeg położony jest we wschodnio-północnej części województwa zachodniopomorskiego. Od wschodu graniczy z powiatem koszalińskim, od południa z powiatem białogardzkim, od zachodu z powiatem gryfickim, a od północy z morzem Bałtyckim na odcinku 30 km. Obszar powiatu wynosi 726 km², a ludność powiatu wynosi 78234 mieszkańców, co daje zaludnienie 108 osób na 1 km². Miastem powiatowym położonym nad morzem u ujścia rzeki Parsęty jest Kołobrzeg. W granicach powiatu znajdują się następujące gminy:

- gmina miejska Kołobrzeg – 26 km²;
- gmina wiejska Dygowo – 129 km²;
- gmina wiejska Gościno – 116 km²;
- gmina wiejska Kołobrzeg – 145 km²;
- gmina wiejska Rymań – 146 km²;
- gmina wiejska Siemyśl – 107 km²;
- gmina wiejska Ustronie Morskie – 57 km².

Na terenie powiatu znajduje się 70 sołectw i 126 miejscowości. Z morzem Bałtyckim graniczą trzy gminy: gmina miejska Kołobrzeg, gmina wiejska Kołobrzeg i gmina Ustronie Morskie.

Miasto Kołobrzeg jest siedzibą władz powiatowych i posiada status uzdrowiskowy oraz jest portem morskim.

17.2. Użytkowanie gruntów

Gminy położone nad morzem mają charakter rolniczo-turystyczno-wypoczynkowy, natomiast pozostałe gminy posiadają charakter rolniczy.

Użytkowanie gruntów w powiecie przedstawia się następująco:

Powierzchnia ogółem – 72586 ha – 100,0 %;

- Użytki rolne – 47222 ha – 65,1 %;
w tym grunty orne – 36655 ha;
- Lasy i grunty leśne – 15496 ha – 21,4 %;
- Wody – 1154 ha – 1,6 %;
- Nieużytki – 2258 ha – 3,1 %;
- Pozostałe – 6456 ha – 8,8 %.

Użytki rolne w powiecie stanowią 65,1 % obszaru ogółem. W użytkach rolnych znaczny procent zajmują użytki zielone 10474 ha, co stanowi 22,2 % użytków rolnych.

Lasy i grunty leśne zajmują obszar 15496 ha, co stanowi 21,4 % ogółu powierzchni powiatu. Kołobrzeg posiada przedostatnie miejsce lesistości w województwie zachodniopomorskim. Tak niska lesistość wynika z dobrych gleb, które są wykorzystywane do produkcji rolnej. Z gmin wysoką lesistość posiada gmina Rymań, która wynosi 39,5 %. Najniższą lesistość posiada gmina wiejska Kołobrzeg 11,7 %. Gmina miejska Kołobrzeg posiada duży udział terenów zielonych. Łąki i pastwiska stanowią zwarty kompleks w rejonie nadmorskim i jeziora Resko oraz występują głównie wzdłuż dolin rzecznych i cieków wodnych.

17.3. Demografia i zatrudnienie

Ludność powiatu wynosi 78234 mieszkańców, z czego na miasto Kołobrzeg przypada 47804 mieszkańców.

Najmniejsze zaludnienie ma gmina Rymań – 28 osób na 1 km² i gmina Siemysł – 32 osoby na 1 km².

W Powiecie Kołobrzeg, na ogólną ilość mieszkańców 78234, ludności w wieku produkcyjnym jest 50269 (64,7 %) i w wieku poprodukcyjnym 9704 (12,4 %). Bezrobotnych zarejestrowanych na dzień 31.12.2001 r. było 7150 osób, co stanowi 14,2 % ludności w wieku produkcyjnym. Za rok 2001 saldo migracji ludności w powiecie Kołobrzeg było dodatnie i wynosiło 102 osoby. Pracujących w gospodarce było ogółem 14747 osób, z czego w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie 390 osób, w przemyśle 4896 osób, usługach – 4686 osób oraz w usługach nierynkowych – 4775 osób. Największe zatrudnienie w usługach występuje w Kołobrzegu, Ustroniu Morskim i gminie wiejskiej Kołobrzeg.

17.4. Przemysł

Powiat kołobrzeski jest słabo uprzemysłowiony. Na terenie powiatu znajdują się zakłady przetwórstwa rybnego „Nord Fish” w Charzynie, „Rybak” w Unieradzu i inne oraz zakłady przemysłu drzewnego i spożywczego.

Na terenie powiatu jest zarejestrowanych 11452 podmiotów gospodarczych, z czego do sektora publicznego należy 344, a do sektora prywatnego 11108.

17.5. Komunikacja

Powiat posiada dobrze rozwinięty układ komunikacyjny:

- kolejowy szerokotorowy relacji: Kołobrzeg-Koszalin, Kołobrzeg-Gryfice i Kołobrzeg-Białogard;
- drogowy – drogi krajowe nr 11 relacji Kołobrzeg-Koszalin oraz nr 6 relacji Szczecin-Gdańsk; drogi wojewódzkie nr 102 relacji Kołobrzeg-Trzebiatów, nr 162 relacji Kołobrzeg-Białogard, nr 116 relacji Kołobrzeg-Świdwin. Sieć dróg gminnych jest dobrze rozwinięta. Małe niedomagania w utwardzeniu dróg występują w gminie Rymań.

17.6. Rolnictwo

Użytki rolne w powiecie stanowią 65,1 %, a lasy i grunty leśne 21,3 % całego obszaru powiatu. Użytki zielone stanowią 22,2 % użytków rolnych. Jakość gleb w powiecie przedstawia się następująco: klasa II – 19,2 %, klasa IV – 57,3 %, klasa V – 17,3 % i klasa VI – 6,2 %. Na terenie powiatu część użytków rolnych nie jest użytkowana, a szczególnie użytki zielone. Jest to wynikiem trudnych warunków w rolnictwie. W roku 2002 (wg GUS) pod zasiewami było 29819 ha. W strukturze zasiewów dominowała uprawa: zbóż – 81,7 %, przemysłowa – 10,9 %, ziemniaków – 5,5 %, strączkowych – 0,1 %, pastewnych – 1,4 % i pozostałe 0,9 %. Stan inwentarza przedstawiał się następująco: bydło – 5202 sztuk, w tym krowy 2288 szt., trzoda chlewna – 29862 sztuk, w tym maciory 2845 szt., owce – 70 szt., konie - 218 sztuk i drób 48592 sztuk. Gospodarstw rolnych powyżej 1 ha było 2091.

17.7.Schroniska dla zwierząt

Na terenie powiatu kołobrzeskiego funkcjonują schroniska dla zwierząt:

- schronisko dla psów w Kołobrzegu – oddane do użytku w dniu 6 listopada 2003 r. Przygotowane jest do zaspokojenia aktualnych potrzeb gmin powiatu kołobrzeskiego.
- schroniska Stowarzyszenia PRO-ANIMALE dla zwierząt z siedzibą w Charzynie – w gospodarstwie FALLAD.

17.8.Warunki naturalne

17.8.1 Klimat

Obszar powiatu Kołobrzeg pod względem klimatycznym należy do dzielnicy Bałtyckiej (nadmorski region klimatyczny). Charakteryzuje się klimatem morskim, łagodnym (wg Prawdzica). Bałtyk oddziałuje na klimat powiatu ocieplając zimą, ale chłodząc latem, co powoduje niską amplitudę temperatury rocznej.

Dane klimatyczne:

- średnia temperatura roczna – 7,5 ÷ 7,8 °C
- średnia temperatura okresu V-VII – 13,5 ÷ 14,0 °C
- suma opadów atmosferycznych w roku – 550 ÷ 650 mm
- suma opadów atmosferycznych w okresie V-VII – 160 ÷ 180 mm
- długość okresu wegetacyjnego – 215 ÷ 218 dni
- liczba dni z pokrywą śniegu – 35 ÷ 45 dni

W marcu i na wiosnę przeważają suche i często mroźne wiatry północno-wschodnie i wschodnie. W lecie przeważają chłodne, przynoszące deszcze wiatry zachodnie i północno-zachodnie, a jesienią ciepłe wiatry południowo-zachodnie.

Obszar powiatu kołobrzeskiego obejmuje Kraję Nadmorską, która ciągnie się wąskim pasem od kilku do kilkunastu kilometrów szerokości wzdłuż brzegu Bałtyku, obejmującą północny obszar. Kraina ta wyróżnia się klimatem typowo morskim. Charakteryzuje się niską temperaturą w okresie od maja do lipca oraz małą liczbą dni gorących. Część pozostała powiatu na południe od Krainy Nadmorskiej obejmuje obszary tzw. Krainy II – Gryficko-Białogardzkiej, do której należą krainy moreny dennej w dorzeczach rzek Parsęty i Regi, wzniesione od 20 do 60 m n.p.m. O wydzieleniu odrębnej krainy II od krainy I zdecydowały wyższe temperatury, opady w okresie V-VII, większa ilość dni gorących i wyższy stopień kontynentalizmu.

W miarę oddalania się od linii brzegowej Bałtyku, wzrasta ilość dni słonecznych, następuje wcześniejszy początek zimy oraz wydłuża się okres wegetacji roślin. Sąsiedztwo morza sprawia, że wilgotność powietrza, zachmurzenie i opady są wyższe i częściej notowane niż na obszarach bardziej oddalonych od wybrzeża. Częstym zjawiskiem występującym na wybrzeżu jest bryza. Podczas dnia wiatry wieją od morza do lądu, na skutek niejednakowego nagrzewania się powierzchni wody i lądu, czyli różnicy ciśnienia. W nocy obserwuje się sytuację odwrotną, tj. bryzę lądową, wiejącą znad chłodniejszego o tej porze lądu w kierunku morza. Na wybrzeżu zasięg bryzy rzadko obejmuje większą odległość, niż kilkanaście kilometrów w głąb lądu.

17.8.2 Charakterystyka fizjograficzna

Powiat kołobrzeski na północy położony jest w brzeżnej części Wybrzeża Trzebiatowskiego (do ujścia Parsęty), a od ujścia na wschód rozciąga się obszar Wybrzeża Słowińskiego. Część południowa powiatu leży w rejonie Równiny Białogardzkiej i Równiny Nowogardzkiej.

17.8.3 Geologia i rzeźba terenu

Na terenie powiatu utwory trzeciorzędowe i starsze przykryte są utworami czwartorzędowymi, osiągającymi do 100 m miąższości. Decydujące znaczenie dla ukształtowania się przypowierzchniowych warstw utworów miało ostatnie zlodowacenie. Łądolód skandynawski opuścił tereny powiatu około 14 tysięcy lat temu, pozostawiając po sobie większość osadów znajdujących się dziś na powierzchni. W czasie wycofywania się lodowca w kierunku północnym, spływające z niego wody pocięły teren dolinami.

Na północy powiatu występują tereny równinne poza pasmem wybrzeża, gdzie pas wydm ogranicza od południa plażę. Pas wydm to efekt akumulacyjnej działalności wiatru. Większość obszaru powiatu to tereny równinne. Na obszarze południowym powiatu dominuje typ rzeźby niskopagórkowatej i falistej.

Na terenie powiatu można wydzielić rzeźby terenu różnego pochodzenia:

- formy pochodzenia lodowcowego,
- formy pochodzenia wodnolodowcowego,
- formy pochodzenia eolicznego,
- formy pochodzenia rzecznoego,
- formy pochodzenia jeziornego,
- formy utworzone przez roślinność (równiny torfowe).

17.8.4 Gleby

W powiecie Kołobrzeg dominują gleby, które wykształciły się z powierzchniowych utworów czwartorzędowych, a zostały wytworzone w konsekwencji ostatniego zlodowacenia. Typy gleb tworzą się jako produkt różnorodnych związków między podłożem, klimatem warunkami hydrograficznymi, morfologicznymi, światem roślinnym i zwierzęcym.

W większości powiatu występują gleby wytworzone z glin gliniastych mocnych i piasków gliniastych lekkich. Na terenie powiatu dominują gleby bielcowe z enklawami gleb pseudobielcowych lub gleby brunatne. W obniżeniach terenu, na siedliskach podmokłych, terenach przyjeziornych wytworzyły się gleby torfowe i murszowe. Gleby torfowe występują na znacznych obszarach w północnej części powiatu i nad jeziorem Resko.

17.8.5 Bogactwa naturalne

W powiecie Kołobrzeg istnieją surowce naturalne, do których należą:

- surowce lecznicze

Podstawowymi surowcami leczniczymi są liczne i wydajne źródła solankowe oraz obfite złoża borowiny w Kołobrzegu. Wody mineralne ujmowane w Kołobrzegu zalicza się do wód chlorkowo-sodowo-bromkowo-jodkowych z domieszką jonów wodorowęglowych, borowych i żelazistych.

- surowce energetyczne

W okolicach Wrzosowa znajdują się pokłady ropy naftowej i gazu ziemnego. W rejonie Jazów odbywa się wydobywanie gazu ziemnego. W planie 1966 roku ujęto obszar terenów górniczych dla wydobywania ropy naftowej i gazu ziemnego – „Wrzosowo”.

- kruszywa mineralne

Eksploatowane są złoża kruszyw mineralnych „Włóścibórz”. W planie ujęto eksploatację nowej kopalni żwiru położonej koło miejscowości Jazy. Koło Świecia Kołobrzeskiego znajduje się czynna piaskownia „Morowo”, która prowadzi eksploatację piasków fluwioglacjalnych. Eksploatacja kruszyw odbywa się koło Charzyna i Trzynika. Na terenie powiatu znajdują się dzikie wyrobiska,

w których eksploatacja odbywa się dorywczo – dla potrzeb lokalnych. Eksploatowane w ten sposób złoża kruszyw nie przedstawiają większej wartości.

- gliny morenowe

Na terenie powiatu w okolicy Dygowa znajdują się gliny, które mogą być wykorzystywane do produkcji cegły i drenów.

- torfy

Na terenie powiatu znajdują się znaczne obszary torfowisk. Obszary torfowe występują w większości w północnej części powiatu na terenach gmin Kołobrzeg, Dygowo i Gościno. Większość użytków zielonych zajmuje stanowiska torfowe.

17.8.6 Szata roślinna

Lasy są najbardziej naturalną formacją przyrodniczą związaną z krajobrazem oraz niezbędnym czynnikiem równowagi środowiska przyrodniczego. Szczególną rolę w ochronie ekosystemów leśnych ich biocenoz oraz zachodzących naturalnych procesów przyrodniczych, odgrywają tereny chronione i rezerwaty leśne. Lasy spełniają bardzo różnorodne funkcje w sposób naturalny, którymi są:

- funkcje ekologiczne (ochronne) – zapewniające stabilizację stosunków wodnych, ochronę gleb przed erozją, kształtują klimat, stabilizują układ atmosfery, tworząc warunki do zachowania potencjału biologicznego gatunków i ekosystemów, zachowując różnorodność i złożoność krajobrazu,
- funkcje produkcyjne – polegające na pozyskiwaniu drewna z zachowaniem odnawialności, pozyskiwaniu nieдрzewnych użytków z lasu, prowadzenie gospodarki łowieckiej.
- funkcje społeczne – które służą kształtowaniu korzystnych warunków zdrowotnych i rekreacyjnych dla społeczeństwa.

Lasy mają istotne znaczenie gospodarcze i są kluczowym elementem bezpieczeństwa ekologicznego oraz mają szczególne znaczenie w ochronie środowiska naturalnego. Lasy publiczne podlegają administracji Nadleśnictwa Gościno, które podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku. Lasy i grunty leśne w powiecie Kołobrzeg zajmują obszar o powierzchni 15496 ha, co stanowi 21,4 % całej powierzchni powiatu. Powiat Kołobrzeg pod względem lesistości w województwie zachodniopomorskim zajmuje przedostatnie miejsce. Największą lesistość posiada gmina Rymań, która wynosi 39,4 %, a najmniejszą gmina miejska Kołobrzeg 11,7 %.

Lesistość województwa zachodniopomorskiego wynosi 35,6 %. Na niskie zalesienie powiatu rzutują na ogół dobre gleby oraz duża ilość użytków zielonych. Lasy publiczne w powiecie stanowią 15 152 ha, co stanowi 97,8 %, a lasy prywatne 344 ha, co stanowi 2,2 %.

Dominujący udział Skarbu Państwa w strukturze własności lasów stwarza przychylny warunki do realizacji ekologicznych i społecznych funkcji lasów.

Powierzchnia lasów ochronnych w powiecie wynosi 3 191 ha. Do lasów ochronnych należą:

– lasy badawcze	- 445 ha	
– lasy wodoochronne		- 1204 ha
– lasy gleboochronne		- 66 ha
– lasy widowiskowe i inne		- 1237 ha
– lasy obronne	- 239 ha	

Do lasów ochronnych zalicza się lasy leżące w strefie obszaru chronionego krajobrazu (Koszaliński Pas Nadmorski). W ścisłym powiązaniu z żyznością siedlisk występuje zróżnicowanie gatunkowe drzewostanów. Grupy rodzajowe drzew w procentach powierzchni lasów przedstawiają się następująco:

Sosna – 60,2 %,
 Buk – 10,1 %,
 Brzoza – 7,8 %,

Olcha – 7,0 %,

Świerk – 6,0 %,

Dąb – 6,4 %,

Jesion, modrzew, grab – 1,5 %

Inne – 0,4 %

Drzewostany według klas wieku w procentach powierzchni lasów:		
obszar nie zalesiony		-
1,1 %		
I – (1-20 lat)	- 12,1 %	
II – (21 – 40 lat)		-
32,4 %		
III – (41-60 lat)		-
19,9 %		
IV – wyższe (61 lat i więcej)		- 34,5 %

Lasy na terenie powiatu Kołobrzeg tworzą małe kompleksy rozmieszczone na terenie powiatu. Większy kompleks leśny znajduje się w południowej części gminy Rymań. Na terenie powiatu występują lasy reprezentujące kilkanaście typów siedliskowych. Ich zróżnicowanie wynika przede wszystkim z zakresu uwilgotnienia terenu oraz stopnia żyzności gleby. Są to siedliska borowe i lasowe, reprezentowane przez:

- siedliska borowe – Bśw – bór świeży, Bw – bór wilgotny, Bb – bór bagienny, Bmśw – bór mieszany świeży, Bmw – bór mieszany wilgotny, Bmb – bór mieszany bagienny;
- siedlisko lasowe – L msw – las mieszany świeży, Lmw – las mieszany wilgotny, Lsw – las świeży, Lw – las wilgotny, Ol – ols, Olj – ols jesienny.

Siedliska borowe i lasowe występują w dużych konturach obszarowych. Wśród siedlisk borowych największą powierzchnię zajmuje bór mieszany wilgotny, w którym dominującym gatunkiem w drzewostanie jest sosna. Wśród siedlisk lasowych duży udział stanowią lasy mieszane świeże. Drzewostan tych siedlisk jest zróżnicowany i urozmaicony. Bagienny lasy i zarośla występują na ograniczonych obszarach. Z reguły występują w siedliskach trwale zabagnionych.

- Łęgi – lasy łęgowe na terenie powiatu reprezentowane są głównie przez łęg olszowo-jesionowy, charakterystyczny dla mokrych dolin rzecznych i obrzeży niecek jeziornych.
- Olsy – bagienny lasy z panującą w drzewostanie olszą czarną, występująca głównie na nisko położonych terenach, na torfowiskach, z utrudnionym odpływem wód długostagnujących na powierzchni gruntów. W olsze torfowej w drzewostanie poza olszą czarną i stałym udziałem brzozy omszonej występuje domieszka sosny. Olsy występują na obszarach jezior i innych nisko położonych terenach.
- Łozowiska – zbiorowisko w domieszce wierzby szarej oraz znacznym udziałem wierzby uszatej wykształcającej się na żyznych siedliskach w zagłębieniach terenu. W sumie dominuje roślinność szuwarowa. Łozowiska występują w okrajach wszystkich torfowisk mszarnych, na nie użytkowanych łąkach, innych zarastających rowach i innych nisko położonych terenach. Łozowiska występują szczególnie w północnej części powiatu kołobrzegskiego. Często występującym na terenie powiatu jest bór sosnowo-dębowy, a często występujący bór sosnowo-dębowo-bukowy,

Na terenach podmokłych występują przeważnie lasy liściaste lub mieszane. Szczególnie chronić należy lasy liściaste i kompleksy szuwarowo-łozowiskowe, które spełniają ogromną rolę w oczyszczaniu wód.

Ważnym czynnikiem w rolniczym krajobrazie stanowią zalesienia i zadrzewienia, które wzbogacają przyrodę i odgrywają ważną rolę biocenotyczną. Cenne zadrzewienia śródpolne

występują na krawędziach małych oczek wodnych i na pochyłych zboczach. Należy stwierdzić, że w wielu przypadkach oczka wodne i ich zadrzewienia zostały zlikwidowane przez zasypanie i wyrównanie w celu ułatwienia upraw polowych. Lasy spełniają znaczną rolę w likwidowaniu zanieczyszczeń środowiska naturalnego. W lasach absorpcja pyłów wynosi 30-50 % (1 ha buczyn pochłania średnio 70 ton pyłów, a także następuje absorpcja substancji gazowych (np. w olszynach do 85 % azotanów, fluoru i dwutlenku siarki). Ważnym elementem tłumienie fal akustycznych (w łągach na odległość 100 m od źródła dźwięku) wynosi od 70-90%.

Głównym czynnikiem decydującym o stanie lasów są zanieczyszczenia przemysłowe, które w powiecie są zminimalizowane. Należy stwierdzić, że stan zdrowotny lasów powiatu jest korzystny na tle lasów województwa. Największe szkody w lasach na obszarze powiatu powodują powtarzające się burze, które występują co kilka lat. Zagroženiem lasów są szkodniki i choroby grzybowe. W przypadku masowego pojawienia się szkodników zachodzi konieczność zwalczania środkami chemicznymi. Znaczne szkody w ekosystemach leśnych powodują długotrwałe susze w okresie, w którym są pożary, których główną przyczyną są przeżuty ognia z użytków rolnych (wypalanie użytków zielonych ściernisk i nieużytków) oraz nieostrożność osób przebywających na terenie lasu. Nadleśnictwo Gościno w ostatnich trzech latach zalesiło 62,44 ha. Zgodnie z ustawą z dnia 8.06.2001 r. rolnicy powiatu kołobrzesckiego zalesili 27 ha w roku 2002, a w roku 2003 – 94 ha. W powiecie złożono wnioski o zalesienie 600 ha gruntów, które będą rozpatrywane na szczeblu powiatu. Szacunkowy przewidywany obszar do zalesienia do roku 2015 wynosi 1400 ha.

17.8.7 Łowiectwo

Jednym elementem gospodarki leśnej jest łowiectwo. Obszar łowiecki powiatu Kołobrzeg podlega Zarządowi Okręgu Polskiego Związku Łowieckiego w Koszalinie. Obszar powiatu kołobrzesckiego jest bogaty w zwierzynę łowną. Na terenie powiatu kołobrzesckiego istnieje 11 obwodów i 6 kół łowieckich. Powierzchnia obszarów łowieckich wynosi 52.060 ha.

17.8.8 Parki, zadrzewienie i pomniki przyrody

Ważnym elementem krajobrazowym są parki, aleje drzew oraz starodrzewy przykościelne i cmentarne. Stanowią one ważny składnik szaty roślinnej oraz ostoje fauny, jak i zasoby kulturowe. Większość parków znajduje się w bardzo złym stanie. Tereny parkowe należy chronić poprzez:

- utrzymanie parcelacji założeń parkowych,
- rozbiórkę samowolnych budowli,
- nadzór i egzekwowanie kar za wycinkę drzew.

Ważnym elementem krajobrazowym są skupiska drzew o wartościach historycznych i biocenotycznych. Drzewa o cechach pomników przyrody występują najczęściej w parkach i alejach przydrożnych.

17.8.9 Flora

Flora powiatu Kołobrzeg jest bogata i zróżnicowana. Występuje tu znacznie większa liczba gatunków niż w innych rejonach kraju. Duże skupiska roślin rzadkich znajdują się w pasie północnym powiatu (gmina Kołobrzeg, Ustronie Morskie i Siemyśl). Szczególnie duże pod względem florystycznym jest jezioro Resko, wokół którego trzcinowiska tworzą szeroki pas uniemożliwiający dojście do jeziora oraz dolina rzeki Parsęty. Ważnym elementem występowania różnorodnej roślinności są torfy niskie i wysokie.

Na terenie powiatu we florze znajduje się 124 gatunki rzadkich i zagrożonych wyginięciem w skali regionalnej i krajowej. Na terenie powiatu występuje wiele gatunków prawnie chronionych w Polsce. Poważnym zagrożeniem dla gatunków roślin rodzimych jest występowanie antropofitów, które na tym terenie rozprzestrzeniają się ekspansywnie, unikając i przekształcając rodzime fitocenozy. Problemem jest ekspansja wzdłuż rzek i rowów barszczu sosnowskiego, obcego gatunku, który stanowi zagrożenie dla ludzi i zwierząt. Wszystkie gatunki zagrażające rodzimym

fitocenozy powinny być usuwane i nie dopuszczać do ich rozprzestrzeniania. Stanowiska roślin chronionych dają podstawę i motywację w zakresie ochrony zajmowanych przez nie terenów.

17.8.10 Fauna

Według regionalizacji zoogeograficznej (Kostrzewski 1999 rok) powiat Kołobrzeg należy do okręgu Przymorskiego, stanowiącego część podregionu środkowego regionu Środkowoeuropejskiego.

Obecnie najcenniejszymi z zoologicznego punktu widzenia są tereny północne powiatów, do których należą obszary nad jeziorem Resko oraz doliny rzek. Na terenie powiatu występuje cały szereg gatunków zagrożonych, znajdujących się na czerwonych listach. Na terenie powiatu osiedliła się znaczna ilość bezkręgowców i kręgowców. Do bezkręgowców należą: mięczaki i owady. Do kręgowców należą: kręgowce, ryby, płazy, gady, ptaki i ssaki.

17.8.11 Korytarze i bariery ekologiczne

Do sztucznych barier ekologicznych na terenie powiatu Kołobrzeg, należą nasypy kolejowe i przejeżdżające pociągi. Drogi krajowe i wojewódzkie oraz wszystkie większe drogi szczególnie przecinające kompleksy leśne (kolizje samochodów z ssakami i gadami). Do barier ekologicznych należy zaliczyć obwałowania rzek i cieków wodnych. Dalszymi zagrożeniami i barierami będą:

- rozwój budownictwa rekreacyjnego,
- zanieczyszczenia wód,
- pozyskiwanie kopalin i eksploatacja torfów,
- zwiększony ruch samochodowy,
- wycinanie drzew i likwidacja zadrzewienia.

W celu zachowania możliwości przemieszczania się zwierząt przy budowie obiektów, które stanowią bariery ekologiczne należy projektować odpowiednie przepusty dla korytarzy ekologicznych. Na terenie powiatu ważnym korytarzem o znaczeniu krajowym jest dolina rzeki Parsęty. Istniejące korytarze ekologiczne należy doleścić lub zakrzewić w miejscach gdzie brak takich roślinności, aby stanowiły spokojne i bezpieczne szlaki dla zwierząt.

Korytarze ekologiczne są drogą przepływu materii, energii i organizmów. Rozróżniamy dwa typy korytarzy – liniowe i pasmowe.

Istotną cechą korytarzy jest jego szerokość. Korytarze liniowe stanowią układy biocenotyczne tras komunikacyjnych: dróg, tras kolejowych, miedz śródpolnych itp. Ich struktura w bardzo dużym stopniu jest kształtowana przez otoczenie.

Korytarze pasmowe w odróżnieniu od liniowych mają odpowiednio wyższy poziom organizacji i są znacznie szersze od poprzednich. Korytarz ekologiczny obejmujący dolinę Parsęty, oprócz funkcji ponadregionalnej pełni także funkcje korytarza regionalnego i lokalnego. Jego znaczenie jest istotne dla funkcjonowania większości przedstawicieli gromad kręgowców. Na poziomie lokalnym role korytarzy ekologicznych pełnią wszystkie niewielkie cieki i rzeki, kanały i nieczynne drogi, łącznie z ukształtowanymi wzdłuż nich ciągami zadrzewień i zarośli.

18. OBSZARY I OBIEKTY CHRONIONE

18.1. Obszary chronionego krajobrazu

Obszary chronionego krajobrazu wprowadza się w miejscach o wysokich walorach krajobrazowych i zachowanych różnorodnych korzyściach. Ich ustanowienie nie wyklucza działalności człowieka na obszarze chronionym, jednak nie może być ona sprzeczna z potrzebami zachowania stanu przyrody.

Celem obszaru chronionego krajobrazu jest: zatrzymanie procesów degradacji środowiska i zachowanie równowagi ekologicznej, utrzymanie dotychczasowych wartości krajobrazu naturalnego, wypracowanie zasad turystycznego wykorzystania obszaru. W gminach powiatu Kołobrzeg istnieje część dużego obszaru chronionego krajobrazu zwanego „Koszaliński Park Nadmorski”. Obszar ten został wyznaczony na podstawie Uchwały nr X/46/75 WRN w Koszalinie z dnia 17.11.1975 roku. Obszar ten położony jest w północnej części powiatu, powołany został w celu ochrony nadmorskich łąk. Obszar ten posiada niezwykle walory krajobrazowe, w którego skład wchodzi wydmy nadmorskie, tereny leśne oraz łąki. Na tym obszarze zachowany jest pas drzewiasty i zaroślowej roślinności wydmowej wraz z piaszczystymi plażami na wybrzeżu.

18.2. Użytki ekologiczne

Na terenie powiatu znajdują się dwa użytki ekologiczne o powierzchni 381,4 ha.

18.3. Pomniki przyrody

Na terenie powiatu Kołobrzeg objęto ochroną jako pomniki przyrody 102 obiekty.

Tabela nr 1: Pomniki przyrody objęte ochroną na terenie powiatu Kołobrzeg.

Lp.	Nazwa przedmiotu poddanego ochronie	Gmina	Miejscowość (położenie)
1.	Dąb szypułkowy o obwodzie 535 cm	Gościno	Myślino
2.	Dąb szypułkowy o obwodzie 395 cm	Gościno	Myślino
3.	Buk zwyczajny o obwodzie 400 cm	Gościno	Myślino
4.	6 sztuk dębów szypułkowych o obwodzie 33-390 cm	Gościno	Myślino
5.	5 sztuk dębów o obwodzie 410-460 cm	Gościno	Myślino
6.	Dąb szypułkowy o obwodzie 455 cm	Ustronie Morskie	Leśnictwo – Bagicz
7.	Dąb szypułkowy o obwodzie 395 cm	Ustronie Morskie	Leśnictwo – Bagicz
8.	Dąb szypułkowy o obwodzie 680 cm, wiek – 900 lat	Ustronie Morskie	Leśnictwo – Bagicz
9.	Daglezja zielona o obwodzie 315 cm	Ustronie Morskie	Leśnictwo – Bagicz
10.	Daglezja zielona o obwodzie 315 cm	Ustronie Morskie	Leśnictwo – Bagicz
11.	4 sztuki żywotnika zachodniego, 2 sztuki daglezji zielonej 205 i 310 cm	Ustronie Morskie	Leśnictwo – Bagicz
12.	Dąb szypułkowy o obwodzie 720 cm	Ustronie Morskie	Leśnictwo – Bagicz
13.	2 daglezie zielone o obwodzie 310 i 285 cm	Ustronie Morskie	Leśnictwo – Bagicz
14.	Dąb szypułkowy o obwodzie 300 cm	Ustronie Morskie	Leśnictwo – Bagicz
15.	Buki zwyczajne o obwodzie 130-255 cm	Ustronie Morskie	Leśnictwo – Bagicz
16.	Buk zwyczajny o obwodzie 495 cm	Ustronie Morskie	Leśnictwo – Bagicz
17.	Buk zwyczajny o obwodzie 437 cm	Rymań	Leśnictwo Ledowo
18.	Dąb szypułkowy o obwodzie 670 cm	Rymań	Leśnictwo Ledowo
19.	Lipa drobnolistna o obwodzie 460 cm	Rymań	Leśnictwo Ledowo
20.	Dąb czerwony o obwodzie 310 cm	Rymań	Leśnictwo Ledowo

21.	Dąb szypułkowy o obwodzie 420 cm	Rymań	Leśnictwo Ledowo
22.	Dąb szypułkowy o obwodzie 470 cm	Rymań	Leśnictwo Ledowo
23.	Dąb szypułkowy o obwodzie 300 cm	Rymań	Leśnictwo Ledowo
24.	15 sztuk dębów szypułkowych o obwodzie 170-340 cm	Rymań	Leśnictwo Ledowo
25.	Dąb szypułkowy o obwodzie 480 cm	Rymań	Leśnictwo Ledowo
26.	Dąb szypułkowy – 150 lat	Rymań	Leśnictwo Ledowo
27.	Buk zwyczajny o obwodzie 280 cm	Rymań	Leśnictwo Ledowo
28.	Dąb szypułkowy o obwodzie 600 cm	Dygowo	Bardy
29.	Dąb szypułkowy o obwodzie 680 cm	Dygowo	Kłopotowo
30.	Lipa drobnolistna i 12 dębów szypułkowych o obwodzie 328-608, buk czerwony i buk pospolity o obwodzie 410 cm	Dygowo	Miechęcino
31.	Buk pospolity o obwodzie 485 cm i świerk kłujący o obwodzie 273 cm	Dygowo	Miechęcino
32.	Bluszcz pospolity o obwodzie 63 cm	Dygowo	Miechęcino
33.	Lipa drobnolistna o obwodzie 480 cm	Dygowo	Pustany
34.	Dąb szypułkowy o obwodzie 320 cm, 2 sztuki topoli białej o obwodzie 445 i 385 cm	Dygowo	Jazy
35.	109 sztuk dębów, aleja dwurzędowa	Dygowo	Włóscibosz
36.	Buk pospolity o obwodzie 425 cm, lipa drobnolistna o obwodzie 416 cm, topola biała o obwodzie 614 cm	Dygowo	Dygowo
37.	Dąb szypułkowy o obwodzie 410 cm	Dygowo	Stojkowo
38.	Buk pospolity o obwodzie 253 cm, buk biały o obwodzie 230 cm, buk czerwony o obwodzie 360 cm, 5 sztuk dębu szypułkowego o obwodzie 290-435 cm, grab o obwodzie 225 cm,	Dygowo	Stojkowo
39.	3 sztuki modrzewia europejskiego o obwodzie 360, 278, 325 cm.	Dygowo	Pustary
40.	Klon srebrzysty o obwodzie 340 cm	Siemyśl	Trzynik
41.	Lipa drobnolistna o obwodzie 560 cm	Siemyśl	Trzynik
42.	Buk zwyczajny o obwodzie 420 cm	Siemyśl	Trzynik
43.	Jesion wyniosły o obwodzie 370 cm	Siemyśl	Trzynik
44.	Lipa drobnolistna o obwodzie 340 cm	Siemyśl	Trzynik
45.	2 sztuki dąb szypułkowy o obwodzie 320, 290 cm	Siemyśl	Trzynik
46.	Dąb szypułkowy o obwodzie 380 cm	Siemyśl	Trzynik
47.	2 sztuki dębu szypułkowego o obwodzie 300 i 310 cm	Siemyśl	Trzynik
48.	Dąb szypułkowy o obwodzie 400 cm	m. Kołobrzeg	m. Kołobrzeg
49.	Jodła kalifornijska o obwodzie 260 cm	m. Kołobrzeg	Park im. Fredry
50.	2 sztuki cypryśników błotnych	m. Kołobrzeg	Park im. Fredry
51.	74 sztuki platanów o obwodzie 150 i 350 cm	m. Kołobrzeg	ul. Łopuskiego
52.	2 sztuki lipy drobnolistnej o obwodzie 515-320 cm	m. Kołobrzeg	
53.	7 sztuk buków zwyczajnych o obwodzie 328-485 cm	m. Kołobrzeg	Park im. Dąbrowskiego
54.	Cypryśnik błotny o obwodzie 200 cm	m. Kołobrzeg	Park im. Żeromskiego

55.	Kasztanowiec czerwony o obwodzie 385 cm	m. Kołobrzeg	m. Kołobrzeg
56.	Buk strzępolistny o obwodzie 208 cm	m. Kołobrzeg	m. Kołobrzeg
57.	Korkowiec amurski	m. Kołobrzeg	teren szpitala
58.	Grupa drzew – 16 dębów szypułkowych o obwodzie 113-190 cm	gm. Kołobrzeg	Dźwirzyno
59.	Bluszcz pospolity	gm. Kołobrzeg	Podczele
60.	Grupa drzew – 12 sztuk dębów szypułkowych o obwodzie 180-230 cm, 12 sztuk lip drobnolistnych o obwodzie 180-230 cm	gm. Kołobrzeg	Nowy Borek
61.	Bluszcz pospolity	gm. Kołobrzeg	Nowy Borek
62.	Grab pospolity	Ustronie Morskie	Leśnictwo Bagicz
63.	Grupa drzew 27 sztuk lip drobnolistnych o obwodzie 220-230 cm, dąb szypułkowy o obwodzie 330 cm	gm. Kołobrzeg	Korcino
64.	Grupa drzew Lipa drobnolistna o obwodzie 316 cm, Klon zwyczajny o obwodzie 240 cm, Sosna smołowa o obwodzie 230 cm, Brzoza brodawkowa o obwodzie 185 cm, Modrzew europejski o obwodzie 235 cm	gm. Kołobrzeg	Korzystno
65.	Grupa drzew 5 szt. dębów szypułkowych o obwodach 390-510 cm, Buk zwyczajny o obwodzie 367 cm	Ustronie Morskie	Leśnictwo Bagicz
66.	Grupa drzew 8 szt. dębów szypułkowych o obwodzie 340-430 cm	gm. Kołobrzeg	Grzybowo
67.	Grupa drzew 43 szt. dębów szypułkowych o obwodzie 237-252 cm	gm. Kołobrzeg	Głowaczewo

Rozporządzeniem Wojewody Koszalińskiego uznano 92 pomniki przyrody, 10 pomników ustalono na podstawie uchwał Rady Gminy Dygowo i jeden pomnik uchwałą Rady Gminy w Ustroniu Morskim.

W wyżej wymienionym wykazie pomników podana jest liczba uchwał rad gminnych i zarządzeń Wojewody Koszalińskiego. Jedna uchwała obejmuje w niektórych wypadkach dwa lub trzy pomniki.

18.4. Obszary planowane do prawnej ochrony

Poza wymienionymi powyżej obiektami i obszarami prawnie chronionymi na terenie powiatu znajduje się dużo wartościowych pod względem przyrodniczym obiektów, które należy objąć ochroną (zgodnie z posiadanymi przez Urzędu Gmin opracowaniami pt. „Waloryzacja przyrodnicza gminy”).

W oparciu o posiadane materiały, do ochrony proponuje się następujące obiekty i obszary:

1. rezerwaty przyrody,
2. obszar chronionego krajobrazu,
3. zespoły przyrodniczo – krajobrazowe,
4. użytki ekologiczne,
5. pomniki przyrody,

Ochroną należy objąć również cenne obszary i obiekty ważne dla ochrony środowiska, a dla których nie przewiduje się konkretnej formy ochrony.

18.4.1 Rezerwaty

Rezerwaty przyrody powoływane są do zachowania niezwykle cennych gatunków roślin w przekształconym środowisku naturalnym i zachowanie ginących gatunków zwierząt. Powołanie rezerwatów przyrody proponuje gmina Rymań o nazwie „Starnińskie Brzeziny” w celu ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych (proponowana powierzchnia 57,81 ha). Gmina Dygowo proponuje powołanie rezerwatu przyrody pod nazwą „Torfowisko Stramniczka” o powierzchni 58 ha. Celem ochrony jest zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych kopałowego mszaru wysokiego. Procedura powołania rezerwatu wymaga długiego okresu tworzenia planu ochrony.

18.4.2 Obszar chronionego krajobrazu

Obszary chronionego krajobrazu to wielkoobszarowa forma ochrony, wprowadzona w miejscach o wysokich walorach krajobrazowych i zachowanych różnych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb, związanych z sezonową turystyką i wypoczynkiem. Wprowadza się je również ze względu na istniejące bądź odtwarzane korytarze ekologiczne. Powołanie obszaru chronionego krajobrazu nie wyklucza działalności człowieka na obszarze chronionym. Wstępnie ustalono powołanie obszarów chronionego krajobrazu: w gminie Siemyśl jeden obiekt, w gminie w Kołobrzeg jeden obiekt, w gminie Rymań dwa obiekty i w gminie Dygowo dwa obiekty. Razem w powiecie planuje się 6 obszarów chronionego krajobrazu.

18.4.3 Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Celem zespołów przyrodniczo – krajobrazowych jest ochrona zarówno wartości przyrodniczych jak i kulturowych na wskazanym obszarze. Powołanie tej formy ochrony uwarunkowane jest między innymi opracowaniem dla tych obszarów planu zagospodarowania przestrzennego. Zespoły przyrodniczo – krajobrazowe zatwierdzają Rady Gminne. Na terenie powiatu wytypowano siedem zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

18.4.4 Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody mogą być pozostałości ekosystemów, mające znaczenie dla zachowania unikalnych zarobków i typów środowiska. Prawie wszystkie proponowane w powiecie użytki ekologiczne są związane z siedliskami bagiennymi, wodami i torfowiskami. Powołanie użytków ekologicznych zatwierdzają Rady Gminne lub Wojewoda. W gminach powiatu Kołobrzeg wytypowano wstępnie do powołania 50 użytków ekologicznych.

18.4.5 Pomniki przyrody

W odniesieniu do drzew będących pomnikami przyrody zalecany jest ich podział na dwie kategorie: ścisłą i częściową. Ochroną częściową mogą być objęte aleje przepiękne o roli kulturowej lub krajobrazowej oraz drzewa pomnikowe. Wobec tych obiektów wskazane jest dokonywanie zabiegów poprawiających i zabezpieczających ich stan zdrowotny i estetyczny. Natomiast obiekty pomnikowe powinny być objęte ochroną ścisłą, wykluczającą dokonywanie zabiegów ochronnych. Na terenie powiatu wytypowano 114 pomników przyrody. Nie przewiduje się konkretnej formy ochrony, ale należy mieć świadomość, że obiekty te są ważne dla zachowania różnorodności biologicznej flory i fauny oraz wartościowych krajobrazowo miejsc na omawianym terenie.

Podejmowanie decyzji o działaniach na tych terenach powinno odbywać się w porozumieniu ze specjalistami przyrodnikami, którzy mogą ukazać kolizje planowanych posunięć ze środowiskiem.

18.5. Podsumowanie i wnioski

Powiat kołobrzeski ze względu na swe położenie nadmorskie jest atrakcyjnym terenem turystyczno-wypoczynkowym, jak również pod względem walorów krajobrazowych, Kołobrzeg jest miastem uzdrowiskowym, w którym przebywa znaczna ilość kuracjuszy.

W celu zachowania cennych obszarów cennych przyrodniczo ustala się poniższe wytyczne dla ich zachowania:

- zachować reprezentacje typów ekosystemów charakterystycznych dla powiatu; pozostawić wszystkie naturalne struktury przyrodnicze, w tym ustawowo chronione; utrzymywać wszystkie choćby najmniejsze fragmenty leśne w krajobrazie, gdyż stanowią one bazę dla procesów regeneracji roślinności na terenach pozbawionych naturalnej szaty roślinnej;
- kształtować korytarze ekologiczne (pomosty, łączniki) pomiędzy rozproszonymi ekosystemami podobnego typu, aby zlikwidować ich izolację przestrzenną;
- należy powołać sieć obszarów chronionych, które chroniłyby najcenniejsze strefy faunistyczne lub ich fragmenty;
- wszelkie działania gospodarcze w obrębie proponowanych obszarów chronionych należy konsultować ze służbami ochrony przyrody;
- ograniczyć inwestowanie na glebach III i IV – tej klasy bonitacyjnej;
- ograniczyć inwestycje na terenach zajmowanych przez roślinność przyczyniającą się do oczyszczania środowiska naturalnego oraz przecinających korytarze ekologiczne;
- przeciwdziałać erozji gleby w szczególności w dolinach rzecznych na skarpach i terenach o dużym nachyleniu przez ochronę i tworzenie struktur roślinnych, przyczyniających się do ochrony;
- przeciwdziałać abrazji w wyniku oddziaływania wód morza;
- zapobiegać niszczeniu i dewastacji brzegów zbiorników wodnych;
- chronić wody przed zanieczyszczeniami (ścieki, pestycydy, nawozy sztuczne, dzikie wysypiska śmieci, wylewiska nieczystości);
- wprowadzać nowe zadrzewienia wzdłuż ciągów komunikacyjnych i cieków wodnych oraz uzupełnienia już istniejących;
- nie wykaszć szuwarów nad ciekami wodnymi i jeziorami w okresie wegetacyjnym i w okresie lęgowym ptaków;
- nowe inwestycje drogowe lub ich modernizacje muszą uwzględniać w miejscach kolizji z korytarzami ekologicznymi, potrzebę budowy przepustów; istniejące przepusty muszą być regularnie czyszczone lub przebudowywane w celu zachowania ich drożności;

- zmniejszać intensywność upraw monokulturowych;
- promować zakładanie gospodarstw ekologicznych;
- dostosować poziom nawożenia do zdolności sorpcyjnej gleb;
- ograniczyć stosowanie środków ochrony roślin do potrzebnego minimum oraz nie stosować ich w pasie przybrzeżnym i w pobliżu zbiorników wodnych;
- nie wypalać resztek roślinności na użytkach rolnych, jak również na innych terenach;
- pozostawiać w stanie niezmienionym miedzę, zarośla i zadrzewienia;
- nie osuszać i nie zalesiać torfowisk oraz nie zasypywać śródpolnych oczek wodnych;
- w istniejących parkach dążyć do odtworzenia dawnych kompozycji oraz zachować całość dawnych układów zadrzewieniowych, np. alei przydrożnych;
- do nasadzeń należy używać rodzimych, zgodnych z siedliskiem gatunków drzew i krzewów;
- przy nasadzeniach dążyć do wyznaczenia granicy rolno – leśnej;
- maksymalnie ograniczyć stosowanie środków chemicznych w gospodarce leśnej i ochronie lasu;
- uporządkować gospodarkę wodno – ściekową, eliminując w gminach powiatu zanieczyszczenia cieków wodnych;
- prowadzić konserwację urządzeń melioracyjnych na obszarach użytkowanych rolniczo;
- na bieżąco konserwować i odbudowywać wały przeciwpowodziowe;
- ograniczyć liczbę polowań w obrębie stref faunistycznych, szczególnie w okresie rozrodu;
- promować powstawanie gospodarstw agroturystycznych, które staną się zapleczem turystycznym w oparciu o istniejącą sieć osadniczą;
- wyznaczyć trasy dla turystyki pieszej, rowerowej i konnej oraz zorganizować zaplecze dla tras kajakowych.

19. STAN ŚRODOWISKA

19.1. Ocena jakości powietrza

Jakość powietrza atmosferycznego zależy przede wszystkim od emitowanych, (wprowadzanych) bezpośrednio lub pośrednio, substancji powstających wyniku działalności człowieka. Główne rodzaje i ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery powstają w wyniku spalania różnego rodzaju paliw. Substancje chemiczne wprowadzane do powietrza w największych ilościach to: CO₂, SO₂, NO₂, pył, CO.

Według danych GUS w 2001 r. do atmosfery wyemitowano:

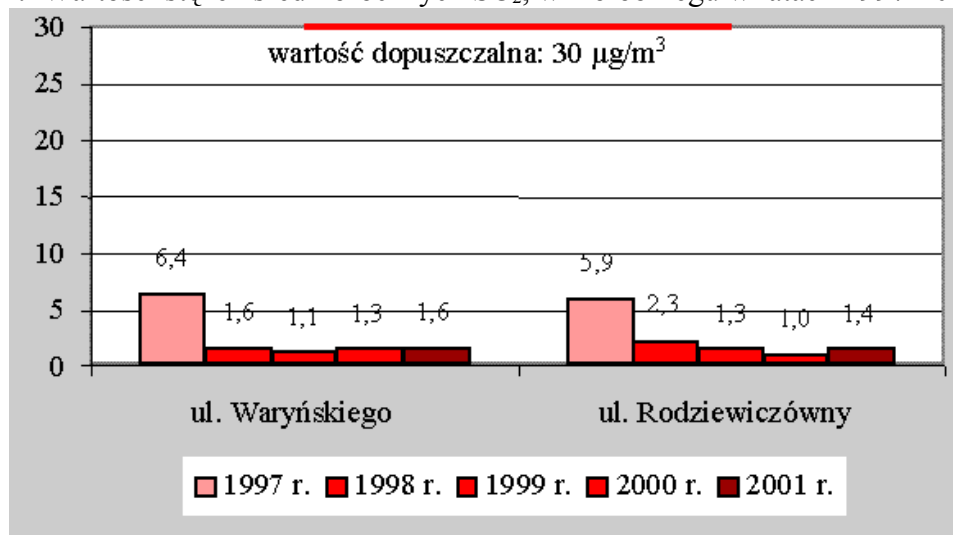
- w województwie zachodniopomorskim:

Rodzaj zanieczyszczenia	2000 r.	2001 r.
	[tys. Mg]	
Dwutlenek siarki	49,2	44,8
Dwutlenek azotu	21,1	20,0
Pyły ogółem	7,7	7,1
Tlenek węgla	7,1	7,2
Dwutlenek węgla	9519,3	8827,0

- w powiecie kołobrzeskim

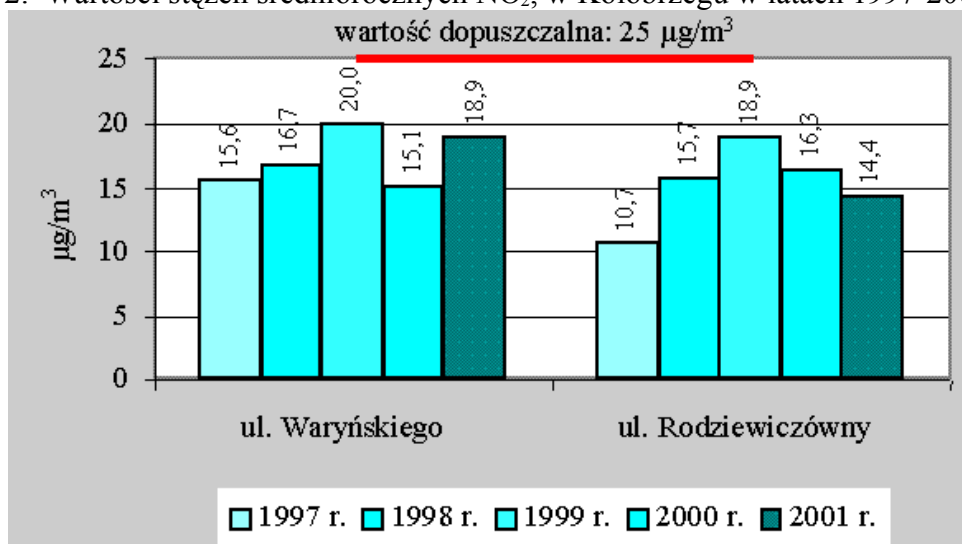
Rodzaj zanieczyszczenia	2000 r.	2001 r.
	[Mg]	
Dwutlenek siarki	320	453
Dwutlenek azotu	84	110
Pyły ogółem	108	138
Dwutlenek węgla	77643	95021

Rysunek nr 1: Wartości stężeń średniorocznych SO₂, w Kołobrzegu w latach 1997-2001.

Źródło: WIOŚ

Rysunek nr 2: Wartości stężeń średniorocznych NO₂, w Kołobrzegu w latach 1997-2001.

Źródło: WIOŚ

Wielkości najwyższych dopuszczalnych stężeń substancji zanieczyszczających powietrze (NDS) określone są rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Leśnych z dnia 28 kwietnia 1999 r. (Dz. U. Nr 55, poz. 355), a mianowicie:

D_a – największe dopuszczalne stężenie średnioroczne,

D₂₄ – największe dopuszczalne stężenie średniodobowe,

D₃₀ – największe dopuszczalne stężenie chwilowe (30-minutowe).

Pomiary stężeń zanieczyszczeń powietrza w 2001 r. na terenie Kołobrzegu były prowadzone w dwóch punktach (ul. Waryńskiego i ul. Rodziewiczówny) przez Wojewódzka Stacje Sanitarno-Epidemiologiczną w Szczecinie.

Tabela nr 2: Dopuszczalne wartości stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu dla obszarów ochrony uzdrowiskowej.

Lp.	Nazwa substancji	Dopuszczalna wartość stężeń [µg/m ³] w odniesieniu do okresu		
		30 min	24 godz.	roku
1.	Dwutlenek siarki (SO ₂)	350	125	30
2.	Dwutlenek azotu (NO ₂)	330	100	25
3.	Pył zawieszony ogółem	250	125	50
4.	Pył zawieszony PM10	200	100	40
			50 od 2005 r.	30 od 2005 r.
				20 od 2010 r.
5.	Tlenek węgla	13500	3500	1350

Na podstawie wieloletnich wyników z lat 1996-2000, WIOŚ w Szczecinie ocenił stan powietrza atmosferycznego powiecie kołobrzeskim następująco:

- Analiza pomiarów z wielolecia 1997-2001 w punkcie zlokalizowanym w Kołobrzegu nie wykazała występowania przekroczeń dopuszczalnych wartości stężeń 24-godzinnych i średniorocznych podstawowych zanieczyszczeń: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i pyłu zawieszonego;
- Zauważa się spadkową tendencję stężeń SO₂ – w 2001 r. w obu punktach pomiarowych stężenie średnioroczne obniżyło się o około 70 % w stosunku do roku 1997;
- Nie są również przekraczane stężenia dopuszczalne NO₂, chociaż nie stwierdzono tendencji spadkowej. Wartość średnioroczna tego zanieczyszczenia w 2001 r. wyniosła od 57,6 % do

75,6 % stężenia dopuszczalnego. Stężenia NO₂ uśrednione do 24 godzin są niskie i wynoszą około 20 % dopuszczalnego poziomu;

- Pomiar nie wykazały przekroczeń wartości dopuszczalnej dla pyłu zawieszony ogółem. W roku 2001 stężenie średnioroczne tego zanieczyszczenia wynosiło poniżej 20 % wartości dopuszczalnej dla obszarów ochrony uzdrowiskowej. Zanieczyszczenia powietrza pyłem są więc niskie.

19.2. Ocena jakości wód

Wody śródlądowe znajdujące się na terenie powiatu kołobrzeskiego to przede wszystkim ujściowy odcinek rzeki Parsęty oraz jeziora, w tym największe Resko. Wody morskie to 30-kilometrowy odcinek morza Bałtyckiego. Na jakość wód powierzchniowych wpływa wiele czynników, a przede wszystkim:

- uwarunkowania naturalne, np. takie jak warunki klimatyczne, hydrologiczne, zdolność samooczyszczania,
- presje antropogeniczne.

Główne zanieczyszczenia wód powierzchniowych to:

- Zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł przemysłowych i komunalnych, głównie ścieki oczyszczone i nieoczyszczone.
- Powierzchniowe spływy wód zawierających związki biogenne
- Środki ochrony roślin, nawozy oraz wypłukiwane składniki gleb
- Nieoczyszczone wody opadowe odprowadzane z terenów miast i wsi, zakładów przemysłowych oraz ciągów komunikacyjnych.

Istotnym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych są tzw. zanieczyszczenia obszarowe, głównie rolnictwo, w tym hodowla zwierząt.

Tabela nr 3: Oczyszczalnie jako największe punkty zrzutów ścieków (powyżej 100 m³/dobę) w powiecie kołobrzeskim.

Miejscowość	Rodzaj oczyszczalni	Przeciętna ilość odprowadzanych ścieków (m ³ /dm ³)	Odbiór ścieków	Przeciętny dobowy ładunek zanieczyszczeń		
				BZT ₅	N _{og}	P _{og}
Grzybowo	mech.-biol.	21 900	Morze Bałtyckie	328,50	201,92	41,61
Rymań	mech.-biol.	130	Rzeszenica	1,43	0,29	0,68
Drzonowo	mech.-biol.	153	Dębosznica	6,73	3,79	0,69
Goścín	mech.-biol.	362	Gościnka	4,34	1,74	7,67

Źródło: Dane z roku 2001, Raport WIOŚ Szczecin, 2002

19.3. Rzeki

Stan czystości rzek w sieci krajowej i regionalnej jest badany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. W ramach cyklicznie wykonywanych kompleksowych badań w 2002 roku przeprowadzono kontrolę jakości wód w zlewni Parsęty. Normy jakości wód powierzchniowych zostały określone w trzech klasach czystości:

- Klasa pierwsza – wody nadające się do:
 - zaopatrzenia ludności w wodę do picia,
 - zaopatrzenia zakładów wymagających wody o jakości wody pitnej,
 - bytowania w warunkach naturalnych łososiowatych.
- Klasa druga – wody nadające się do:

- bytowania w warunkach naturalnych innych ryb niż łososiowate,
- chowu i hodowli zwierząt gospodarskich,
- celów rekreacyjnych, uprawiania sportów wodnych oraz urządzania zorganizowanych kąpielisk.
- Klasa trzecia – wody nadające się do:
 - zaopatrzenia zakładów innych niż wymagające wody o jakości wody do picia,
 - nawadniania terenów rolniczych, wykorzystywanych do upraw ogrodnich, upraw pod szkłem i pod osłonami z innych materiałów.

Wody, których parametry nie spełniają wymagań dopuszczalnych dla II klasy czystości określa się jako pozaklasowe, nie odpowiadające normom (n.o.n.).

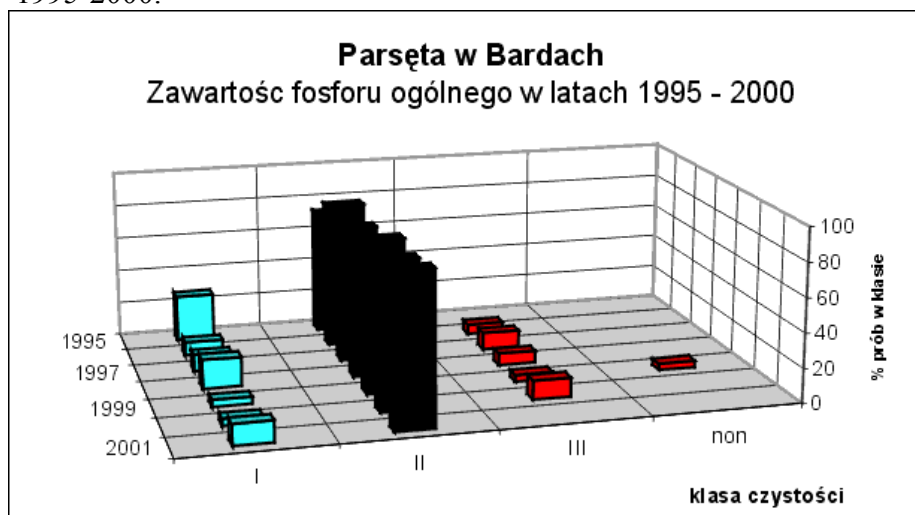
Tabela nr 4: Jakość wód rzek Parsęty, Pysznicy i Gościnki w przekrojach monitoringu krajowego w 2001 r.

Stanowisko pomiarowe			Grupa wskaźników zanieczyszczeń					
			Substancje organiczne	Substancje mineralne	Substancje biogenne	Zawiesina	Stan sanitarny	Hydrobiologia
Rzeka	Km	Gmina	Klasa	Klasa	Klasa	Klasa	Klasa	Seston/ chlorofil „a”
Parsęta	25,0	Wygowo	II	I	III	I	III	II/I
Pysznica	0,2	Dygowo	III	I	non	I	non	II/I
Gościnka	2,0	Gościno	II	I	non	II	non	II/I

Źródło: Raport WIOŚ Szczecin, 2002 r.

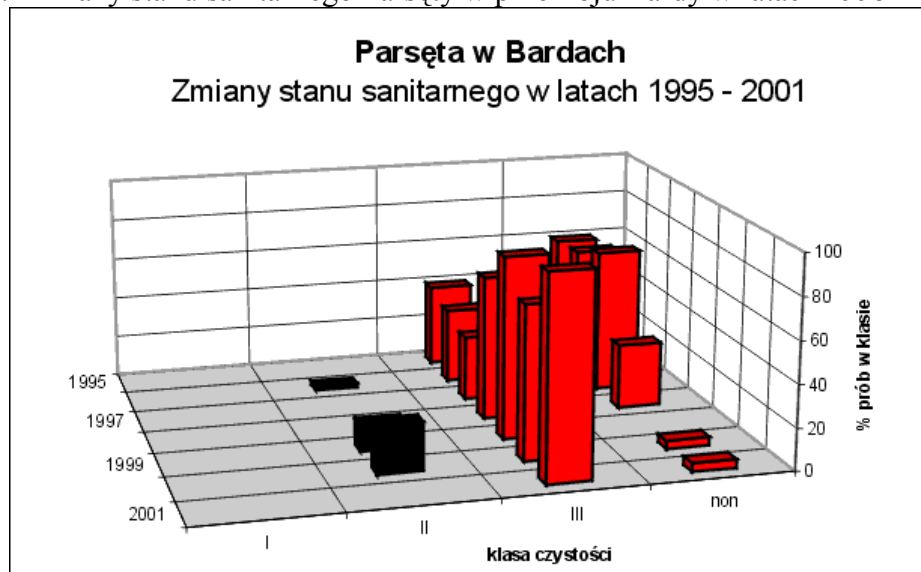
Jak wynika z oceny zamieszczonej w Raporcie o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim w 2001 r., stan zanieczyszczeń rzeki Parsęty w przekroju Bardy (km 25,0) w 12 % badań przekraczał normy dopuszczalne dla III klasy. W pozostałych 88 % badań spełnione były wymagania dla III klasy czystości. Wskaźniki dotyczące miana Coli oraz azotu azotynowego pozwoliły na sklasyfikowanie wód Parsęty w tym przekroju do III klasy czystości. Jakość wód w stosunku do 2000 roku nie uległa poprawie.

Rysunek nr 3: Zawartość fosforu ogólnego w rzece Parsęcie w przekroju Bardy w latach 1995-2000.

Źródło: WIOŚ

Rysunek nr 4: Zmiany stanu sanitarnego Parsęty w przekroju Bardy w latach 1995-2001.

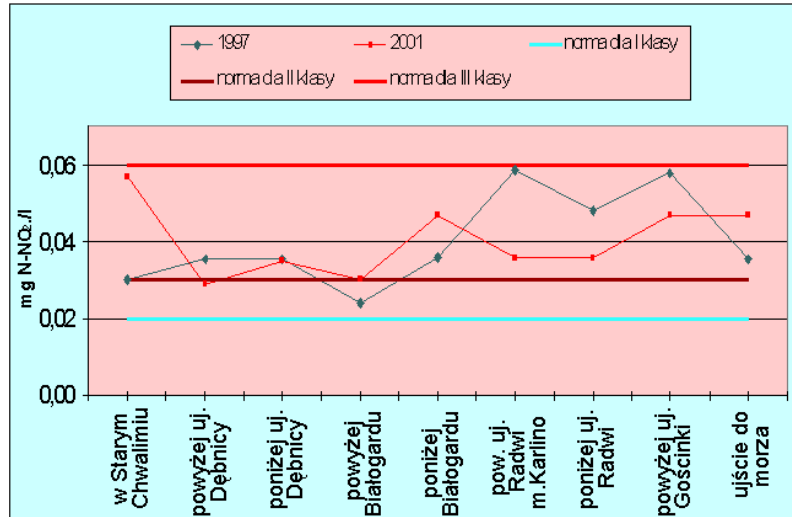
Źródło: WIOŚ

19.3.1 Parsęta

Parsęta to niewielka rzeka Przymorza, której całkowita długość wynosi 139,0 km, a obszar zlewni 3145 km². Odbiornikiem wód zlewni Parsęty jest morze Bałtyckie, a miejscem jej ujścia jest Kołobrzeg. Największym dopływem Parsęty jest rzeka Radew o powierzchni zlewni 1058 km². Na jakość wód Parsęty mają znaczący wpływ zanieczyszczenia pochodzące z licznych miejscowości zlokalizowanych wzdłuż rzeki oraz zanieczyszczenia obszarowe, spływające z okolicznych pól. Na podstawie oszacowania metodą emisyjną stwierdzono, że więcej niż 60 % zanieczyszczeń organicznych i biogennych dostaje się do wód wraz ze spływami powierzchniowymi. Jakość wód Parsęty zależy także od jakości wód rzek wpływających do niej, a mianowicie: Gęsiej, Dębnicy, Radwi i Gościnki.

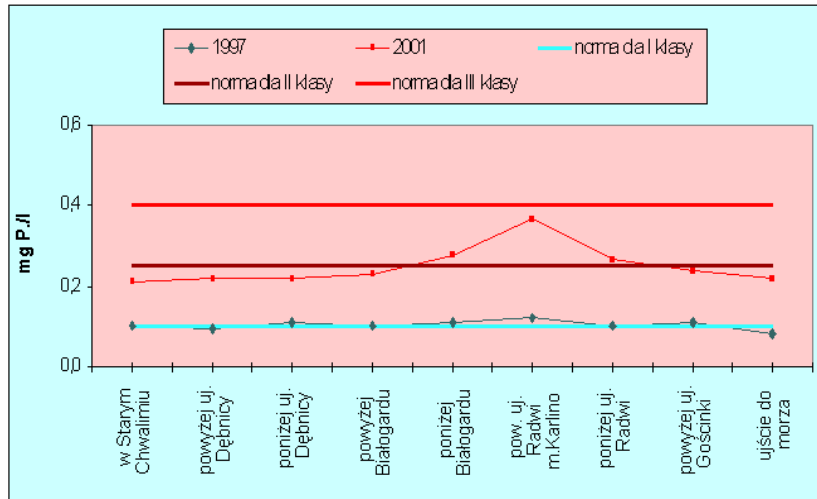
Jak wynika z przeprowadzonych w 2001 roku badań wód zlewni Parsęty, na przeważającej długości prowadziła ona wody odpowiadające III klasie czystości. Na czystość wód decydujący wpływ miały znaczne stężenia azotu azotynowego, fosforu ogólnego oraz występowanie bakterii z grupy Coli (miano Coli). Wody górnego odcinka rzeki utrzymywały się w II klasie czystości pod względem sanitarnym, a pod względem zawartości azotu azotynowego oscyływały w granicach norm II i III klasy. Z biegiem rzeki stan sanitarny jej wód pogarszał się. Jedynie w dolnym ujściowym odcinku rzeki zaobserwowano poprawę jakości wód, gdzie maleje koncentracja związków fosforu, a stan sanitarny wód poprawić się w wyniku, czego wody spełniają normy III klasy. W porównaniu do wyników z 1997 r. stan sanitarny wód Parsęty poniżej Białogardu uległ nieznacznej poprawie.

Rysunek nr 5: Zawartość azotu azotynowego w Parsęcie w latach 1997 i 2001.

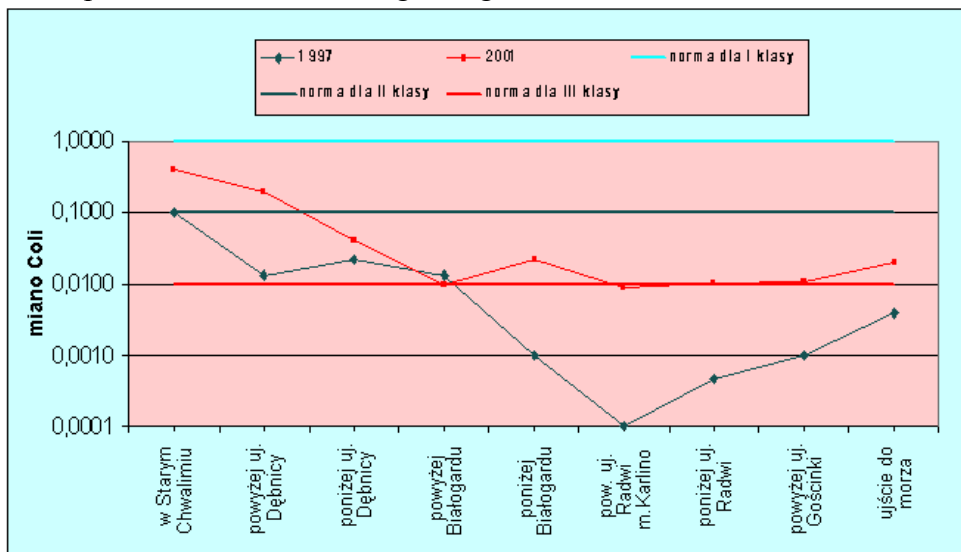
Źródło: WIOŚ

Rysunek nr 6: Zawartość fosforu ogólnego w Parsęcie w latach 1997 i 2001

Źródło: WIOŚ

Rysunek nr 7: Stopień skażenia bakteriologicznego w Parsęcie w latach 1997 i 2001

Źródło: WIOŚ

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie nie prowadził badań jakości wód w jeziorach położonych na obszarze powiatu kołobrzeskiego.

19.4. Wody podziemne

Jakość zwykłych wód podziemnych jest oceniana w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, koordynowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Oceny zwykłych wód podziemnych jest dokonywana w następujących skalach:

- Klasa Ia – wody o najwyższej jakości,
- Klasa Ib – wody wysokiej jakości,
- Klasa II – wody średniej jakości,
- Klasa III – wody niskiej jakości.

Na podstawie naturalnej izolacji wód podziemnych, a więc wrażliwości na ich zanieczyszczenie, rozdzielono je na wody wglębne i gruntowe.

Do wód wglębnych zaliczono poziomy wodonośne głównie o charakterze subartezyjskim lub artezyjskim oraz o dobrej i średniej izolacji przed wpływem zanieczyszczeń.

Do III klasy czystości zaliczono wody wglębne w Dźwirzynie (punkt pomiarowy 377) z uwagi na wysokie stężenie chlorków – 3200 mg Cl/ Mr oraz sodu – 1434 mg/Na/Mr.

Tabela nr 5: Jakość wód w latach 1997-2001.

Nr otworu	Wiek warstwy wodonośnej	Lokalizacja		Rok badań – klasa				
		Miejscowość	Gmina	1997	1998	1999	2000	2001
377	Czwartorzęd	Dźwirzyno	Kołobrzeg	III	III	III	III	III

Źródło: Raport WIOŚ Szczecin, 2002.

Do wód gruntowych zaliczono wody o swobodnym zwierciadle wody.

Tabela nr 6: Jakość wód gruntowych w latach 1997-2001.

Nr otworu	Wiek warstwy wodonośnej	Lokalizacja		Rok badań – klasa				
		Miejscowość	Gmina	1997	1998	1999	2000	2001
202	Czwartorzęd	Bogucino	Kołobrzeg	I b	I b	I b	I b	I b
943	Czwartorzęd	Kołobrzeg	Kołobrzeg	III	III	III	III	III

Niska jakość wód w Kołobrzegu (943) została głównie spowodowana zanieczyszczeniami typowo antropogenicznymi, a zwłaszcza nadmierną ilością związków azotu (azotanowego, amonowego i azotynowego).

W otworach badawczych w Kołobrzegu i Dźwirzynie stwierdzono:

- Zanieczyszczenia pochodzenia naturalnego takiej jak: chlorki, sól, potas, żelazo oraz substancji rozpuszczalnych w wodach podlegających wpływom wód morskich,
- Zanieczyszczenia pochodzenia antropogenicznego, głównie w postaci azotu amonowego.

19.5. Hałas

Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska i pochodzi z licznych źródeł oraz charakteryzuje się powszechnością występowania. Długotrwałe występowanie hałasu wywołuje zmęczenie, podatność na stres, bezsenność, a więc jego wpływ na człowieka jest zdecydowanie negatywny.

Głównym źródłem hałasu uciążliwego dla środowiska przyrodniczego i ludzi jest komunikacja. Uciążliwość hałasu zależy od jego poziomu, pory i częstotliwości od jego trwania. Występowanie hałasu na obszarze powiatu kołobrzeskiego jest zróżnicowane. Ciągły wzrost ilości pojazdów, zarówno osobowych, jak i ciężarowych, powoduje wzrost hałasu w środowisku. W środowiskach powiatu kołobrzeskiego również do najbardziej uciążliwych źródeł hałasu należy komunikacja. Klimat akustyczny środowiska kształtowany jest także przez przemysł.

W wyniku prowadzonych systematycznie przez WIOŚ pomiarów stwierdzono, że hałas przemysłowy charakteryzuje się także tendencją wzrostową. Rośnie udział zakładów wykazujących ponadnormatywną emisję hałasu do środowiska, przekraczającą wartości dopuszczalne o więcej niż 10 dB (A).

W zakresie hałasu drogowego prowadzone były przez WIOŚ w Szczecinie krótkotrwałe badania hałasu drogowego w wybranych punktach na terenie powiatu kołobrzeskiego w miejscowościach Gościnko, Leszczyn, Rymań.

Tabela nr 7: Badania hałasu drogowego w wybranych punktach na terenie powiatu kołobrzeskiego.

L.p.	Miejsce pomiaru	Data pomiaru	Godzina pomiaru	Ilość pojazdów w na godzinę	Udział taboru uciążliwego o [%]	L _{eq} na linii zabudowy mieszkaniowej [dB(A)]	L _{eq} w odległości 1 m od krawędzi drogi [dB (A)]
1.	Gościnko 1	08.10.99	13-14	288	33	74,9	-
2.	Leszczyn 45	11.06.99	14-15	108	28	-	72,1
3.	Rymań	08.10.99	12-13	372	16	-	73,5

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim w roku 1999

W wyniku przeprowadzonych kontroli zakładów przemysłowych na terenie powiatu kołobrzeskiego stwierdzono przekroczenie hałasu w granicach 01-5 [dB(A)] tylko w jednym przypadku.

Celem skutecznej ochrony środowiska przed nadmiarem hałasu między innymi należy:

- zinventaryzować źródła emisji hałasu do środowiska;
- wyszukiwać tzw. „obszary szczególnej uciążliwości dla środowiska”;
- kontynuować ciągłe badania (monitoring) w środowisku chronionym akustycznie;
- kontynuować systematycznie pomiary hałasu komunikacyjnego i przemysłowego;
- wdrażać technologie (urządzenie) charakteryzujące się niskimi emisjami hałasu do środowiska;
- stosować maszyn i urządzeń o obniżonej hałaśliwości;
- budować ekrany akustyczne w miejscach o dużej uciążliwości hałasu drogowego;
- zakładać pasy zieleni ochronnej (izolacyjne);

19.6. Pole elektromagnetyczne

Pola i fale elektromagnetyczne otaczają przestrzeń życiową człowieka zewsząd. Wytwarzane są przez linie energetyczne, stacje przekaźnikowe telefonii bezkomórkowej, telefony komórkowe, stacje radiowe i telewizyjne, urządzenia domowe, samochody i przez wiele innych źródeł. Fale elektromagnetyczne o rozmaitych częstotliwościach stwarzają różne zagrożenia dla ludzi i środowiska przyrodniczego. Na co dzień najczęściej występuje pole elektromagnetyczne o niskich częstotliwościach (poniżej 300 kHz). Wytwarzają je urządzenia przemysłowe, energetyczne linie przesyłowe, transformatory, stacje rozdzielcze, elektryczne urządzenia domowe.

Na obszarze powiatu kołobrzeskiego, podobnie jak w innych regionach, głównym źródłem emisji pól elektromagnetycznych o szkodliwym promieniowaniu niejonizującym, są napowietrzne linie

energetyczne. Przy obecnym stanie wiedzy i badań w tym zakresie, określenie wpływu fal elektromagnetycznych na środowisko i zdrowie ludzi na danym obszarze jest niemożliwe. Bardzo ważna jest świadomość nawet niewielkiego zagrożenia, która powinna być wykorzystana do racjonalnej ochrony przed ich szkodliwym działaniem.

Natężenie pól wokół linii przesyłowych – 400 kV – zmniejsza się znacznie w odległości 40 m. W strefach ochronnych linii przesyłowych nie należy lokalizować obiektów mieszkalnych i produkcyjnych.

20. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Infrastruktura techniczna powiatu kołobrzeskiego jest konsekwencją uwarunkowań wynikających z jego położenia w środku północnej części województwa zachodniopomorskiego. Powiat kołobrzeski jest usytuowany w dwóch specyficznych obszarach: w obszarze położonym nad Bałtykiem oraz w obszarze wielofunkcyjnym.

OBSZAR GMIN NAD BAŁTYKIEM

Obszar ten tworzą gmina Ustronie Morskie, miasto Kołobrzeg oraz gmina wiejska Kołobrzeg. Następują tu przekształcenia i rozwój w kierunku budownictwa: mieszkaniowego, obsługi turystyki pobytowej oraz lecznictwa i pobytów uzdrowiskowych, jak również w kierunku powstawania podmiotów gospodarczych związanych z działaniem i obsługa uzdrowiska, turystyki oraz gospodarki morskiej.

OBSZAR O CHARAKTERZE WIELOFUNKCYJNYM

Obszar ten stanowią gminy: Dygowo, Siemyśl, Gościno oraz Rymań. Położenie tych gmin w pobliżu Kołobrzegu oraz w niedalekiej odległości od Koszalina powoduje, że wzajemne powiązania gospodarcze i infrastrukturalne są dość mocno rozwinięte.

20.1. Gospodarka wodno – ściekowa

20.1.1 Zaopatrzenie w wodę

W powiecie kołobrzeskim woda na potrzeby gospodarstw domowych dostarczana jest za pomocą wodociągowej sieci rozdzielczej o łącznej długości 417 km. Na powiatowa sieć wodociągową składają się sieci dostarczania wody funkcjonujące na obszarze miasta Kołobrzeg oraz poszczególnych gmin. Sieci te rozprowadzają wodę z ujęć zlokalizowanych na terenie gminy. Wody z tych ujęć są bardzo dobrej i dobrej jakości. Na stan jakościowy wody dostarczanej mieszkańcom ma niejednokrotnie wpływ stan techniczny sieci rozdzielczej.

Długości sieci w poszczególnych gminach kształtują się następująco:

- gmina miejska Kołobrzeg, 87,9 km wodociągu, do którego jest przyłączonych 2048 obiektów. Zużycie wody w Kołobrzegu w skali roku wynosi 2 349 000 m³, co w odniesieniu do jednego mieszkańca daje 48,9 m³/r.
- gmina wiejska Kołobrzeg posiada sieć wodociągową o długości 101,8 km, do której są podłączone 1032 obiekty. W gminie tej roczne zużycie wody wynosi 308 700 m³, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosi 37,6 m³/r.
- gmina Ustronie Morskie ma 29,1 km sieci wodociągowej, z której jest zasilanych 887 obiektów. Gmina zużywa rocznie 255 600 m³ wody, na jednego mieszkańca przypada 69,3 m³/r.
- gmina Dygowo ma rozprowadzoną wodę poprzez 57,5 km sieci, do której są podłączone 693 obiekty. Zużycie wody w skali roku wynosi 182 200 m³, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca daje 33 m³/r.
- gmina Gościno posiada sieć wodociągową o długości 59,2 km. Do sieci tej jest przyłączonych 645 obiektów, które zużywają łącznie w trakcie roku 155 700 m³ wody. Zużycie wody w odniesieniu do jednego mieszkańca wynosi 29,8 m³/r.
- gmina Siemyśl dostarcza wodę poprzez 40,4 km sieci wodociągowej, z której korzystają 372 obiekty. W przeciągu roku w gminie tej zużywane jest 103 000 m³ wody, co na jednego mieszkańca daje zużycie na poziomie 29,5 m³/r.
- gmina Rymań ma sieć wodociągową o długości 48 km. Do sieci jest przyłączonych 413 obiektów. Roczne zużycie wody wynosi 97 500 m³. W odniesieniu do jednego mieszkańca jest to wartość 23,6 m³/r.

20.1.2 Odprowadzanie ścieków

Sytuacja w gospodarce ściekowej w powiecie kołobrzeskim jest bardzo zróżnicowana. Gminy położone nad Bałtykiem są w korzystnej sytuacji, bowiem obszar gminy Ustronie Morskie i gmin miejskiej i wiejskiej Kołobrzeg jest w znacznej części skanalizowany, a zrzut ścieków jest do oczyszczalni miasta Kołobrzeg o zdolności odebrania 27.500 m³ na dobę. Oczyszczalnia „Grzybowo” zlokalizowana jest w Korzyścienku pod Kołobrzegiem, odbierając aktualnie około 25.000 m³/dobę. Ponadto w gminie Kołobrzeg, miejscowości Drzonowo funkcjonuje oczyszczalnia przyjmująca ścieki tylko z tej miejscowości o przepustowości 258 m³, a przyjmująca ścieki w ilości 118 m³/d.

Pozostałe gminy powiatu mają w tym zakresie znacznie odmienną sytuację, gdyż ścieki są odbierane i oczyszczane tylko w ośrodkach gminnych oraz w kilku innych miejscowościach w bardzo ograniczonym ilościowo i jakościowo zakresie. Problem gospodarki ściekowej w tych gminach przedstawia się następująco:

Gmina Dygowo posiada 30 km kanalizacji obejmującej swoim zasięgiem 5 miejscowości, w których są także oczyszczalnie:

- Dygowo – oczyszczalnia o przepustowości 738 m³/dobę przyjmuje ścieki w ilości około 120 m³/dobę.
- Wrzosowo – oczyszczalnia przyjmuje 193 m³/dobę ścieków, do sieci i oczyszczalni podłączonych jest niecałe 50 % mieszkańców.
- Pustary – oczyszczalnia o przepustowości 50 m³/dobę przyjmuje ścieki w ilości 32 m³/dobę.
- Włocibórz – oczyszczalnia przyjmuje 43 m³/dobę ścieków, do sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni podłączonych jest 50 % mieszkańców.
- Kłopotowo – oczyszczalnia o przepustowości 55 m³/dobę, przyjmuje ścieki w ilości 18 m³/dobę.

Pozostałe 13 miejscowości gminy o ilości mieszkańców od 37 do 352 nie korzysta ze zbiorczej kanalizacji sanitarnej.

Gmina Gościno ma 6,7 km kanalizacji sanitarnej w części ogólnospławnej tylko w samym Gościniu. Ścieki są odprowadzane do oczyszczalni o zaprojektowanej przepustowości 950 m³/dobę. Oczyszczalnia przyjmująca dobowo 800 m³ nie spełnia parametrów oczyszczania. Pozostałe miejscowości gminy nie posiadają systemu zbiorczej kanalizacji sanitarnej powiązanej z oczyszczalniami.

Gmina Siemyśl posiada 9,8 km kanalizacji sanitarnej, z której korzysta około 40 % mieszkańców gminy. Sieć kanalizacyjna obejmuje częściowo miejscowości Kędrzyno, Siemyśl i Trzynik, w wsiach tych są zlokalizowane oczyszczalnie:

- w Kędrzynie – przyjmuje ścieki w ilości 26,7 m³/dobę, jej stan techniczny powoduje, że oczyszczalnia nie spełnia wymagań pozwolenia wodno – prawnego;
- w Siemyślu - przyjmuje 180 m³/dobę ścieków, jej stan techniczny po remoncie w 2000 r. jest bardzo dobry;
- w Trzyniku – oczyszczalnia typu osadnik gnilny o pojemności 108 m³ – stan techniczny dobry.

Gmina Rymań posiada 11,4 km kanalizacji sanitarnej, która obejmuje tylko 2 wsie, gdzie zlokalizowane są oczyszczalnie:

- Rymań oczyszczalnia o przepustowości 300 m³/dobę, obciążona w ilości 138 m³/dobę;
 - Jarkowo oczyszczalnia o przepustowości 40 m³/dobę, przyjmująca ścieki w ilości 24÷27 m³/d.
- Oczyszczalnie te w odbiorze ścieków sanitarnych zarówno przesyłanych kanalizacją jak i dowożonych obsługują mniej niż 10 % mieszkańców gminy.

20.2. Energetyka ciepła

Zcentralizowana produkcja i dostawa energii ciepłej na terenie powiatu jest prowadzona tylko w Kołobrzegu. Przedsiębiorstwo Miejska Energetyka Ciepła działa zarówno w zakresie wytwarzania ciepła jak i przesyłu oraz dystrybucji ciepła. Podstawowym źródłem ciepła jest centralna kotłownia zlokalizowana przy ulicy Kołłątaja 3, wyposażona w dwa odrębne obiekty o łącznej wydajności $Q_{\text{nom.}} = 104,5$ MW oraz $Q_{\text{dysp.}} = 90,7$ MW. W/w moc zapewniają:

2 kotły WR-25-0,13 rok prod. 1979

4 kotły WR-10-0,10 rok prod. 1971

MEC prowadzi także eksploatację 14-stu kotłowni lokalnych o łącznej mocy 8,64 MW. Dostawy MEC-u przy wykorzystaniu około 70 % możliwości produkcyjnych pokrywają w granicach połowy zapotrzebowania miasta. Pozostałą część potrzeb w zakresie ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej pokrywana jest poprzez lokalne źródła oraz indywidualne piece opalane węglem, gazem bądź olejem. Przesyłowe sieci ciepłownicze funkcjonujące w mieście podzielić można na:

- część uzdrowską wykonaną jako czteroprzewodową do obsługi obszaru uzdrowiska w zakresie celów technologicznych, ciepłej wody użytkowej, CO oraz wentylacji.
- część komunalną wykonaną jako dwuprzewodową do obsługi głównie zabudowy mieszkalnej wielorodzinnej w zakresie dostaw ciepłej wody użytkowej oraz ogrzewania.

W gminach wiejskich powiatu nie ma kotłowni rejonowych, ani sieci ciepłowniczej. Obiekty publiczne, wypoczynkowe, budynki wielorodzinne i osiedla budynków wielorodzinnych w gminach: Kołobrzeg, Ustronie Morskie, Dygowo oraz Gościno ogrzewane są przez kotłownie wyposażone głównie w kotły gazowe. W gminach tych w zabudowie rozproszonej wykorzystywane są piece na paliwo stałe.

Natomiast w gminach Siemyśl i Rymań z uwagi na brak sieci gazu przewodowego do zaopatrzenia w ciepło wykorzystywane są źródła indywidualne opalane paliwem stałym.

20.3. Zaopatrzenie w gaz

W powiecie kołobrzeskim, możliwość wykorzystania gazu ziemnego przewodowego jako nośnika energii przez mieszkańców miejscowości położonych w powiecie jest bardzo zróżnicowana. Przez teren powiatu przebiegają dwa gazociągi DN 150 gazu ziemnego relacji: Gorzysław – Kołobrzeg – Koszalin z odnogą DN 100 do Dźwirzyna oraz Gorzysław – Drzonowo – Gościno – Karlino.

Z gazu ziemnego dostarczanego z kierunku Gorzysławia poprzez układ stacji redukcyjnych I i II stopnia jest zasilane miasto Kołobrzeg, którego wszystkie tereny zabudowane są praktycznie objęte siecią gazową.

Podobna sytuacja ma miejsce w gminie Kołobrzeg, wszystkie miejscowości są zgazyfikowane. W gminie Kołobrzeg przyrost sieci gazowej był największy ze wszystkich mediów infrastruktury, w latach 1990 – 2000 wybudowano ok. 40 km sieci oraz stacje redukcyjno – pomiarową I stopnia w Sarbii.

W gminie Ustronie Morskie zrealizowany w znacznym stopniu program gazyfikacji gminy, umożliwia korzystanie z czystego źródła energii. Na terenie gminy znajduje się stacja redukcyjno – pomiarowa I stopnia oraz dwie stacje II stopnia, które rozprowadzają gaz dostarczany na obszar gminy gazociągiem wysokiego ciśnienia relacji Kołobrzeg – Koszalin.

Gmina Dygowo w układzie sieci gazowej rozprowadzonej na swoim obszarze wykorzystuje gaz ziemny pochodzący ze źródeł lokalnych. Na terenie gminy w miejscowości Jazy znajduje się Kopalnia Gazu Ziemnego Daszewo. Wydobywany tam gaz rurociągiem wysokiego ciśnienia wprowadzany jest do sieci ogólnej, natomiast poprzez rurociąg średniego ciśnienia jest rozprowadzany w sieci gminy.

Gmina Gościno zaopatrzona jest z gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Gorzysław-Karlıno przez stację redukcyjno – pomiarową w Lubkowicach wykorzystując gaz ziemny do zasilania miejscowości: Gościno, Gościno Dwór, Myślino i Robuń. Według założeń projektowych dostarczanie gazu ziemnego dla południowej części gminy będzie przebiegało przy wykorzystaniu gazu wydobywanego w Kopalni Gazu Ziemnego w Ciechnowie k/ Sławoborza.

Gmina Siemyśl nie ma sieci gazowej pomimo tego, że przez teren gminy przebiega magistrala gazowa. Gmina posiada wykonaną w 2001 r. koncepcję programową gazyfikacji gminy Siemyśl. Koncepcja ta zakłada rozprawadzenie gazu siecią średniego ciśnienia. Takim samym systemem ma być wykonana rozdzielcza sieć gazowa. Rejon gminy docelowo ma być zasilany gazem ziemnym podgrupy GZ – 30 pozyskiwanym z Kopalni Gazu Ziemnego w Ciechanowie gmina Sławoborze.

Gmina Rymań nie posiada sieci gazowej. Perspektywiczne plany PGNiG Regionalnego Oddziału Przesyłu w Poznaniu zakładają budowę gazociągu wysokiego ciśnienia DN 300, gazu ziemnego wysoko metanowego G- 50, relacji Karlıno – Nowogard – Stargard Szczeciński, przebiegającego przez gminę Rymań wraz z lokalizacją na terenie gminy stacji redukcyjno – pomiarowej I stopnia. Gmina Rymań nie posiada programu gazyfikacji gminy.

20.4. Elektroenergetyka

Teren powiatu kołobrzskiego jest zasilany w energię elektryczną liniami 110 kV poprzez Główne Punkty Zasilania (GPZ) 110/15 kV zlokalizowane w Ustroniu Morskim i Gościnnie oraz dwa usytuowane na obrzeżach Kołobrzegu. Sieć elektroenergetyczna powiatu pracuje w układzie umożliwiającym zasilanie rezerwowe z innych kierunków. Dostawy energii elektrycznej wykorzystywane są w granicach 30 – 40 % możliwości technicznych sieci.

We wszystkich miejscowościach powiatu kołobrzskiego, energia elektryczna dostarczana bezpośrednio odbiorcom na poziomie 0,4 kV, rozprawadzana jest siecią niskiego napięcia zasilaną za pośrednictwem stacji transformatorowych usytuowanych wg potrzeb podłączenia poszczególnych miejscowości i grup obiektów.

20.5. Telekomunikacja

Telefonia przewodowa obejmuje swoim zasięgiem cały obszar powiatu kołobrzskiego, przez co są zaspokajane podstawowe potrzeby mieszkańców w zakresie dostępu do łączności telefonicznej.

Wszystkie miejscowości powiatu są stelefonizowane, jednak stopień stelefonizowania jest bardzo zróżnicowany, wynika to głównie z odległości obiektów od central oraz od zainteresowania i możliwości ekonomicznych mieszkańców.

Miasto Kołobrzeg, gmina Kołobrzeg oraz gminy: Ustronie Morskie, Dygowo i Gościno w zakresie łączności telefonicznej obsługiwane są przez centrale cyfrowe, które zdecydowanie poprawiły jakość usług w tym zakresie.

Dostępność mieszkańców powiatu kołobrzskiego do usług telekomunikacyjnych została uzupełniona i zwiększona przez dynamicznie rozwijający się system telefonii bezprzewodowej różnych sieci. Na terenie powiatu rozlokowane są wieże telekomunikacyjne telefonii przewodowej umożliwiające prace radiolinii i wieże dla cyfrowych linii radiowych oraz stacji bazowych telefonii komórkowych.

20.6. Stosunki wodne i melioracja

20.6.1 Hydrogeologia

Powiat Kołobrzeski znajduje się w granicach kołobrzesko-pomorskiego regionu wodonośnego. Główny poziom wodonośny występuje tu w utworach czwartorzędowych, głównie zlodowacenia bałtyckiego. Wodonośność obszaru północnego jest dużo wyższa jak terenów południowych powiatu. Ze względu na jakość wód rejon Kołobrzegu wydzielono jako rejon wód zwykłych. W rejonie tym występują wody zmineralizowane (tzw. solanki kołobrzeskie).

W gminie Dygowo występuje wysokozasobowy rejon wód podziemnych (Świelubie i Pustary).

20.6.2 Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe obejmują w powiecie Kołobrzeg:

- rzeki i strumienie,
- kanały melioracyjne,
- zbiorniki wodne: jeziora i inne zbiorniki wodne, jak oczka śródpolne i śródleśne.

20.6.3 Wody płynące

Rzeki powiatu kołobrzeskiego posiadają trzy zlewnie, którymi są: Bałtyk, jezioro Resko Przymorskie i rzeka Rega. Do najważniejszych rzek należy rzeka Parsęta, która wraz z dopływami wpada do Bałtyku. Jej nurt liczy w całości 139,9 km, a na terenie powiatu posiada długość 33,17 km.

Do Bałtyku wpadają również rzeki:

- Łopieniczka (10,44 km).

Do jeziora Resko Przymorskie wpływają rzeki:

- Dębosznica (31,3 km),
- Błotnica (15,5 km).

Poza terenem powiatu do rzeki Regi wpadają rzeki Mołstowa (12,4 km) i Wkra (14,7 km).

Łącznie na terenie powiatu Kołobrzeg znajduje się:

- łączna długość rzek – 222,39 km,
- łączna długość kanałów – 22,49 km,
- rurociągi – 2,264 km.

20.6.4 Zbiorniki wodne

Największym jeziorem jest jezioro Resko Przymorskie, którego powierzchnia wynosi 580 ha. Jezioro to tylko częściowo leży w granicach administracyjnych powiatu. Jezioro to posiada bezpośrednie połączenie z Bałtykiem.

Do większych jezior na terenie powiatu należy jezioro Popiel o powierzchni 33,1 ha w gminie Rymań i jezioro Borek o powierzchni 10 ha w gminie Kołobrzeg. Poza wyżej wymienionymi jeziorami znajduje się cały szereg małych zbiorników wodnych, do których zalicza się stawy rybne.

20.6.5 Melioracje i urządzenia wodne

Stan melioracji wg danych Z.Z.M.iU.W. w Szczecinie Terenowego Oddziału w Kołobrzegu z grudnia 2002 r. przedstawiał się następująco:

Obszary zmeliorowane:

- grunty orne – 11411 ha, w tym zdrenowane - 11036 ha;
- użytki zielone - 7702 ha, w tym zdrenowane - 4860 ha;

Razem – 19113 ha, w tym zdrenowane – 15986 ha.

Urządzenia nawadniające obejmują 2036 ha użytków rolnych, z czego objęto utrzymaniem 403 ha. W powiecie Kołobrzeg działa sześć spółek wodnych wchodzących w skład Rejonowego Związku Kółek Wodnych Dygowo, których zadaniem jest konserwacja melioracji szczegółowych. Należy stwierdzić, że część urządzeń melioracyjnych uległa dewastacji z powodu braku remontu i konserwacji. Wynika to z braku odpowiednich nakładów finansowych oraz braku zapotrzebowania na płody rolne. Szczególnie zaniedbane są użytki zielone, które w dużych kompleksach są nie użytkowane, na co wpłynęła recesja w sektorze rolnym.

20.6.6 Zabezpieczenie przeciwpowodziowe

W powiecie znajduje się znaczny obszar terenów niżej położonych, które w niekorzystnych warunkach mogą być zalewane i podtapiane. W powiecie ogółem znajduje się 27 km wałów przeciwpowodziowych, które znajdują się nad rzekami: Błotnica, Dębosznicza, Łużanka, Strużka, Pysznica, Jezioro Resko-Dźwirzyno i jezioro Karcino-Resko.

Dla odprowadzenia nadmiaru wody z terenów niżej położonych służą przepompownie, które znajdują się w następujących miejscowościach: Dźwirzyno, Grzybowo, Pysznica, Bogucino, Karcino, Pysznica, Garbowo i Głowaczewo.

Mając na uwadze występowanie długotrwałych okresów suszy atmosferycznej i glebowej oraz okresów nadmiernych opadów, które powodują zalewy i powodzie, należy większą uwagę poświęcić budowie małych zbiorników retencyjnych, które ograniczą odpływ wód. Małe zbiorniki retencyjne na rowach i ciekach wodnych należy przeznaczać na potrzeby rybackie.

W celu poprawy sytuacji w tym zakresie należy:

- systematycznie co roku przeprowadzać konserwację urządzeń melioracyjnych;
- utrzymywać obszar zmeliorowanych użytków rolnych przez bieżącą konserwację;
- przy współdziałaniu służb melioracyjnych, samorządów gminnych i władz powiatu przeprowadzić kampanię w celu umocnienia spółek wodnych przez zwiększenie ich stanu ilościowego, co umożliwi poszerzenie powierzchni gruntów objętych ich działalnością;
- przystąpić do realizacji małej retencji na podstawie posiadanych planów, włączając również Nadleśnictwo Gościno do budowy we własnym zakresie małej retencji;
- zachęcać inwestorów prywatnych do budowy małych zbiorników wodnych z przeznaczeniem do hodowli ryb;
- zabezpieczyć brzegi rzeki Parsęty na terenie miasta oraz Kanału Drzewnego, według oceny miasta Kołobrzeg, stan umocnień brzegowych Parsęty i kanału Drzewnego przekroczył krytyczny próg bezpieczeństwa, co stwarza zagrożenie dalszych zniszczeń pasa technicznego przebiegających wzdłuż rzeki, ulic Rzeczej i Szpitalnej. Władze miasta wystąpiły do ZZMiUW w Szczecinie z wnioskiem o uwzględnienie w budżecie 2004 r. udziałów finansowych na wykonanie niezbędnych prac renowacyjnych na rzece Parsęcie i Kanale Drzewnym.

20.7. Priorytetowe przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury technicznej

Powiat kołobrzescki jest powiatem o zróżnicowanym wyposażeniu w infrastrukturę techniczną. Zakres i poziom rozwoju infrastruktury technicznej w gminach położonych nad Bałtykiem jest na znacznie wyższym poziomie niż na terenie gmin zlokalizowanych w obszarze wielofunkcyjnym.

GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI

We wszystkich gminach należy doprowadzić do jak najpełniejszej segregacji odpadów, przez udostępnienie mieszkańcom możliwości rozdziału odpadów na: tworzywa sztuczne, papier, szkło kolorowe, szkło białe oraz inne odpady. Na terenie dwóch gmin: miast Kołobrzeg oraz Ustronie Morskie selekcja odpadów jest prowadzona w zakresie zbiórki tworzyw szkła oraz makulatury. Pozostałe gminy prowadzą selekcję w zakresie zbiórki tworzyw i szkła.

Istotnym dla powiatu kołobrzesckiego problemem jest składowanie odpadów. W chwili obecnej na terenie powiatu funkcjonują dwa składowiska: w Janiskach i w Kukince, (składowisko w Lisiej Górze zakończyło działalność 31.08.2003 r.). Składowisko w Janiskach od 10 lat przyjmuje odpady w postaci tzw. balastu pozostałego po przejściu odpadów komunalnych przez miejską kompostownię w Grzybowie. Składowisko to w układzie współpracy z kompostownią obsługuje miasto Kołobrzeg oraz gminy: Kołobrzeg, Gościno i Siemyśl, jak również niektóre miejscowości z gminy Dygowo. Został wyznaczony dla składowiska w Janiskach termin zamknięcia – 31.12.2003 r., po którym zostanie przeprowadzona rekultywacja w kierunku leśnym.

Składowisko w Kukince obsługuje tylko gminę Ustronie Morskie. Jest to składowisko w części tylko wypełnione, w przygotowaniu jest kwatery o pojemności 67 500m³ z izolacją dna oraz linia segregowania i przerobu odpadów organicznych.

Poza tym w Leszcznie – Kalina w gminie Rymań, firma SITA – Polska przygotowuje jako przedsięwzięcie komercyjne przewidziany do uruchomienia w IV kwartale 2003 r. Zakład Utylizacji i Recyklingu Odpadów Komunalnych.

GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

W zakresie gospodarki wodno – ściekowej sytuacja jest zróżnicowana: woda jest dostarczana mieszkańcom wszystkich miejscowości – jedynie domostwa odosobnione oraz położone na koloniach dostawę wody mają realizowaną indywidualnie z ujęć lokalnych.

W gminach: Siemyśl, Rymań, Gościno i Dygowo przebudowy i usprawnień wymaga zarówno część sieci wodociągowych jak i stacji uzdatniania.

Gminy powyższy zakres mają ujęty w swych planach perspektywicznych zawartych w strategiach rozwoju, studiach uwarunkowań i kierunków rozwoju oraz w branżowych studiach wykonalności.

W porównaniu z zaopatrzeniem w wodę, odbiór i oczyszczanie ścieków wymagają zdecydowanego przystąpienia do działania. Budowa kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczanie ścieków są priorytetem potrzeb infrastrukturalnych w gminach: Siemyśl, Rymań oraz Gościno.

W gminie Dygowo konieczne jest wybudowanie kanalizacji sanitarnej w pierwszej kolejności w miejscowościach: Czernin, Stramniczka, Stojkowo, Dębogard, Świelubie, a następnie w pozostałych miejscowościach gminy.

W gminie Ustronie Morskie należy podłączyć do sieci kanalizacji przesyłającej ścieki do oczyszczalni w Grzybowie rejon Bagicza.

Gmina Kołobrzeg uzupełni zakres skanalizowania terenu po wybudowaniu sieci sanitarnej dla zespołów wsi: Stramnica oraz Karcino, Głowaczewo, Nowogardek i Sarbia.

Dla miasta Kołobrzeg priorytetem w zakresie infrastruktury technicznej jest rozbudowa oczyszczalni miejskiej w Grzybowie.

11. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII (DĄŻENIE DO SAMOWYSTARCZALNOŚCI ENERGETYCZNEJ POWIATU)

Zakłada się, że do roku 2015 produkcja energii, w stosunku do jej obecnego zużycia w powiecie, z odnawialnych źródeł powinna wynosić 12 %. W związku ze stale rosnącymi cenami paliw kopalnych (węgiel, ropa, gaz) stosowanie obecnie odnawialnych źródeł energii ma uzasadnienie nie tylko ekologiczne, ale również ekonomiczne.

Postęp naukowo – techniczny spowodował, że stosowane technologie służące do produkcji energii ze źródeł odnawialnych są coraz bardziej efektywne i konkurują pod względem ekonomicznym z systemami tradycyjnymi.

W gospodarce energetycznej gmin powiatu Kołobrzeg mogą być wykorzystywane, m.in. takie źródła energii odnawialnej, jak:

- energia wiatru,
- energia wody,
- energia biomasy,
- energia geotermalna,
- energia otoczenia, wykorzystywana przez tzw. pompy ciepła,
- energia wytwarzana w skojarzeniu.

21.1. Energia wiatrowa

Wprowadzone ostatnio regulacje prawne spowodowały znaczne zainteresowanie potencjalnych inwestorów budową i eksploatacją elektrowni wiatrowych. Produkcja energii ze źródeł odnawialnych, w tym wykorzystanie siły wiatru, jest działaniem zgodnym z polityką ekologiczną i energetyczną państwa, jak również przyjętymi w tej dziedzinie umowami międzynarodowymi. Energetyka wiatrowa to nie tylko zyski ekologiczne, wynikające z wykorzystania powszechnego, odnawialnego surowca do produkcji przyjaznej środowisku i człowiekowi energii elektrycznej, w sposób nie powodujący powstania szkodliwych i uciążliwych produktów ubocznych, ale także szeroki wachlarz korzyści ekonomicznych (podatki, aktywizacja lokalnych przedsiębiorstw, nowe miejsca pracy) i społecznych (czyste środowisko naturalne, korzyści marketingowe). Władze gmin powiatu kołobrzесьkiego, gdzie warunki meteorologiczne szczególnie odpowiadają wymogom energetyki wiatrowej, powinny liczyć się z pojawiającymi się bądź to wnioskami o wydanie pozwolenia na budowę elektrowni wiatrowej na terenie gminy lub wskazanie akceptowanej przez gminę lokalizacji takiej inwestycji. Prezentowane poniżej założenia mają za zadanie wskazanie metod i uwarunkowań, które władze powinny wziąć pod uwagę przy typowaniu obszarów przeznaczonych pod budowę elektrowni wiatrowych (lub grup elektrowni, określanych mianem „farma wiatrowa”).

Siłownie wiatrowe, tak jak większość innych technologii energetyki odnawialnej, w polskich przepisach prawnych i procedurach administracyjnych nie mają ściśle określonych zapisów regulujących zagadnienia ich budowy i eksploatacji. Tym niemniej są traktowane jako specyficzne budowle i w tym sensie podlegają przepisom prawa budowlanego. Prawo to określa, m.in. ogólne procedury uzyskania zezwolenia na budowę i eksploatację obiektu budowlanego oraz wymogi, jakim powinien odpowiadać projekt architektoniczno – budowlany.

W praktyce okazuje się, że w pewnych okolicznościach lokalizacja dużych elektrowni wiatrowych i farm wiatrowych wymagać może uzgodnień z Ministerstwem Środowiska, Inspekcją Ochrony Środowiska, a także ministerstwem odpowiedzialnym za sprawy transportu, Głównym Inspektorem Lotnictwa Cywilnego, Wojewodą, Dyrekcją Okręgową Dróg Publicznych i innymi instytucjami. Brak doświadczenia w realizacji tego typu projektów w Polsce powoduje, że albo wymogi formalnoprawne wręcz uniemożliwią prowadzenie inwestycji przez niewielkiego osamotnionego inwestora, albo też w efekcie przeoczeń, siłownie wiatrowe budowane są w takich miejscach i w taki sposób, że wywołują niepotrzebne kolizje. Luki w polskim systemie prawnym

i brak dostatecznej świadomości społecznej o walorach i uwarunkowaniach rozwoju energetyki odnawialnej skłoniły Ministerstwo Środowiska do zajęcia się tym problemem w kontekście doświadczeń innych krajów. Informacja niniejsza oparta jest na doświadczeniach Danii, jednego z krajów najbardziej zaawansowanych w system rozwoju energetyki odnawialnej. Należy zwrócić uwagę, że przeciętny okres życia elektrowni wiatrowej to 20 lat, stąd pod zabudowę nie nadają się tereny planowane pod przyszłą industrializację i rozwój mieszkalnictwa. Wyłączone powinny być również obszary leśne i wszelkiego rodzaju strefy ochrony przyrody. Nie ma natomiast przeciwwskazań dotyczących budowy farmy wiatrowej na obszarach rolnych. Obecność turbin wiatrowych na tych terenach umożliwia ich dalsze wykorzystanie pod uprawę lub pastwiska. Pojedyncza elektrownia zajmie teren kilkunastu metrów kwadratowych, obsługa ogranicza się do dwóch przeglądów w ciągu roku. Ściśle należy natomiast przestrzegać zasady zakazującej wznoszenia elektrowni wiatrowych w bliskim sąsiedztwie siedzib ludzkich. Minimalna odległość elektrowni wiatrowych od najbliższych zabudowań winna wynosić 200 metrów. Naruszenie tej zasady może być źródłem niezadowolenia tej części społeczeństwa, dla której uciążliwe jest zbyt bliskie sąsiedztwo urządzeń, ich stała obecność w krajobrazie i powodowany nią efekt cienia. Odstępstwem od tej zasady może być jedynie budowa elektrowni wiatrowej na własnym terenie przez osobę na nim zamieszkujejącą. W tym przypadku turbina może być postawiona na działce znajdującej się bądź to na terenie mieszkalnym, bądź na połączonym z nim gruncie rolnym, w taki sposób, aby nie naruszać min. 200 m strefy dzielącej turbinę od strefy zabudowań mieszkalnych. Budowa elektrowni i farm wiatrowych na terenie gmin, obok wyżej wymienionych korzyści, stanowić będzie z czasem o powstaniu dodatkowych strumieni zasilania budżetu gminy. Obszar powiatu kołobrzeskiego znajduje się w I-szej strefie wietrznej, gdzie siła wiatru może być wykorzystywana do produkcji energii elektrycznej.

W planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Kołobrzeg są wyznaczone obszary na lokalizację elektrowni wiatrowych, na najwyższych wzniesieniach wzdłuż krawędzi wysoczyzny w obrębach ewidencyjnych Karcino, Sarbia, Budzistowo, Niekanin, Obroty, Kądzielno. A w obrębach Karcino, Budzistowo, Niekanin, Obroty zostały wydane pozwolenia na budowę.

21.2. Energia wodna

W Polsce elektrownie wodne produkują jedynie ok. 3% energii elektrycznej. Pomimo że w naszym kraju istnieją niewielkie zasoby wody, które można wykorzystać do produkcji energii, to budując na nich elektrownie korzystnie wpływa się na całość gospodarki wodnej (zapobieganie powodziom, nawadnianie gruntów, rekreacja przy powstających zbiornikach wodnych).

W zależności od spadu w warunkach polskich rozróżnia się elektrownie niskiego spadku ($H < 15\text{m}$), średniego spadku ($15 < H < 50$) i wysokiego spadku ($H > 50\text{m}$). Płynące przez teren powiatu cieki wodne tworzą potencjalne warunki do budowy na nich elektrowni niskiego spadku. Energia wody należy do niekonwencjonalnych źródeł energii, które rozumie się jako odnawialne siły przyrody.

Energia wód płynących na obszarze powiatu może być wykorzystywana do wytwarzania energii elektrycznej w małych elektrowniach wodnych. Potencjał energetyczny tych wód (za wyjątkiem rzeki Odry) jest mały. Energia elektryczna produkowana w małych elektrowniach wodnych może być wykorzystywana do napędu wielu urządzeń lokalnych (przepompowni, oczyszczalni ścieków i innych urządzeń).

21.3. Energia biomasy

Biomasa, to substancja organiczna głównie pochodzenia roślinnego. Do biomasy zalicza się również odpady z produkcji zwierzęcej, przemysłu rolno – spożywczego i z gospodarki komunalnej. Biomasa może służyć jako niskokaloryczne paliwo w procesie spalania lub może być przetwarzana w procesie biologicznym bądź termicznym na paliwo gazowe. Biomasa może być ważnym źródłem energii pierwotnej w rejonach rolniczych, zwłaszcza tam, gdzie przeważa produkcja roślinna. Warunki przyrodnicze powiatu są wyjątkowo sprzyjające do produkcji biomasy

(duża powierzchnia użytków rolnych, znaczna suma opadów atmosferycznych – średnia roczna - 600 mm, długi okres wegetacji roślin – 205-210 dni, nadwyżki siły roboczej).

Ważną zaletą biomasy jako paliwa jest to, że przy jej spalaniu nie są emitowane do atmosfery takie duże ilości siarki (SO_2) i związków azotu (NO_x), jak ma to miejsce przy spalaniu węgla kamiennego czy ciężkiego oleju opałowego, a emitowany dwutlenek węgla jest pochłaniany w procesie fotosyntezy (pochłanianie CO_2 przez rośliny). Spośród odnawialnych źródeł energii duże znaczenie ma biomasa. Stanowią ją m.in. drewno odpadowe pochodzące z lasów, drewno ze specjalnych plantacji energetycznych (np. wierzba energetyczna), słoma z podstawowych zbóż, słoma rzepakowa czy trzcina.

Modernizując systemy ciepłownicze na terenie miasta i gmin powiatu kołobrzeskiego można wykorzystać jako paliwo biomasę, w tym słomę. Spalanie drewna odpadowego i słomy jest opłacalne w porównaniu z innymi nośnikami energii pierwotnej, ponieważ wykorzystuje się paliwo pochodzące albo z własnej produkcji, albo jako materiał odpadowy (słoma, drewno odpadowe, trociny, inne). Energetyka oparta na produktach pochodzących z produkcji rolniczej przede wszystkim na słomie, etanolu i olejach roślinnych jest szansą na zintensyfikowanie w regionie produkcji rolniczej.

Biopaliwa (biomasa, etanol, oleje roślinne) mogą być również wykorzystywane do napędu bloków grzewczych – elektrycznych, tzw. mikroelektrociepłowni, w których oprócz energii elektrycznej produkowana jest energia cieplna.

Rozwój odnawialnych źródeł energii, zwłaszcza w wyniku wykorzystywania biomasy, stwarza szansę szczególnie dla lokalnych społeczności na zwiększenie niezależności elektrycznej, rozwoju regionalnego, powstawania nowych miejsc pracy, a także na proekologiczną modernizację systemów energetycznych.

Znacznego wsparcia finansowego na realizację projektów związanych z odnawialnymi źródłami energii udziela Fundacja EKO-FUNDUSZ. Ograniczenie emisji SO_2 i NO_x , powodujących zmiany klimatu Ziemi (CO_2 , metan, freony) jest jednym z najważniejszych zadań EKO-FUNDUSZU.

21.4. Energia geotermalna

Energia geotermalna zaliczana jest do energii odnawialnych. Jest to energia wnętrza Ziemi, która zgromadzona jest w wodach podziemnych. W regionie szczecińskim występują znaczne zasoby wód geotermalnych, które mogą być wykorzystywane do celów energetycznych, głównie do produkcji ciepła. Zalegają tam na głębokości od 1600 do 2200 m wody geotermalne o temperaturze od 50 do 90°C. Energia geotermalna zawarta w wodach podziemnych na powierzchni jednego km^2 może być porównywalna z energią zawartą w ok. 160 tys. ton węgla. Wody zawarte w obszarze określonym jako Subbasen Szczeciński już na głębokości 1500 m mają temperatury ok. 50°C. Energia geotermalna może być wykorzystywana w układach centralnego ogrzewania jako podstawowe lub wspomagające źródło energii cieplnej. Woda jest wydobywana na powierzchnię przez odwierty sięgające do głębokości jej zalegania. Jeden z odwiertów służy do tłoczenia wody, z której odebrano część energii cieplnej, z powrotem do złoża. Przykładem możliwości wykorzystania energii geotermalnej dla celów grzewczych jest zrealizowany jako pierwszy w Polsce miejski system ciepłowniczy w Pyrzycach. Szczególnie opłacalne może być wykorzystywanie energii geotermalnej do celów grzewczych w systemach komunalnych w połączeniu np. z produkcją rolniczą.

Ponadto jedną z podstawowych zalet ciepłowni geotermalnej jest zmniejszenie zanieczyszczeń w porównaniu do ciepłowni konwencjonalnej do atmosfery, w przypadku:

- popiołów lotnych – całkowicie,
- tlenków siarki – całkowicie,
- tlenków azotu – do 4%,
- tlenków węgla – do 10%.

22.

22.1. Energia otoczenia

Skorupa ziemska i wody powierzchniowe to olbrzymi akumulator energii cieplnej stale doładowywany energią słoneczną. Aby wykorzystać tę energię, potrzebne jest coś w rodzaju transformatora. Takim transformatorem temperatury jest pompa ciepła. Jest to urządzenie odbierające energię cieplną z dalszego źródła o niskiej temperaturze ($-10^{\circ}\text{C} \div +20^{\circ}\text{C}$) i przekazujące ją do odbiornika ciepła o wysokiej temperaturze. W przypadku instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej temperatura ta wynosi około 80°C .

Pompa ciepła to rodzaj odwróconej lodówki. W domowej chłodziarce ciepło odbierane jest z chłodnego wnętrza i przekazywane do cieplejszego otoczenia, a w przypadku pompy ciepła proces ten jest odwrotny – ciepło z zewnątrz (powietrze, grunt, woda) jest przekazywane do wewnątrz pomieszczenia.

Pompy ciepła to jeden z najnowocześniejszych systemów grzewczych. Prawdłowo zaprojektowane i wykonane instalacje grzewcze oparte na pompie ciepła są najtańsze w eksploatacji.

Systemy grzewcze nowej generacji pracują cicho, automatycznie i nie wymagają konserwacji. Pompy ciepła mogą pracować w skojarzeniu z innymi systemami grzewczymi. Obniża to w znacznym stopniu koszty inwestycyjne i eksploatacyjne. W okresie zapotrzebowania szczytowego na energię, pompa ciepła może pokrywać np. 75 % zapotrzebowania mocy, a pozostałe 25 % może być uzupełnione innym źródłem energii, np. gazem, olejem opałowym czy energią elektryczną.

Szwecja jest przykładem, że pomimo surowego klimatu pompy ciepła to istotnie niezbyt drogie i czyste pod względem ekologicznym źródło odnawialnej energii. O tym, że jest to w Szwecji bardzo ważne źródło energii świadczy fakt wybudowania systemu pozyskiwania energii cieplnej z morza o mocy 250 MW. Energia ta poprzez wymienniki dostarczana jest do miejskiej sieci energetycznej Sztokholmu.

22.2. Kojarzenie źródeł energii

Obniżenie kosztów pozyskania energii ze źródeł odnawialnych można uzyskać przez coraz częściej stosowane łączenie różnych źródeł w jeden system energetyczny. Najbardziej efektywnym sposobem wykorzystania wszelkiego rodzaju paliw jest skojarzona produkcja energii elektrycznej i ciepła. Energie te wytwarzane mogą być w małych elektrociepłowniach napędzanych biopaliwami. Mała elektrociepłownia, albo inaczej blok grzewczo-elektryczny, (BGE), to urządzenie, w którym wytwarza się prąd i ciepło. Urządzenie składa się z silnika spalinowego lub parowego i przenośników do wykorzystania ciepła odpadowego z systemu chłodzenia silnika, obiegu oleju, spalin oraz z generatora wytwarzającego energię elektryczną.

Nośnikami energii przetwarzanej przez blok grzewczo-elektryczny mogą być paliwa stałe (biomasa), paliwa gazowe (np.: gaz ziemny, gaz drzewny, biogaz, propan-butan) i paliwa płynne (np.: olej opałowy, olej rzepakowy, biodiesel). Efekt ekonomiczny bloku grzewczo-elektrycznego jest szczególnie duży wtedy, gdy urządzenie będzie pracowało w ruchu ciągłym przez cały rok. Powstająca energia elektryczna może być wykorzystana na potrzeby własne lub może zostać sprzedana poprzez system sieci energetycznej, a energia cieplna zostanie wykorzystana do celów grzewczych.

Skojarzenie wytwarzania energii jest efektywniejszym sposobem w porównaniu do ciepłowni i elektrowni.

Średnioroczna sprawność (wykorzystanie paliwa) w poszczególnych systemach produkcji energii przedstawia się następująco:

- blok grzewczo-elektryczny - 75-90%,
- ciepłownia wytwarzająca tylko energię cieplną - 65%,
- ciepłownia wytwarzająca tylko energię elektryczną - 35%.

Biopaliwa mogą stanowić nośnik energii dla kilku rodzajów instalacji - elektrociepłowni, a mianowicie:

- elektrociepłownie parowe mogą być opalane biomasą, biogazem lub biopaliwami. Powstająca w kotłach para wodna napędza turbinę lub silnik parowy. Energia elektryczna produkowana jest w generatorach, a energia cieplna odbierana jest z pary za turbiną,
- elektrociepłownia gazowo-parowa opalana może być gazem ziemnym lub biogazem. Powstające spaliny w turbinie gazowej kierowane są do kotła, w którym produkowana jest para napędzająca turbinę parową. Ciepło odzyskiwane jest z pary wodnej za turbiną,
- elektrownie gazowe opalane mogą być gazem ziemnym, gazem wysypiskowym i biogazem powstającym w reaktorze w wyniku fermentacji odpadów organicznych, a także pirolitycznych. Zamiana energii chemicznej zawartej w paliwie następuje w silnikach i turbinach gazowych. Energia elektryczna produkowana jest w generatorach, a ciepło odzyskiwane jest ze spalin i z systemu chłodzenia silnika lub turbiny,
- elektrociepłownie napędzane olejem opałowym lub rzepakowym. W napędzanym paliwie ciekłym generatorze powstaje energia elektryczna, a ciepło odzyskiwane jest ze spalin i z układu chłodzenia.

Uwarunkowania zawarte w nowym Prawie energetycznym sprzyjają rozwojowi nowych źródeł energii o mocach od kilkunastu kW do kilku, a nawet kilkunastu MW, głównie wytwarzających energię na potrzeby lokalnej grupy odbiorców. Lokalne źródła energii elektrycznej o niewielkiej koncentracji mocy zainstalowanej (poniżej 1 MW) określa się jako źródła generacji rozproszonej lub źródła zdecentralizowane. Na rozwój elektroenergetyki lokalnej, opartej na odnawialnych źródłach energii, ma niewątpliwie wpływ dokonany w ostatnich latach postęp technologiczny, umożliwiający budowę stosunkowo tanich urządzeń wytwórczych, o parametrach spełniających wymagania w zakresie sprawności energetycznej, niezawodności działania oraz bezpieczeństwa ekologicznego. Wysoka sprawność tych urządzeń przyczynia się do dużej efektywności ekonomicznej lokalnych źródeł energii. Obecnie obowiązujące przepisy prawne nakładają na przedsiębiorstwa energetyczne obowiązek zakupu energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych oraz ze źródeł produkujących w skojarzeniu energią elektryczną i cieplną. Z dotychczasowych doświadczeń eksploatacyjnych wynika, że produkcja energii elektrycznej i cieplnej, produkowanych w agregatach kogeneracyjnych charakteryzuje się wysoką efektywnością inwestowania w tzw. rozproszone źródła energii.

Obniżenie kosztów pozyskania energii ze źródeł odnawialnych można uzyskać poprzez coraz częściej stosowane łączenie różnych źródeł w jeden kompleks energetyczny.

Przykładem łączenia różnych źródeł energii może być oczyszczalnia ścieków. Potrzeby energetyczne oczyszczalni mogą być zaspokajane w części lub w całości z elektrowni wiatrowych oraz biogazu. Biogaz produkowany jest w procesie fermentacji z osadów ścieków, a następnie jest on nośnikiem energii dla bloków grzewczo-energetycznych. Energia cieplna odbierana z zakładu chłodzenia silnika może być wykorzystana do ogrzewania pomieszczeń oraz do utrzymywania odpowiedniej temperatury w procesie w reaktorze. Część wytworzonej energii elektrycznej może być wykorzystana do rozkładu wody w elektrolizerze na wodór i tlen. Wodór może wzbogacić powstający biogaz lub może bezpośrednio służyć jako nośnik energii w agregatach prądotwórczych. Wodór to ekologiczny nośnik energii, który już w niedalekiej przyszłości będzie wykorzystywany na szeroką skalę. Paliwo to już stosuje się do napędu silników spalinowych stacyjnych i trakcyjnych oraz jako źródło energii w ciepłowniach i elektrociepłowniach. Wodór otrzymuje się najczęściej poprzez elektrolizę wody. Źródłem wodoru może być w przyszłości biogaz, z którego

będzie można go wydzielać. Trwają też prace badawcze nad produkcją wodoru w procesach przemian biologicznych, podczas których jest on wydzielany przy udziale wyselekcjonowanych bakterii.

Za produkcją energii w skojarzeniu przemawiają następujące argumenty:

- W porównaniu do tradycyjnych systemów wytwarzania, ta sama ilość energii pierwotnej jest przetwarzana na większą ilość energii wtórnej,
- Lokalne źródła energii charakteryzują się tym, że zmniejszenie kosztów inwestycyjnych, w związku z tym, że nie ma konieczności rozbudowy sieci przesyłowych. Zastosowanie źródeł zdecentralizowanych pozwala na uniknięcie ponoszenia kosztów związanych z budową niekiedy znacznych odcinków sieci przesyłowo-rozdzielczych,
- Następuje znaczne zmniejszenie strat energii związanych z przesyłem,
- Skojarzone systemy energii napędzane odnawialnymi źródłami energii przyczyniają się do znacznego zmniejszenia emisji szkodliwych związków chemicznych do środowiska.

22.3. Możliwości wykorzystania niekonwencjonalnych i odnawialnych źródeł energii

22.3.1 Strategia rozwoju energetyki niekonwencjonalnej w powiecie kołobrzeskim

Racjonalne wykorzystanie energii ze źródeł niekonwencjonalnych jest jednym z istotnych komponentów rozwoju regionów, a tym samym i państwa, przynosząc także wymierne efekty ekologiczne. Ich wykorzystanie wzmacnia przede wszystkim bezpieczeństwo energetyczne w sieci lokalnej i przyczyniać się będzie do poprawy zaopatrzenia w energię na terenach o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej.

Odnawialne źródła energii mogą stanowić istotny udział w bilansie energetycznym poszczególnych gmin. Mogą także przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego powiatu.

Potencjalnie największym odbiorcą energii ze źródeł odnawialnych w powiecie kołobrzeskim może być rolnictwo, a także mieszkalnictwo i komunikacja. W powiecie kołobrzeskim, gdzie występuje duże bezrobocie, odnawialne źródła energii stwarzają szczególnie nowe możliwości w zakresie powstawania miejsc pracy. Natomiast tereny rolnicze, zwłaszcza gleby słabe i zdegradowane, mogą być przeznaczone do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji biopaliw.

Komisja Europejska w tzw. Białej Księdze przyjętej 11.11.1997 roku nadała tytuł: „Energia dla przyszłości: Odnawialne źródła energii”. Księga powstała dla podkreślenia konieczności zwiększenia energii odnawialnej w bilansie paliwowo-energetycznym Unii Europejskiej. Określa w niej cel minimum tj. uzyskanie 12 % energii pochodzącej z odnawialnych źródeł do 2010 roku.

Za kluczowe korzyści, wynikające z wykorzystania energii odnawialnej, Biała Księga uważa:

- wzrost bezpieczeństwa energetycznego (szacuje się, że import paliw i energii stanowi obecnie w Unii Europejskiej 50 % całkowitego zapotrzebowania, a może zachowany będzie obecny model rozwoju i dotychczasowe sposoby zaopatrzenia w paliwa i energię);
- promocję regionalnego rozwoju gospodarczego;
- korzyści ekologiczne na rzecz ochrony środowiska;
- tworzenie nowych miejsc pracy, zwłaszcza w małych i średnich przedsiębiorstwach;
- modułowy charakter technologii w energetyce odnawialnej, dzięki czemu instalacje są łatwe do finansowania.

Biała księga zawiera też szereg dodatkowych uwag, co do perspektyw wzrostu wykorzystania poszczególnych źródeł energii do 2010 roku, a które w całości mogą się odnosić do powiatu kołobrzeskiego:

- wzrost produkcji biopaliw stałych wymaga wykorzystania odpadów rolnych, leśnych, przemysłu drzewnego i pozostałych strumieni odpadów oraz upraw roślin energetycznych w rolnictwie i leśnictwie;
- znaczący wzrost udziału, energii wiatru wymaga rozwiązań organizacyjnych i finansowych, ułatwiających podłączenie elektrowni wiatrowych do europejskiej sieci elektroenergetycznej;
- zwiększenie mocy systemów fotowoltanicznych będzie dotyczyło głównie układów zintegrowanych z budynkami, a w pewnym stopniu także dużych systemów centralnych;
- wzrost wykorzystania pasywnych systemów słonecznych wymaga zmian prawa budowlanego i warunków odbioru budynków dla promocji systemów wykorzystujących biernie energię słoneczną przy modernizacji starych i budowie nowych domów;
- wykorzystanie kolektorów słonecznych daje możliwość dalszej redukcji kotłów poprzez zwiększenie skali produkcji i postęp w technologii oraz marketingu;
- mała energetyka wodna może być rozwijana zwłaszcza poprzez modernizację nieczynnych obecnie elektrowni co zapewni stosunkowo niskie koszty.

Ustawa „Prawo energetyczne” stanowi istotny krok w kierunku ustalenia obowiązków i praw administracji publicznej organów samorządowych i podmiotów gospodarczych w zakresie gospodarki energetycznej. Ustawa ta na organy administracji publicznej nałożyła obowiązek określania założeń polityki energetycznej w horyzoncie nie krótszym niż 15 lat. Gminom przyznała prawo decydowania o sposobie pokrywania lokalnych potrzeb energetycznych. Przedsiębiorstwom energetycznym zezwoliła na osiąganie przychodów pokrywających uzasadnione koszty.

Władze gminne sporządzając założenia do planu zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i gaz w jak najszerszym zakresie powinny uwzględniać niekonwencjonalne i odnawialne źródła energii, w tym ich walory ekologiczne i gospodarcze dla danego terenu.

Proponowane zadania strategiczne w zakresie rozwoju energetyki niekonwencjonalnej i odnawialnej dla powiatu kołobrzeskiego to przede wszystkim:

- zwiększenie udziału energii ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych w bilansie energetycznym powiatu do:
 - 7,5 % do roku 2010;
 - 12 % do roku 2015;
 - 14 % do roku 2020
- przeznaczenie do 2010 ok. 3800 ha użytków rolnych pod uprawę tzw. roślin energetycznych;
- modernizacja do roku 2010 istniejących konwencjonalnych systemów grzewczych o moce powyżej 500 kW na skojarzone systemy energetyczne dla których podstawowym nośnikiem energii będą paliwa pochodzące ze źródeł niekonwencjonalnych i odnawialnych.

Uwarunkowania zawarte w nowym „Prawie energetycznym” sprzyjają rozwojowi nowych źródeł energii o mocach od kilkunastu kW do kilku, a nawet kilkunastu MW, głównie wytwarzających energię na potrzeby lokalnej grupy odbiorców. Lokalne źródła energii elektrycznej i niewielkiej koncentracji mocy zainstalowanej (poniżej 1 MW) określa się jako źródła generacji rozproszonej lub źródła zdecentralizowane. Na rozwój energetyki lokalnej, opartej na odnawialnych źródłach energii, ma niewątpliwie wpływ dokonany w ostatnich latach postęp technologiczny, umożliwiający budowę stosunkowo tanich urządzeń wytwórczych o parametrach spełniających wymagania w zakresie sprawności energetycznej, niezawodności działania oraz bezpieczeństwa tych urządzeń przyczynia się do dużej efektywności ekonomicznej lokalnych źródeł energii.

Rozwój energetyki opartej o odnawialne źródła energii w powiecie kołobrzeskim zakłada się poprzez m.in.:

- budowę do 2010 roku co najmniej jednego zakładu brykietowania i peletyzacji biomasy (projekt pt.: „System produkcji paliwa stałego z wykorzystaniem biomasy oraz synergiczne wytwarzanie energii elektrycznej i cieplnej – projekt techniczno-finansowy”);
- Budowę elektrowni wiatrowych o łącznej mocy:
 - 20 MW do 2007 roku,

- 60 MW do 2012 roku,
- wykorzystanie do celów energetycznych oleju rzepakowego i spirytusu etylowego zwłaszcza jako nośnika energii dla systemów produkcyjnych energii elektrycznej i ciepłej w skojarzeniu (agregaty kogeneracyjne);
- uprawę tzw. roślin energetycznych docelowo na powierzchni około 3800 ha.

23. EDUKACJA EKOLOGICZNA

Konieczność działania na rzecz edukacji ekologicznej wynika z zapisów zawartych w ustawie „Prawo ochrony środowiska”. W art. 77 ustawy omówiono obowiązek włączenia problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju do programu nauczania we wszystkich typach szkół, jak również we wszystkich kursach, które podnoszą kwalifikacje zawodowe obywateli. Obowiązek nauczania dotyczącego edukacji ekologicznej w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych wprowadzony rozporządzeniem Ministra Edukacji

Narodowej i ustawą „Prawo ochrony środowiska” obejmuje również takie zagadnienia, jak:

- dostęp społeczeństwa do informacji o środowisku (art. 19 – 24);
- udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska (art. 31 – 39);
- postępowanie w sprawie ocen oddziaływania na środowisko (art. 40 – 70);
- ochrona środowiska w zagospodarowaniu przestrzennym i przy realizacji inwestycji (art. 71 – 76).

Zagadnienia dotyczące edukacji ekologicznej zawarte są w wielu dokumentach o randze międzynarodowej. Jednym z ważniejszych dokumentów jest „Deklaracja z Rio” i „Agenda 21”. Na konferencji Narodów Zjednoczonych „Środowisko i Rozwój”, która odbyła się w czerwcu 1992 r. w Rio de Janeiro przyjęto pięć dokumentów istotnych dla ochrony środowiska.

Z „Deklaracji z Rio” ważne są dwie zasady dotyczące udziału obywateli w sprawach dotyczących zagadnień środowiska. Są to:

Zasada 10 – Zagadnienia środowiskowe są najlepiej rozwiązywane na odpowiednim poziomie z udziałem wszystkich zainteresowanych obywateli. Każda jednostka powinna mieć zapewniony dostęp do informacji dotyczącej środowiska, w której posiadaniu jest władza publiczna. Zasada 10 obejmuje zarówno informacje dotyczące substancji niebezpiecznych, jak i działań podejmowanych w obrębie społeczności lokalnych, a także możliwości udziału obywateli w procesie podejmowania decyzji.

Zasada 23 – Ludność miejscowa i społeczności lokalne odgrywają znaczącą rolę w zarządzaniu środowiskiem i rozwojem ze względu na ich wiedzę i tradycję. Państwa powinny rozpoznawać i właściwie podtrzymywać ich tożsamość kulturową i zainteresowania oraz umożliwić im efektywny udział w osiąganiu zrównoważonego rozwoju (ekorozwoju) w skali globalnej, krajowej, regionalnej i lokalnej w podejmowaniu decyzji oraz uzyskiwaniu akceptacji społecznej dla realizowania polityki środowiskowej.

Podstawowym dokumentem, na którym powinna opierać się edukacja ekologiczna w Polsce, jest „Narodowa strategia edukacji ekologicznej”. Główne cele zawarte w tym programie, to:

- stworzenie mechanizmów pozwalających sprostać wyzwaniom związanym z wdrażaniem idei i zasad zrównoważonego rozwoju, pozwalających kształtować świadomość ekologiczną w warunkach demokratyzacji życia społecznego i wzrastającej roli komunikacji społecznej;
- zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej przez promowanie najskuteczniejszych jej form i najważniejszych treści, wskazanie sposobów optymalnej alokacji środków finansowych, uporządkowanie informacji i decyzji wykorzystując najlepsze krajowe i zagraniczne doświadczenia;
- wdrożenie zaleceń „Narodowej strategii edukacji ekologicznej” z uwzględnieniem zmian zachodzących w procesie reformowania państwa oraz integracji z Unią Europejską.

W Strategii wyróżniamy trzy sfery:

- a) Edukacja formalna - to zorganizowany system kształcenia zgodny z określonymi zasadami sformułowanymi w odpowiednich aktach prawnych. Polski system edukacji formalnej obejmuje system oświaty i szkolnictwa wyższego.
- b) Ekologiczna świadomość społeczna – jest to stan poglądów i wyobrażeń ludzi o środowisku przyrodniczym, jego antropogenicznym obciążeniu, stopniu wyeksploatowania, zagrożeniach i ochronie, w tym także stan wiedzy o sposobach i instrumentach sterowania, użytkowania i ochrony środowiska. Świadomość ta kształtowana jest przede wszystkim przez organizacje państwowe, społeczne oraz media.
- c) Szkolenia – to formy przekazywania wiedzy i umiejętności dla określonej grupy zawodowej lub społecznej, służące podnoszeniu kwalifikacji niezbędnych zarówno w życiu zawodowym, działalności społecznej, jak i dla potrzeb indywidualnych.

Zgodnie z „Narodową strategią edukacji ekologicznej” rząd powinien zapewnić wsparcie finansowe, organizacyjne i techniczne instytucjom publicznym na rzecz działań edukacyjnych realizowanych przez organizacje ekologiczne.

Ważnym jest, aby znaleźć odpowiednie środki przekazu, żeby informacja w zakresie wiedzy ekologicznej docierała do wszystkich grup społecznych i to zarówno do dzieci, jak i dorosłych. Powinna ona docierać do pracowników samorządowych, nauczycieli, do dzieci i młodzieży oraz wszystkich dorosłych mieszkańców powiatu.

Działania, jakie powinno się prowadzić na rzecz edukacji ekologicznej w powiecie kołobrzeski, to przede wszystkim:

- utworzenie w Starostwie Powiatowym i Urzędach Gmin elektronicznych baz danych o stanie środowiska w powiecie i poszczególnych gminach;
- edukacja w lokalnych mediach i Internecie;
- edukacja ekologiczna w szkole;
- organizowanie wystaw, konkursów, przedstawień, wycieczek, festynów;
- promowanie alternatywnej (rower, komunikacja zbiorowa) komunikacji w stosunku do samochodu osobowego;
- organizowania specjalistycznych szkoleń, między innymi w zakresie:
 - gospodarki wodno - ściekowej,
 - selektywnej zbiórki odpadów,
 - ochrony gruntów, wód powierzchniowych i podziemnych,
 - nawożenia i ochrony roślin,
- wydawanie broszur informacyjnych np. na temat prawidłowej gospodarki wodą itp.

Ważną rolę w prowadzeniu i koordynowaniu działań w zakresie edukacji ekologicznej będzie miało Powiatowe Centrum Edukacji Ekologicznej. Efekty, jakie powinna przynieść prowadzona akcja edukacyjno – informacyjna, to przede wszystkim:

- ograniczenie zanieczyszczenia wód,
- ograniczenie zanieczyszczenia lasów, rzek, jezior i innych zbiorników wodnych,
- ograniczenie odpadów wytwarzanych przez gospodarstwa domowe,
 - wdrażanie selektywnej zbiórki odpadów, w wyniku czego pozyskane zostaną surowce wtórne,
 - ograniczenie zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego,
 - poprawa stanu sanitarnego i estetyki w miastach i na wsi,
 - poprawa stanu zieleni na obszarze powiatu,
 - podniesienie społecznej świadomości ekologicznej.

24. ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM

Na szczeblu powiatu zarządzanie środowiskiem i programem ochrony środowiska odbywać się będzie poprzez samorząd powiatu oraz przez instytucje mu podlegające i w ścisłej współpracy z samorządami gmin. Realizację założonych celów i zadań (priorytetów) w programie można, między innymi, uzyskać poprzez:

- eksploatację instalacji i urządzeń zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska;
- przestrzeganie wymagań dotyczących ochrony środowiska;
- eksploataowanie instalacji i urządzeń w taki sposób, aby nie następowało przekroczenie standardów emisyjnych;
- modernizowanie istniejących instalacji i urządzeń w celu dostosowania ich do obowiązujących standardów;
- stosowanie technologii w nowo uruchomionych lub zmienionych w sposób istotny instalacjach i urządzeniach spełniających wymagania dotyczące ochrony środowiska;
- wdrażanie technologii bezodpadowych i mało-odpadowych;
- instalowanie urządzeń ochrony środowiska;
- stosowanie zasady zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz planów przestrzennego zagospodarowania terenu;
- kontrolowanie w zakresie gospodarczego wykorzystania środowiska;
- edukację ekologiczną;
- stałe badania z zakresu ochrony środowiska;
- informowanie oraz kształtowanie, zwłaszcza przez środki masowego, przekazu pozytywnego stosunku społeczeństwa do ochrony środowiska.

Jednym z bardzo istotnych sposobów zmniejszenia zanieczyszczeń środowiska jest upodobnienie działalności produkcyjnej człowieka do zjawisk zachodzących w przyrodzie. W przyrodzie nie istnieje zjawisko odpadów. Substancje utrzymujące przy życiu jedne organizmy pochodzą z rozpadu innych, a surowce są efektywnie wykorzystywane w tzw. obiegu zamkniętym. Takie systemy bezodpadowej gospodarki w przemyśle, poprzez współpracę pomiędzy przedsiębiorstwami, są wdrażane w krajach Unii Europejskiej i w USA. Przykładem zastosowania tzw. „ekologii przemysłowej” jest współpraca duńskich przedsiębiorstw działających w miejscowości Kalundborg. Takie zakłady, jak elektrownia, rafineria, zakłady biotechnologiczne i fabryka kwasu siarkowego współdziałają w celu zminimalizowania ilości odpadów oraz efektywniejszego wykorzystania surowców. Owa współpraca jest podobna do funkcjonujących w naturze łańcuchów pokarmowych. Stosowanie tego systemu poprawia efekty ekonomiczne przedsiębiorstw oraz w znaczący sposób może przyczynić się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do środowiska.

Do zarządzania środowiskiem służą instrumenty wynikające z przepisów obowiązującego prawa. Są to instrumenty prawne, finansowo – prawne i społeczne.

24.1. Instrumenty prawne

Jednym z podstawowych instrumentów prawnych są pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii. Zgodnie z art. 180 ustawy Prawo ochrony środowiska eksploatacja instalacji powodująca:

- wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;
- wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi;
- wytwarzanie odpadów;
- emitowanie hałasu;
- emitowanie pól elektromagnetycznych;

jest dozwolona po uzyskaniu pozwolenia, jeżeli jest ono wymagane.

Udzielanie większości pozwoleń jest w kompetencji starosty powiatowego. Udzielane mogą być także pozwolenia zintegrowane. Pozwolenia zintegrowanego wymaga instalacja, której funkcjonowanie, ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej w niej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenia poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska w całości (art. 201).

Innymi instrumentami prawnymi są:

- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- oceny oddziaływania na środowisko (projekty strategii, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystania terenu);
- raporty oddziaływania przedsięwzięcia inwestycyjnego na środowisko;
- przeglądy ekologiczne;
- decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami;
- koncesje geologiczne wydawane na rozpoznanie i eksploatację surowców mineralnych,
- pozwolenia na korzystanie ze środowiska, np. pozwolenia wodno – prawne;
- ograniczanie sposobu korzystania z nieruchomości;
- monitoring środowiska;
- stosowanie szczególnych instrumentów prawnych wobec zakładów stwarzających zagrożenia wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (art. 248 – 271).

24.2. Instrumenty finansowo - prawne

Zgodnie z art. 272 ustawy Prawo ochrony środowiska, środki finansowo – prawne ochrony środowiska stanowią w szczególności:

- opłata za korzystanie ze środowiska;
- administracyjna kara pieniężna;
- zróżnicowanie stawki podatków i innych danin publicznych służące celom ochrony środowiska.

Opłata za korzystanie ze środowiska jest ponoszona za (art. 273):

- wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi;
- pobór wód;
- składowanie odpadów.

Inne instrumenty finansowe, które pozwalają na właściwe zarządzanie środowiskiem, to:

- środki z budżetu państwa i samorządów;
- pożyczki i dotacje z funduszy ochrony środowiska,
- pożyczki i dotacje z innych funduszy działających na rzecz ochrony środowiska, np. Ekofunduszu;
- ulgi w podatkach i opłatach;
- opłaty podwyższone nakładane na użytkowników środowiska np. w przypadku braku wymaganego pozwolenia;
- administracyjne kary pieniężne, które wymierza, w drodze decyzji, wojewódzki inspektor ochrony środowiska np. za przekroczenie określonych w pozwoleniach ilości pyłów wprowadzonych do powietrza;

- odraczanie, zmniejszanie oraz umarzanie podwyższonej opłaty za korzystanie ze środowiska oraz administracyjnych kar pieniężnych, np., gdy usunięte zostały przyczyny ponoszenia opłat i kar;
- odpowiedzialność cywilna, np. gdy poprzez bezprawne oddziaływanie na środowisko spowodowane zostały szkody w tym środowisku;
- odpowiedzialność karna, np. za nieprzestrzeganie ograniczeń, nakazów lub zakazów;
- odpowiedzialność administracyjna, np. jeżeli podmiot korzystający ze środowiska negatywnie oddziałuje na to środowisko.

24.3. Instrumenty społeczne

Ogólna charakterystyka instrumentów społecznych zarządzania i kształtowania ochrony środowiska zawarta jest w art. 31 Prawa ochrony środowiska, w którym stwierdza się, że każdy ma prawo składania uwag i wniosków w postępowaniu prowadzonym z udziałem społeczeństwa. Organizacje ekologiczne, jednostki pomocnicze samorządu gminnego, samorząd pracowniczy, jednostki ochotniczych straży pożarnych oraz związki zawodowe mogą współdziałać w dziedzinie ochrony środowiska z organami administracji (art. 38).

W „Agendzie 21” zaleca się między innymi:

- zapewnienie akceptacji społecznej dla realizowania polityki środowiskowej;
- udział społeczności lokalnej w podejmowaniu decyzji.

Realizując ideę zrównoważonego rozwoju, przede wszystkim należy zwrócić uwagę na:

- umożliwienie podejmowania istotnych dla społeczności decyzji na szczeblu lokalnym, przy wspieraniu tych działań przez władze powiatu;
- umożliwienie szerszego współuczestniczenia społeczności lokalnej w zarządzaniu gminą i powiatem;
- rozszerzanie współpracy sektora publicznego i prywatnego w celu rozwoju infrastruktury związanej z ochroną środowiska.

Bardzo ważne instrumenty społeczne w zarządzaniu środowiskiem to także:

- komunikacja ze społeczeństwem;
- tworzenie partnerstwa dla zrównoważonego (ekorozwoju) powiatu;
- edukacja ekologiczna;
- monitoring społeczny.

Właściwe zarządzanie środowiskiem, przy wykorzystaniu instrumentów społecznych, wymaga możliwie jak najszerszej współpracy władz samorządowych powiatu i gmin ze społeczeństwem. Dotyczy to głównie uczestnictwa społeczeństwa w podejmowaniu kluczowych decyzji, w tym decyzji mogących mieć znaczący wpływ na środowisko przyrodnicze. Jednymi ze skuteczniejszych form komunikowania się władz samorządowych ze społeczeństwem jest prowadzenie szeroko pojętej kampanii informacyjnej oraz bezpośrednia aktywność przedstawicieli życia społecznego w budowaniu partnerstwa dla zrównoważonego rozwoju powiatu.

Partnerstwo dla zrównoważonego rozwoju to rodzaj społecznego lobby, działającego w obszarze związanym z ochroną środowiska. Władze powiatu powinny dla tego rodzaju partnerstwa pełnić rolę inicjującą, koordynującą i wdrażającą.

Działania edukacyjne realizowane mogą być w różnych formach i na różnych poziomach. Edukacja ta powinna być prowadzona w szczególności dla:

- lokalnych liderów;
- pracowników administracji samorządowej;
- nauczycieli;
- członków pozarządowych organizacji ekologicznych;

- młodzieży szkolnej;
- kadry kierowniczej i pracowników administracji zakładów produkcyjnych;
- pracowników lokalnych mediów.

Monitorowanie odczuć społecznych jest trudne do oceny i niewymierne. Podstawowymi miernikami tych odczuć są przede wszystkim badania opinii społecznej. Mogą też być prowadzone specjalistyczne badania dotyczące udziału społeczności lokalnej w działaniach w zakresie zarządzania i poprawy stanu środowiska. Jedną z metod zbierania ocen dotyczących efektów wynikających z realizacji programu mogą być spotkania organizowane w formie tzw. warsztatów, które powinny być prowadzone przez doświadczonych trenerów.

Wskaźnikami odczuć społecznych może także być:

- aktywny udział społeczności lokalnej, głównie liderów lokalnych w działaniach na rzecz ochrony środowiska;
- ilość i poziom interwencji dotyczących spraw związanych z ochroną środowiska;
- liczba i aktywność obywateli w szkoleniach edukacyjnych.

Zgodnie z art. 18 ustawy Prawo ochrony środowiska Rada Powiatu uchwala Program ochrony środowiska dla powiatu, przyjmując go na 4 lata, z tym, że przewidziane w nim działania w perspektywie obejmują kolejne 4 lata (art. 14 ust. 2). Projekt programu ochrony środowiska jest opiniowany przez Zarząd Województwa. Z wykonania Programu Zarząd powiatu sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia Sejmikowi Wojewódzkiemu. W raporcie powinien być przedstawiony stan zaawansowania z realizacji przyjętych w programie priorytetów (zadań) oraz efekty rzeczowe i efekty w postaci zmniejszenia obciążenia zanieczyszczenia środowiska na obszarze powiatu. Ponadto powinna być zawarta w nim ocena zmian zachodzących w środowisku w wyniku realizacji programu. Powinny być także określone zagrożenia w jego realizacji i ewentualne wynikające stąd zagrożenia dla środowiska przyrodniczego.

25. MONITORING ŚRODOWISKA

Jak wynika z art. 25 ustawy Prawo ochrony środowiska, źródłem informacji jest w szczególności państwowy monitoring środowiska. W punkcie 2 i 3 tegoż artykułu stwierdza się:

- Państwowy monitoring środowiska stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku.
- Państwowy monitoring środowiska wspomaga działania na rzecz ochrony środowiska poprzez systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o:
 - jakości elementów przyrodniczych, dotrzymywaniu standardów jakości środowiska określonych przepisami oraz obszarach występowania przekroczeń tych standardów;
 - występujących zmianach jakości elementów przyrodniczych i przyczynach tych zmian, w tym powiązaniach przyczynowo – skutkowych występujących pomiędzy emisjami i stanem elementów przyrodniczych.

Natomiast w art. 26 tej ustawy stwierdza się, że państwowy monitoring środowiska obejmuje, uzyskiwane na podstawie badań monitoringowych, informacje w zakresie:

- jakości powietrza;
- jakości wód śródlądowych powierzchniowych i podziemnych oraz morskich wód wewnętrznych i wód morza terytorialnego;
- jakości gleby i ziemi;
- hałasu;
- promieniowania jonizującego i pól elektromagnetycznych;
- stanu zasobów środowiska, w tym lasów;
- rodzajów i ilości substancji lub energii wprowadzanych do powietrza, wód, gleby i ziemi;
- wytwarzania i gospodarowania odpadami.

Starosta prowadzi następujące dostępne bazy danych:

- okresowe badania gleb (art. 109 ust. 2);
- aktualizowany coroczny rejestr, zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi z wyszczególnieniem obszarów, na których obowiązek rekultywacji obciąża starostę (art. 110);
- co 5 lat mapy akustyczne, obowiązkowo dla terenów określonych w art. 117 oraz innych terenów określonych w „Powiatowym programie ochrony środowiska”.

Monitoring środowiska prowadzony jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie. Obowiązek monitoringu środowiska dla jego poszczególnych sfer wynika również ze szczegółowych ustaw oraz rozporządzeń.

Wody opadowe zawierają często kwasotwórcze związki siarki i azotu, związki biogenne i metale ciężkie, co powoduje degradację środowiska naturalnego, a zwłaszcza gleby.

Monitoring wód powierzchniowych jest jednym z podstawowych kierunków działalności WIOŚ. Jakość wód w rzekach badana jest na podstawie jednolitego dla całego kraju programu Państwowego Monitoringu Środowiska.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska badaniami objęte są również zbiorniki wodne o powierzchni powyżej 100 ha. Badania wykonywane są co roku w okresie wegetacji roślin (od kwietnia do listopada).

Jakość wód podziemnych jest kontrolowana w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Państwowy Instytut Geologiczny. W prowadzonych badaniach oznaczane są fizykochemiczne wskaźniki jakości wód.

Ponad 1000 wodociągów w województwie zachodniopomorskim jest objętych nadzorem Inspekcji Sanitarnej.

Zorganizowany monitoring gospodarki odpadami, głównie odpadami niebezpiecznymi, jest prowadzony przez Zespół Monitoringu Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska.

Monitoring hałasu prowadzi się na podstawie pomiarów jego poziomu w określonym środowisku. Podstawowymi kryteriami oceny hałasu w środowisku są poziomy dopuszczalne na danym terenie. Poziomy te są określone w rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1998 r.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska nie prowadzi obecnie monitoringu promieniowania elektromagnetycznego.

W ustawie Prawo ochrony środowiska (art. 122) zapisano, że minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi w drodze rozporządzenia dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposoby sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

26. SZACUNKOWE KOSZTY REALIZACJI „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU W LATACH 2004-2007”

Szacunek kosztów związanych z planowaną realizacją programu ochrony środowiska przeprowadzono na podstawie dostępnych dokumentów planistycznych oraz analizy:

- poniesionych nakładów inwestycyjnych na ochronę środowiska w latach ubiegłych,
- gminnych planów inwestycyjnych,
- strategii rozwoju gmin.

W szacunku kosztów realizacji programu nie uwzględniono nakładów na zadania o charakterze ponadgminnych i ponadpowiatowym, m.in. takie jak inwestycje komunikacyjne czy inwestycje przeciwpowodziowe.

Szacunkowe koszty realizacji programu w latach 2004-2007 przedstawiono w tabeli nr 8 – plan działań.

Tabela nr 8:

Plan działań.

Lp.	Nazwa działania	Okres realizacji	Szacunkowy koszt w tys. złotych	Jednostki i podmioty realizujące	Źródła finansowania
1.	Utworzenie powiatowego systemu gromadzenia i upowszechniania informacji o środowisku	2004– 2006	350	Starostwo Powiatowe	WFOŚiGW PFOŚiGW, środki budżetowe, Fundusze UE, Fundacje
2.	Likwidacja mogilników na terenie gminy Rymań	2004-2006	1700	Wojewoda Samorządy terytorialne	NFOŚiGW, WFOŚiGW,
3.	Działania rekultywacyjne na terenie byłej bazy stacjonowania wojsk radzieckich w Bagiczu	2004-2006	3200	Wojewoda Samorządy terytorialne	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Budżet państwa
4.	Utworzenie Powiatowego Centrum Edukacji Ekologicznej	2004– 2007	220	Starostwo Powiatowe	WFOŚiGW PFOŚiGW, środki budżetowe, Fundusze UE, Fundacje
5.	Opracowanie bilansu (potrzeb) w zakresie zaopatrzenia w wodę pitną oraz dla celów przemysłowych i rolnych	2004– 2006	70	--II--	--II--
6.	Przeprowadzenie na terenie powiatu inwentaryzacji źródeł emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych	2004– 2006	60	--II--	--II--
7.	Przeprowadzenie na obszarze powiatu badań i oceny w zakresie promieniowania elektromagnetycznego	2004-2006	90	WIOŚ, Starostwo Powiatowe	--II--

8.	Przeprowadzenie pomiarów i opracowanie map akustycznych następujących obszarów:	2004-2006	120	Zarządcy	--II--
	• Wzdłuż odcinka drogi krajowej nr 11, przebiegającego przez teren powiatu;				
	• Wzdłuż odcinka drogi krajowej nr 6, przebiegającego przez teren powiatu				
	• Wzdłuż odcinków linii kolejowych przebiegających przez teren powiatu: Koszalin – Kołobrzeg; Białogard – Kołobrzeg, Trzebiatów – Kołobrzeg.				
9.	Utworzenie Powiatowego Ośrodka Analizy Danych i Ostrzegania	2004-2005	50	Starostwo Powiatowe	Środki budżetowe
10.	Opracowanie inwentaryzacji przyrody w powiecie kołobrzeskim	2004-2005	160	Urząd Wojewódzki Starostwo Powiatowe	--II--
11.	Powołanie Powiatowej Rady ochrony Przyrody	2004-2005	60	Starostwo Powiatowe	
12.	Opracowanie programu (studium wykonalności) zagospodarowania odpadów organicznych, kompostów i osadów ściekowych w celach energetycznych i jako nawóz	2004-2005	45	Starostwo Powiatowe	Środki budżetowe WFOŚ i GW PFOŚ i GW
13.	Opracowanie programu (studium wykonalności) gospodarczego wykorzystania zasobów naturalnych (żwir, piaski, torf), jako istotnego działania mającego wpływ na ograniczenie bezrobocia w powiecie	2004-2006	60	Starostwo Powiatowe	Środki budżetowe WFOŚ i GW PFOŚ i GW
Działania w gminach					
14.	Opracowanie gminnego Programu Ochrony Środowiska	2004	35**	Urząd Gminy	--II--
15.	Opracowanie gminnego Planu Gospodarki Odpadami	2004	30**	--II--	--II--
16.	Opracowanie Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa z uwzględnieniem emisji	2004	50**	--II--	WFŚiGW PFOŚiGW, środki budżetowe, Fundusze UE, Fundacje

17.	Realizacja ważniejszych zadań inwestycyjnych mających istotny wpływ na środowisko:				
	Przebudowa drogi krajowej nr 6 do parametrów drogi ekspresowej	po 2013***		GDDKiA	Środki budżetowe fundusze UE i inne
	Budowa bezkolizyjnego skrzyżowania dróg krajowej nr 6 i wojewódzkiej nr 162	po 2013		GDDKiA WZD	Środki budżetowe fundusze UE i inne
	Przebudowa drogi krajowej nr 11	po 2013		GDDKiA	Środki budżetowe fundusze UE i inne
	Przebudowa drogi nr 162 do szerokości 6 km na odcinku 18,5 km od Kołobrzegu	2004-2007	7,5 mln	ZZDW	Środki budżetowe fundusze UE i inne
	Obejście Gościna o długości 4 km	2005-2007	10 mln	ZZDW	Środki budżetowe fundusze UE i inne
	Przebudowa dróg:			ZDP	Środki budżetowe
	Kukinia-Dygowo nr 02752	2004-2006	4378	ZDP	Środki budżetowe
	Włoszibórz-Wrzosowo nr 02872	2004-2007	7520	ZDP	Środki budżetowe
	Bardy-Pobłocie Wlkp. nr 02752	2005-2007	4246	ZDP	Środki budżetowe
	Głowaczewo-Karcino nr 02532	2004-2005	4209	ZDP	Środki budżetowe
	Rozcięcino-Rzesznikowo nr 02592	2005-2008	22376	ZDP	Środki budżetowe
	Ząbrowo-Charzyno nr 02672	2007	4541	ZDP	Środki budżetowe
	Dębogard-Ząbrowo nr 02682	2007	5230	ZDP	Środki budżetowe
	Błotnica-Byszewo nr 02662	2008-2012	5100	ZDP	Środki budżetowe
	Byszewo-Starnin nr 02582	2008-2012	14589	ZDP	Środki budżetowe
	Głęb-Gościno nr 02572	2008-2015	15095	ZDP	Środki budżetowe
	Grąd-Starnin nr 01332	2008-2015	1772	ZDP	Środki budżetowe
	Gościno-Pobłocie Małe nr 02502	2009-2010	5374	ZDP	Środki budżetowe
18.	Remont mostu w Kłopotowie na drogi nr 02872	2008	1300	ZDP	Środki budżetowe

19.	Budowa kanalizacji sanitarnej we wsiach:			Samorządy gminne	WFŚiGW PFOŚiGW, środki budżetowe, fundusze UE, Fundacje
	Karcino, Głowaczewo, Sarbia, Stary Borek, Nowy Borek, Nowogardek-Drzonowo	2004-2007	3000		
	Bagicz		800		
	Czernin, Stramniczka, Stojkowo, Dębogard, Świelubie		3500		
	Dębica, Leszczyn, Rzesznikowo, Czartkowo, Skrzydłowo		4000		
	Lubkowice, Mołtowo, Myślino		3000		
	Białokury, Charzyno, Izdebno, Morowo, Niemierze, Nieżyn, Unieradz		600		
20.	Przebudowa składowiska odpadów w Kukince <ul style="list-style-type: none"> • Uszczelnienie dna niecki • Montaż linii do segregacji i przerobu odpadów 	2004-2006	3500	Urząd Gminy	--II--
21.	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Grzybowie	2004-2007*	16000	MWiK Kołobrzeg	--II--
22.	Rekultywacja lagun w Korzyścienku ze zgromadzonym nadmiarem osadu biologicznego z oczyszczalni ścieków w Grzybowie	2004-2007	300	Urząd Gminy MWiK Kołobrzeg	środki budżetowe środki pomocowe
23.	Renowacja metodą bezwykopowa sieci kanalizacji sanitarnej w centrum miasta	2004-2006	1500	MWiK Kołobrzeg	WFŚiGW PFOŚiGW, środki budżetowe, fundusze UE, Fundacje
24.	Likwidacja przejścia rurociągów ciepłowniczych na estakadzie nad torami kolejowymi	2004-2006	1500	MEC Kołobrzeg	MEC Kołobrzeg
25.	Budowa systemu energetycznego wykorzystania osadów pościekowych w celu własnej produkcji energii elektrycznej i ciepłej	2006-2007*	20000	MWiK Kołobrzeg	WFOŚiGW PFOŚiGW, środki budżetowe, fundusze UE, partnerstwo publiczne- prywatne
26.	Utworzenie Gminnego Punktu Zbierania Odpadów niebezpiecznych	2004-2006	70**	Samorządy gmina	WFOŚiGW PFOŚiGW środki budżetowe
27.	Modernizacja systemu ogrzewania w szkołach i innych obiektach użyteczności publicznej w oparciu o odnawialne nośniki energii	2004-2007	3000	Samorządy gmina	--II--

* zakończenie realizacji zadań może nastąpić do 2010 roku

** średnio na jedną gminę

*** po wykonaniu Studium Dostosowania Dróg Krajowych Nr 6 i Nr 11 do parametrów drogi ekspresowej

27. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA GMINNYH PROGRAMÓW ŚRODOWISKA

Jedną z wytycznych zawartych w „Programie ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego” (pkt. 9: Wytyczne do sporządzania powiatowych programów ochrony środowiska) jest to, że program powiatowy powinien zawierać szczegółowe wskazania do sporządzania programów gminnych.

W gminnych programach ochrony środowiska, podobnie jak w wojewódzkich i powiatowych, należy uwzględnić wymagania określone w polityce ekologicznej państwa. Nowa ustawa Prawo ochrony środowiska szczegółowo opisuje, co należy rozumieć pod pojęciem „Polityka ekologiczna państwa”. Zgodnie z art. 13 tej ustawy, ma ona na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska. W związku z tym w gminnych programach należy w szczególności określić:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym:
- mechanizmy prawno-ekonomiczne,
- środki finansowe.

Szczegółowe określenie problemów związanych z zanieczyszczeniem środowiska i jego ochroną jest możliwe w poszczególnych gminach. Dlatego też gminne programy ochrony środowiska powinny się charakteryzować dużą szczegółowością zagadnień w tym zakresie. Podstawowe elementy zrównoważonego rozwoju środowiska na szczeblu gminy, to:

Jakość środowiska, która musi uwzględniać jego poprawę, a przynajmniej nie pogorszenie:

- jakości powietrza atmosferycznego,
- jakości wód,
- klimatu akustycznego,
- stanu flory i fauny, a zwłaszcza zieleni towarzyszącej osadnictwu,
- jakości gleb.

Stan zdrowia społeczeństwa, który powinien ulec poprawie, a przynajmniej nie pogorszeniu, m.in. poprzez:

- działalność profilaktyczną,
- działalność leczniczą,
- poprawę jakości środowiska.
- Ochrona konserwatorska wartości przyrodniczych w ramach:
- przestrzennych form ochrony,
- gatunkowej ochrony roślin i zwierząt,
- ochrony indywidualnej.

Racjonalna gospodarka zasobami, a więc:

- energią,
- wodą,
- przestrzenią,
- surowcami.

Proekologiczne kierunki rozwoju gminy, m.in. poprzez:

- rozwijanie funkcji i wyznaczanie obszarów funkcjonalno - przestrzennych zgodnych z możliwościami środowiska,

- kształtowanie struktury obszarów funkcjonalno – przestrzennych w zgodzie z istniejącymi ekosystemami i innymi uwarunkowaniami ekologicznymi,
- rozwijanie działalności gospodarczej najmniej uciążliwej dla środowiska.

Proponuje się, aby przebieg prac nad opracowywaniem gminnych programów ochrony środowiska przebiegał następująco:

Etap I – inwentaryzacja programowo – przestrzenna,

Etap II – diagnoza stanu istniejącego i określenie głównych problemów ekologicznych,

Etap III – określenie celów i priorytetów,

Etap IV – oszacowanie kosztów realizacji programu i opracowanie harmonogramu,

Etap V – określenie zasad monitoringu i opracowanie ostatecznej wersji programu.

Diagnoza stanu istniejącego powinna obejmować:

- ocenę środowiska przyrodniczego, w tym:
 - geologię i zasoby surowcowe,
 - gleby,
 - zasoby wodne,
 - stan środowiska (gospodarka odpadami wody, w tym wody podziemne, powietrze, hałas, odory, pole elektromagnetyczne, gleby),
 - stan flory i fauny,
 - system terenów chronionych.
 - system ochrony konserwatorskiej,
- ocenę infrastruktury technicznej związanej z ochroną środowiska, w tym m.in.:
 - system zaopatrzenia w wodę, system kanalizacji i oczyszczania ścieków,
 - system ciepłownictwa,
 - system zaopatrzenia w energię i gaz,
 - system gromadzenia i neutralizacji odpadów.

Przykładowy zakres opracowania ostatecznej wersji programu, to:

- Wprowadzenie
- Inwentaryzacja zasobów i składników przyrody
- Stan środowiska w gminie
- Inwentaryzacja zagrożeń i tendencji do przeobrażeń środowiska przyrodniczego
- Proponowane kierunki działań dla ograniczenia uciążliwości dla środowiska (cele i priorytety)
- Rozwój odnawialnych źródeł energii
- Podstawowe obowiązki podmiotów korzystających ze środowiska
- Edukacja ekologiczna
- Zarządzanie środowiskiem
- Monitoring
- Finansowanie i koszty realizacji programu oraz harmonogram działań.

Gminne programy ochrony środowiska powinny także uwzględniać, (jeżeli takie opracowania gmina posiada):

- strategię rozwoju,
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- waloryzację przyrodniczą gminy,
- plany zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa płynne,
- programy gospodarki wodno-ściekowej,
- plany gospodarki odpadami,

- przeglądy ekologiczne,
- raporty oddziaływania przedsięwzięć inwestycyjnych na środowiska,
- wieloletnie plany inwestycyjne,
- inne opracowania i materiały związane z problematyką zrównoważonego rozwoju gminy.

W przypadku gmin powiatu kołobrzесьkiego w gminnych programach ochrony środowiska należy szczególnie zwrócić uwagę na takie zagadnienia jak:

- Ochrona wybrzeża morskiego – w „Programach”
 - miasta Kołobrzeg,
 - gminy Kołobrzeg,
 - gminy Ustronie Morskie.
- Ochrona wód rzeki Parsęty – w „Programach”
 - gminy Gościno,
 - gminy Dygowo,
 - gminy Kołobrzeg,
 - miasta Kołobrzeg.
- Przywracanie jakości wód powierzchniowych i podziemnych głównie poprzez zapobieganie zanieczyszczeniom u „źródła” ich powstawania – w programach wszystkich gmin
- Retencjonowanie wód, wyrównywanie przepływów i ochrona przeciwpowodziowa oraz racjonalizacja gospodarowania spływami opadowymi w celu ograniczenia szybkiego ich odprowadzania do wód otwartych, co powinno sprzyjać ochronie ekosystemów – w „Programach” wszystkich gmin
- Odtworzenie urządzeń – melioracyjnych na terenach zlewni rzeki Parsęty – zwłaszcza w „Programach” gmin:
 - Gościno,
 - Dygowo,
 - Kołobrzeg.
- Sanitacja gmin poprzez ochronę ujęć wodnych, zaopatrzenie w wody i rozwiązanie gospodarki ściekowej w taki sposób, aby do roku 2012 systemem tym objęte było co najmniej 95% mieszkańców - w „Programach” wszystkich gmin
- Selektywna zbiórka odpadów – w „Programach” wszystkich gmin ze szczególnym uwzględnieniem gmin nadmorskich
- Określenie ostatecznej wersji wykorzystania i zagospodarowania składowiska odpadów w Kukince, gmina Ustronie Morskie
- Zalesianie użytków rolnych – szczególnie w „Programach” gminach; Rymań, Siemyśl, Dygowo
- Zagospodarowanie użytków rolnych nie wykorzystanych rolniczo, m.in. poprzez;
 - uprawę roślin z przeznaczeniem na cele energetyczne,
 - rolnictwo ekologiczne,
 - rolnictwo zintegrowane,
 - szczególnie w „Programach” gmin; Rymań, Dygowo, Siemyśl, Kołobrzeg.
- Wykorzystania odnawialnych źródeł energii, m.in. takich jak energia geotermalna czy energia otoczenia wodnego (pompy ciepłe) dla potrzeb miasta Kołobrzeg

28. LITERATURA

Akty prawne

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627);
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz.U. Nr 62, poz. 628);
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 100, poz. 1085);
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. Nr 115, poz. 1229);
- Ustawa z dnia 23 listopada 2002 r. o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska i ustawy - Prawo wodne (Dz.U. Nr 233, poz. 1957);
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu porządku i czystości w gminach (Dz.U. Nr 132, poz. 622);
- Dyrektywa Rady 75/442/EWG z dnia 15 lipca 1975 r. w sprawie odpadów ze zmianami (tzw. dyrektywa ramowa);
- Decyzja Komisji 94/3/WE z dnia 20 grudnia 1993 r. ustanawiająca listę odpadów;
- Ustawa z dnia 4 lutego 1994, Prawo geologiczne i górnicze wg stanu prawnego na 1 stycznia 2002 r. (Dz. U. Nr 100, poz. 1190).
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. Nr 16, poz. 78).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2002 r. w sprawie sposobu udostępniania informacji o środowisku. (Dz.U. Nr 176, poz. 1453).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lutego 2001 r. w sprawie stawek opłat za udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie. (Dz.U. Nr 16, poz. 183).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 grudnia 2001 r. w sprawie złóż wód podziemnych zaliczonych do solanek, wód leczniczych i termalnych oraz innych złóż kopali leczniczych, a także zaliczenia kopalni pospolitych z określonych złóż lub jednostek geologicznych do kopalni podstawowych (Dz.U. Nr 156, poz. 1815).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 19 grudnia 2001 r. w sprawie projektów prac geologicznych (Dz.U. Nr 153, poz. 1777).
- Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 marca 1997 r. w sprawie badań statystycznych dotyczących ochrony środowiska, gospodarki wodnej i geologii (M.P. Nr 25, poz. 242).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie rejestru obszarów górniczych. (Dz.U. Nr 148, poz. 1660).
- Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2002 r. w sprawie wysokości stawek opłat za korzystanie ze środowiska na rok 2003. (M.P. Nr 49, poz. 715).
- Rezolucja Sejmu Rzeczypospolitej z dnia 8 lipca 1999 r. w sprawie wzrostu wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (M.P. Nr 25, poz. 365).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. (Dz.U. Nr 230, poz. 1934);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych, albo środowiska jako całości (Dz.U. Nr 122, poz. 1055);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 maja 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła (Dz.U. Nr 104, poz. 971);
- Ustawa z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 114, poz. 492);

- Ustawa z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. z 2001 r., Nr 3, poz. 21);
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz.U. Nr 54, poz. 348);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz.U. Nr 61, poz. 549);
- Ustawa z dnia 26 lipca 2000 r. o nawozach i nawożeniu (Dz.U. Nr 89, poz. 991);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz.U. Nr 241, poz. 2093);
- Ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia (Dz.U. Nr 73, poz. 764);
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. Nr 101, poz. 444);
- Ustawa z dnia 11 grudnia 1997 r. zmieniająca ustawę o zmianie ustawy o lasach oraz o zmianie niektórych ustaw i ustawę o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. Nr 160, poz. 1079);

Dokumenty i opracowania:

- Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wg stanu na 31 XII 2001 r. PIG, Warszawa 2002r.;
- Głowaciński Z. (red.), Polska czerwona księga zwierząt, PWRiL, Warszawa, 1992;
- II Polityka ekologiczna państwa przyjęta przez Radę Ministrów RP 01.08.2002 r., Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010, Polityka ekologiczna państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010;
- Karl i Klaus R. Imhoff, Kanalizacja miast i oczyszczanie ścieków, poradnik;
- Kleczkowski A. S., Mapa obszarów głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony, Instytut Hydrologii i Geologii Inż., AGH Kraków, 1990;
- Kodeks dobrej praktyki rolniczej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2002;
- Kondracki J., Geografia fizyczna Polski, PWN Warszawa, 1980;
- Maciak F., Ochrona i rekultywacja środowiska, Wydawnictwo SGGW, 1999;
- Materiały konferencyjne: „Odnawialne źródła energii u progu XXI wieku”, Warszawa 10-11 grudnia 2001 r., Organizator: Europejskie Centrum Energii Odnawialnej, Instytut Budownictwa, Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa, World Renewable Energy Network;
- Materiały konferencyjne: „Rozwój obszarów chronionych w kontekście wymogów wynikających z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej” Ekspert-SITR Koszalin, Arłamów, 2002 r.;
- Materiały szkoleniowe: „Odnawialne źródła energii”, Ekspert-SITR, Koszalin 2003 r.;
- Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej, Warszawa, 1999 r.;
- Nowe regulacje prawne ochrony środowiska w Polsce dostosowane do wymagań Unii Europejskiej, Centrum Prawa Ekologicznego, Wrocław 2001 r.;
- Ochrona środowiska przyrodniczego i zasobów mineralnych, red. A. Paulo, CPPGSMiE PAN, Kraków 1995 r.;
- Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym - projekt, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2002r
- Zarzycki K., Wojewoda W., Heinrich Z. (red.), Lista roślin zagrożonych w Polsce, Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, Kraków 1992 r.;
- Żukowski W., Jackowiak B. (red.), Ginące i zagrożone rośliny naczyniowe Pomorza Zachodniego i Wielkopolski, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 1995 r.;

- Strategia rozwoju energetyki odnawialnej, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, wrzesień 2000 r.;
- Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim w roku 2001 r., WIOŚ, Szczecin 2002 r.;
- Raport o stanie środowiska w województwie zachodniopomorskim w roku 2000 r., WIOŚ, Szczecin 2001 r.;
- Plan Gospodarki Odpadami w Województwie Zachodniopomorskim, Szczecin, czerwiec 2003 r.
- Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin, październik 2002 r.;
- Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015, Szczecin 2000 r.;
- Harmonizacja polskiego prawa ochrony środowiska ze standardami europejskimi, Dyrektywa azotanowa, RCDRRiOW, Przysiek 2001 r.

29. WYKAZ TABEL

- Tabela nr 1: Pomniki przyrody objęte ochroną na terenie powiatu Kołobrzeg.
- Tabela nr 2: Dopuszczalne wartości stężeń substancji zanieczyszczających w powietrzu dla obszarów ochrony uzdrowiskowej.
- Tabela nr 3: Oczyszczalnie jako największe punkty zrzutów ścieków (powyżej 100 m³/dobę) w powiecie kołobrzesckim.
- Tabela nr 4: Jakość wód rzek Parsęty, Pysznicy i Gościnki w przekrojach monitoringu krajowego w 2001 r.
- Tabela nr 5: Jakość wód w latach 1997-2001.
- Tabela nr 6: Jakość wód gruntowych w latach 1997-2001.
- Tabela nr 7: Badania hałasu drogowego w wybranych punktach na terenie powiatu kołobrzesckiego.
- Tabela nr 8: Plan działań.

30. WYKAZ RYSUNKÓW

Rysunek nr 1: Wartości stężeń średniorocznych SO₂, w Kołobrzegu w latach 1997-2001.

Rysunek nr 2: Wartości stężeń średniorocznych NO₂, w Kołobrzegu w latach 1997-2001.

Rysunek nr 3: Zawartość fosforu ogólnego w rzece Parsęcie w przekroju Bardy w latach 1995-2000.

Rysunek nr 4: Zmiany stanu sanitarnego Parsęty w przekroju Bardy w latach 1995-2001.

Rysunek nr 5: Zawartość azotu azotynowego w Parsęcie w latach 1997 i 2001.

Rysunek nr 6: Zawartość fosforu ogólnego w Parsęcie w latach 1997 i 2001.

Rysunek nr 7: Stopień skażenia bakteriologicznego w Parsęcie w latach 1997 i 2001.

31. INDEKS SKRÓTÓW

GFOŚiGW – Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej / PFOŚiGW – Powiatowy.....
GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych
KDPR – Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej
LP – Lasy Państwowe
MOSZNiL – Ministerstwo Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
PIG – Państwowy Instytut Geologiczny
POŚWZ – Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego
PZPWZ – „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego”
RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
UE – Unia Europejska
UR – Użytki Rolne
WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WSSE – Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
ZZMiUW – Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

32. SŁOWNICZEK

Acquis communautaire – dostosowanie unormowań prawnych i organizacyjnych

Antropofity – rośliny, których rozwój związany jest z działalnością człowieka.

Biocenoza – zespół populacji różnych gatunków zwierząt i roślin żyjący w określonym środowisku - biotypie, podlegający jego czynnikom i powiązany ze sobą zależnościami pokoleniowymi oraz konkurencją biologiczną wewnątrzgatunkową i międzygatunkową.

Biotop – środowisko życia organizmów zwierzęcych i roślinnych odznaczające się swoistym zespołem czynników ekologicznych na danym terenie.

BZT (Biochemiczne zapotrzebowanie tlenu) – jest jednym z najważniejszych (podstawowych) wskaźników zanieczyszczenia ścieków substancjami organicznymi. Ilość substancji organicznych jest określana na podstawie ilości zużywanego przez mikroorganizmy tlenu potrzebnego do jej redukcji w określonym czasie. Zapotrzebowanie (zużycie) na tlen określa się w standardowej analizie w umownym okresie 5 dni i temperaturze 20°C. Otrzymaną wartość określa się więc symbolem BZT₅. BZT odzwierciedla przebieg procesów biochemicznych, na który między innymi wpływają: ilość i rodzaj substancji organicznej, ilość flory bakteryjnej w ściekach, temperatura, odczyn, mieszanie ścieków. Stężenie podstawowych zanieczyszczeń ścieków bytowo-gospodarczych powstających na wsi wynosi: BZT₅=350-500 g/m³.

ChZT (Chemiczne zapotrzebowanie tlenu) – oznacza ilość tlenu, jaką zużywa się na utlenianie związków organicznych oznaczonego w reakcji chemicznej z dwuchromianem potasu lub nadmanganianem. Oznaczenia te są uzupełnieniem BTZ₅.

dB – to jednostka oceny hałasu. Zero dB oznacza próg słyszenia, a 130 dB to granica bólu.

Defosfatacja – to biologiczny proces oczyszczania ścieków często wspomagany chemicznie, w którym zachodzi redukcja związków fosforu.

Denitryfikacja – to biologiczny proces, w którym następuje redukcja związków chemicznych zwanych azotanami.

Ekosystem – fragment przyrody (np. jezioro) stanowiący funkcjonalną całość, w której zachodzi wymiana między jej częścią żywą-biocenozą, a nieżywą-biotopem.

Emisja – rozumie się przez to wprowadzenie bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, gleby lub ziemi:

- substancje,
- energie, takie jak ciepło, hałas, vibracje lub pola elektromagnetyczne.

Energia geotermalna – jest to energia powstająca we wnętrzu ziemi. Zgromadzona ona jest w skałach i wodach podziemnych.

Obszary odlogowane – użytki rolne (grunty rolne oraz użytki zielone-łąki i pastwiska) okresowo nie uprawiane.

Eutrofizacja – rozumie się przez to wzbogacanie wody biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód.

Geowłóknina – wykonana jest z materiałów umożliwiających przenikanie wody. Jest używana głównie do umacniania skarp składowisk odpadów w celu ochrony geomembrany przed uszkodzeniem.

Gospodarowanie odpadami – to zbieranie, transport, odzysk i unieszkodliwienie odpadów, w tym również nadzór nad takimi działaniami oraz nad miejscami unieszkodliwiania odpadów.

Hałas – rozumie się przez to dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz.

Jakość wód podziemnych – jest klasyfikowana następująco: klasa I a – wysokiej jakości, II – średniej jakości, III – niskiej jakości.

Jakość wód powierzchniowych płynących - ocenia się na podstawie wybranych parametrów jakości z normami; oznacza się klasami I-II. Wody, których parametry są wyższe od dopuszczalnych dla III klasy czystości określa się jako pozaklasowe, nie odpowiadające normom (non).

Jakość wód powierzchniowych stojących (jeziora) - jest określana jako odpowiednik jednej z trzech klas czystości: I – wody czyste, II – nieznacznie zanieczyszczone i zanieczyszczone, III – silnie zanieczyszczone. Wody jezior nie spełniające kryteriów dla klasy III są określane jako pozaklasowe (PK).

Kompostownia – zakład przerobu odpadów komunalnych pochodzenia biologicznego na kompost; ze względu na charakter i czystość dostarczonych materiałów do procesu i sposób wykorzystania kompostu, jak również warunki lokalizacyjne stosuje się różny stopień wyposażenia w środki techniczne; kompostowanie może przebiegać w komorach zamkniętych (bioreaktory), w warunkach naturalnych (kompostowanie przyzmore) lub w układzie mieszanym (komory i przyzmy).

Miano Coli – to miara stopnia skażenia wód bakteriami zawartymi w ściekach komunalnych.

Mogilnik – jest zbiornik przeważnie betonowy, służący do składowania przeterminowanych środków ochrony roślin oraz innych odpadów niebezpiecznych.

Geomembrana – jest to folia o określonych parametrach, służąca przede wszystkim do uszczelniania dna i skarp składowisk odpadów. Jest ona wykonana z odpowiedniej jakości tworzyw sztucznych.

Monitoring środowiska – to system pomiarów, analiz i ocen stopnia jego zanieczyszczenia oraz czynników wpływających na jego jakość.

Mszar – torfowisko wysokie, które powstaje w bezodpływowych zagłębieniach, zależne są wyłącznie od wód opadowych (silnie kwaśne).

NDS – najwyższe dopuszczalne stężenie substancji zanieczyszczających powietrze, które określa się na podstawie przeprowadzonych pomiarów i przyrównania otrzymanych wartości do obowiązujących norm.

Obszary chronionego krajobrazu – obejmują wyróżniające się krajobrazowo tereny o różnych typach ekosystemu, a ich zagospodarowanie powinno zapewniać stan równowagi ekologicznej.

Ochrona środowiska- rozumie się przez to podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiających zachowanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na:

- racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom,
- przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego

Odbiornik – to środowisko wodne lub gruntowe, do którego odprowadza się ścieki. Środowisko wodne, to wody płynące (rzeki, strumienie, rowy melioracyjne), wody powierzchniowe (stawy, jeziora, morza) i wody gruntowe. Środowisko gruntowe to przede wszystkim górna warstwa gleby o głębokości nie przekraczającej 3 m.

Odpady – oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii, których posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia jest zobowiązany.

Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Odpady pirolityczne – są to odpady powstające po termicznej (pirolitycznej) przeróbce materiałów różnego rodzaju i termicznego unieszkodliwiania odpadów. Odpady te nazywane są żużlem lub koksikiem.

Odzysk – to wszelkie działania nie stwarzające zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części.

Określenie ilości ścieków – w powiązaniu z ich charakterystyką jakościową stanowi podstawę dla wyboru systemu ich oczyszczania i prac projektowych. Najczęściej stosowaną jednostką określającą ilość powstających ścieków jest średnia dobowa – $Q_{dśr}$, wyrażana najczęściej w m^3/d . Przepływ maksymalny ($Q_{h\ max}$) zależy od średniej dobowej ilości ścieków i nierównomierności ich dopływu.

Parki krajobrazowe – to obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe.

Parki Narodowe – to obszary chronione wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi. Działania prowadzone na terenie parku podporządkowane są celem dotyczącym ochrony przyrody.

pH – to odczyn gleb. Gleby o odczynie pH – 7,0 określa się jako obojętne, powyżej pH – 7,0 jako zasadowe, a poniżej jako kwaśne.

Piroliza – jest to zespół procesów fizyko-chemicznych, które należy zainicjować, aby uzyskać efekt w postaci termicznego rozkładu materiału stałego, ciekłego lub gazowego, w odpowiednich temperaturach – w przedziale 300-1000 °C – bez dostępu tlenu.

Pomniki przyrody – pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno - pamiątkowej i krajobrazowej odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, w szczególności sędziwe i okazałe drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe, jaskinie.

Powierzchnia ziemi – rozumie się przez to naturalne ukształtowanie terenu, glebę oraz znajdującą się pod nią ziemię do głębokości oddziaływania człowieka, z tym że pojęcie „gleba” oznacza górną warstwę litosfery, złożoną z części mineralnych, materii organicznej, wody, powietrza i organizmów, obejmującą wierzchnią warstwę gleby i podglebie.

Poziom substancji w powietrzu – rozumie się przez to stężenie substancji w powietrzu w odniesieniu do ustalonego czasu lub opad takiej substancji w odniesieniu do ustalonego czasu i powierzchni.

Pył zawieszony PM10 – to stężenie pyłu w powietrzu o średnicy ziaren do 10 μm (mikrometr).

Recykling – to taki, który polega na powtórny przetwarzaniu substancji lub materiałów zawartych w odpadach w procesie produkcyjnym w celu uzyskania substancji lub materiału o przeznaczeniu pierwotnym lub o innym przeznaczeniu, w tym też recykling organiczny, z wyjątkiem odzysku energii.

Rezerwaty przyrody – to obszary obejmujące zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej, mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturowych oraz krajobrazowych.

Rodzaje ścieków – rozróżnia się w zależności od pochodzenia:

- ścieki bytowo-gospodarcze – związane bezpośrednio z życiem człowieka,
- ścieki przemysłowe – powstające w wyniku procesów produkcyjnych w zakładach przemysłowych,
- wody przypadkowe oraz infiltracyjne dopływające do kanalizacji i oczyszczalni przez nieszczelności,
- ścieki deszczowe (opadowe) – spływające podczas opadów głównie z ulic, placów i dachów.

Równowaga przyrodnicza – jest to taki stan, w którym na określonym obszarze istnieje równowaga we wzajemnym oddziaływaniu: człowieka, składników przyrody żywej i układu warunków siedliskowych tworzonych przez składniki przyrody nieożywionej.

Sieć – przewody wodociągowe lub kanalizacyjne wraz z uzbrojeniem i urządzeniami, którymi dostarczana jest woda lub którymi odprowadzane są ścieki, będące w posiadaniu przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego.

Skład ścieków – podobnie jak ich ilość, wykazuje duże wahania w ciągu doby, miesiąca i całego roku. Podstawowe parametry fizyko-chemiczne określające jakość ścieków, to: temperatura, odczyn (pH), BZT, CHZT, zawiesiny, azot, fosfor.

Składowisko odpadów – to obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów.

Substancja niebezpieczna – rozumie się przez to jedną lub więcej substancji albo mieszaniny substancji, które ze względu na swoje właściwości chemiczne, biologiczne lub promieniotwórcze mogą, w razie nieprawidłowego obchodzenia się z nimi, spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub środowiska; substancją niebezpieczną może być surowiec, produkt, półprodukt, odpad, a także substancja powstała w wyniku awarii.

Ścieki – to wszystkie wody zużyte, które powstają w wyniku działalności życiowej i produkcyjnej człowieka oraz wody opadowe spływające z terenów zagospodarowanych. Podstawowa grupa ścieków powstająca na terenach wiejskich to ścieki bytowo-gospodarcze. Zawierają one głównie odpływy kuchenne z mycia, prania i ubikacji. Wszystkie ścieki w końcowym etapie odprowadzane są do środowiska, określanym jako odbiornik ścieków.

Środowisko - rozumie się przez ogół elementów przyrodniczych, w tym także przekształconych w wyniku działalności człowieka, a w szczególności powierzchnię ziemi kopaliny, wody, powietrze, zwierzęta i rośliny, krajobraz oraz klimat.

Unieszkodliwianie odpadów – polega na poddaniu odpadów procesom przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych.

Urządzenia kanalizacyjne – sieci kanalizacyjne, wyloty urządzeń kanalizacyjnych służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi oraz urządzenia podczyszczające o oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków.

Urządzenia wodociągowe – ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studnie publiczne, urządzenia służące do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody.

Użytki ekologiczne – rozumie się przez to zasługujące na ochronę „pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania unikatowych typów środowisk i ich zasobów genowych”. Należą do nich: torfowiska, bagna, nieużytkowane łąki i sady, drobne zbiorniki śródpolne i śródleśne, kępy drzew i krzewów, skarpy, jary i wąwozy, trzcinowiska itp.

Wielkość emisji – rozumie się przez to rodzaj i ilość wprowadzonych substancji lub energii w określonym czasie oraz stężenia lub poziomy substancji lub energii, w szczególności w gazach odlotowych, wprowadzanych ściekach oraz wytwarzanych odpadach.

Wytwórcy odpadów – to każdy, którego działalność powoduje powstawanie odpadów oraz każdy, kto przeprowadza wstępne przetwarzanie, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów.

Zanieczyszczenia antropogeniczne – powstałe w wyniku działalności człowieka.

Zanieczyszczenie – rozumie się przez emisję, która jest szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, powoduje szkodę w dobrach materialnych, pogarsza walory estetyczne środowiska lub koliduje w innymi, uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska.

Zanieczyszczenie – rozumie się przez to emisję, która jest szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, powoduje szkodę w dobrach materialnych pogarsza walory estetyczne środowiska lub koliduje z innymi, uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska.

Zawiesiny – to substancje organiczne, które w ściekach bytowo-gospodarczych stanowią 75 % oraz inne nie rozpuszczalne w wodzie substancje. Zawiesiny oznacza się równocześnie z oznaczeniem suchej pozostałości. Są one miarą całkowitej ilości zanieczyszczeń występujących w postaci stałej.

Zbieranie selektywne – jest wymogiem Ustawy o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r. w przeciwieństwie do systemu zbierania odpadów niesegregowanych – jest to system oddzielnego zbierania dwóch lub więcej grup odpadów z podziałem według jasno określonych cech. Zbieranie selektywne może być realizowane wg różnych systemów zbierania, najczęściej uzależnionych od rodzaju zabudowy i będącego w dyspozycji sprzętu do zbierania i wywozu. Selektywną zbiórkę w systemie od drzwi do drzwi realizuje się zestawem pojemników wyróżniających się barwą. System zbierania przy krawężniku bazuje na zbieraniu części odpadów (surowców wtórnych) w worki foliowe. Ułatwieniem w prowadzeniu takiej zbiórki dla mieszkańca mogą być stelaże do worków.

Zrównoważony rozwój – rozumie się przez to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

Związki biogenne – to substancje zawierające głównie związki azotu, fosforu i potasu, podstawowe składniki pokarmowe dla roślin i mikroorganizmów.